

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**YETİŞKİN ERKEKLERİN DÜRTÜSEL DAVRANIŞ , DUYGU
DÜZENLEME VE DUYGULARI İFADE EĞİLİMLERİNİN
ALGILANAN BABALIK BİÇİMİ VE BABAYA DUYGUSAL
ERİŞİLEBİLİRLİK AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Sinan Kavas

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem Yavuz Güler

İSTANBUL, 2019

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**YETİŞKİN ERKEKLERİN DÜRTÜSEL DAVRANIŞ, DUYGU
DÜZENLEME VE DUYGULARI İFADE EĞİLİMLERİNİN
ALGILANAN BABALIK BİÇİMİ VE BABAYA DUYGUSAL
ERİŞİLEBİLİRLİLİK AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Sinan Kavas

164102182

Tez Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem Yavuz Güler

İSTANBUL, 2019

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

GENEL BİLGİLER

Öğrenci No	: 164102182
Öğrenci Adı Soyadı	: Sinan KAVAS
Anabilim Dalı	: Psikoloji
Tez Danışmanı	: Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem YAVUZ GÜLER
Tezin Başlığı	: Yetişkin Erkeklerin Dürtüsel Davranış, Duygu Düzenleme ve Duyguları İfade Eğilimlerinin Algılanan Babalık Biçimi ve Babaya Duygusal Erişilebilirlik Açısından İncelenmesi

TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI

Toplantı Tarihi	: 22.07.2019	Saati	: 16:00
Öğrenci Savunmaya	: ☒ GELDI		
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca tez bilimsel olarak incelenmiş, adayın tez çalışmasını sunmasının ardından, adaya tez çalışması ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı, ☒ OY BİRLİĞİ ☐ OY ÇOKLUGU ☒ Yapılan savunma sınavında adayın başarılı bulunması sonucunda tez KABUL edilmiştir. ☐ Yapılan savunma sınavı sonucunda tezin DÜZELTİLMESİ için ay EK SÜRE verilmesinin Enstitü Müdürlüğüne önerilmesi kararı alınmıştır. <i>(en fazla 3 ay)</i> ☐ Yapılan savunma sınavının sonucunda tezin REDDEDİLMESİ kararı alınmıştır.			
Savunmada Tezin Başlığı	: ☒ Değişmedi. ☐ Değişti.		
Tezin Yeni Başlığı	:		
Öğrenci Savunmaya	: ☐ GELMEDİ		
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca yukarıda belirtilen tarih ve saatte Tez Savunma Jürisi toplanmış ancak ilgili öğrenci savunma sınavına gelmemiştir. Adayın tez çalışmasını Jüri önünde sunmadığı için yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı, ☐ OY BİRLİĞİ ile REDDEDİLMİŞTİR.			

Tez Sınavı Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmza
Danışman Üye	Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem YAVUZ GÜLER	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Meltem ASLAN GÖRDESLİ	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Merve ÇEBİ	

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**Yetişkin erkeklerin dürtüsel davranış, duygu düzenleme ve duyguları ifade eğilimlerinin algılanan babalık biçimi ve babaya duygusal erişilebilirlik açısından incelenmesi**” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenelelden oluştuğunu, bunlara atıf yaparak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

15/07/2019

Sinan Kavas

ÖNSÖZ

Yüksek Lisans Eğitimim ve tez çalışmalarım sürecinde tavsiyeleri ve rehberliği ile bana destek olan Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem Yavuz Güler'e Teşekkür ederim.

Ayrıca Dr. Öğr. Üyesi Meltem Aslan Gördesli ve Dr. Öğr. Üyesi Merve Çebi hocalarım olmak üzere eğitim sürecinde emeği geçen her hocama teşekkür ederim.

Zorlu tez sürecimde her türlü desteğini esirgemeyen Sena Çalın, Metin Bozkurt, Gizem Tarhan, Gonca Orhaner, Çağatay Yıldırım, Gözde Ceylan'a teşekkürlerimi iletiyorum.

Benim bu günlere gelmeme sebep olan sevgili aileme, manevi babam olarak saydığım ve ülkemizin yetiştirdiği nadide cerrahlardan olan Op. Dr. Alpay Şerefhan'a,

Müstakbel eşim Gözen'e, sevgilerimle.

Yetişkin erkeklerin dürtüsel davranış, duygu düzenleme ve duyguları ifade eğilimlerinin algılanan babalık biçimi ve babaya duygusal erişilebilirlik açısından incelenmesi

ÖZET

Araştırmanın amacı yetişkin erkeklerde dürtüsel davranış, duygu düzenleme ve duyguları ifade eğilimlerini algılanan babalık biçimi ve babaya duygusal erişilebilirlik açısından incelemektir. Araştırmanın örneklemini İstanbul, Türkiye’de bulunan babaları hala hayatta olan ve 18 yaş üzeri 162 erkek birey oluşturmaktadır. Araştırma verileri; Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği - Çocuk Formu, Dürtüsel Davranış Ölçeği, Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği - Baba Formu, Duygu Düzenleme Ölçeği, Duyguları İfade Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılarak elde edilmiştir. Çalışma verileri SPSS For Windows 20.00 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda; katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği - Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu ile Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği - Baba Formu arasında yüksek düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Aşırı Koruyuculuk" alt boyutu ile Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu arasında düşük düzeyde, negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Reddedicilik" alt boyutu ile Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu arasında orta düzeyde, negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği - Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" alt boyut puanları arttıkça Dürtüsel Davranış Ölçeği "Önceden Tasarlama" alt boyutu puanı azalmaktadır. Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği - Çocuk Formu "Reddedicilik" alt boyutu puanı arttıkça Dürtüsel Davranış Ölçeği "Önceden Tasarlama" alt boyut puanı ise azalmaktadır. Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği - Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" alt boyut puanı arttıkça Duygu İfade Ölçeği alt boyutları "Yakınlık Duygu İfadesi" ve "Negatif Duygu İfadesi" alt boyut puanları da artmaktadır.

Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği - Çocuk Formu "Aşırı Koruyuculuk" alt boyutu puanı arttıkça Duygu İfade Ölçeği alt boyutları "Olumlu Duygu İfadesi" ve "Yakınlık Duygu İfadesi" alt boyut puanları da artmaktadır. Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği - Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu puanı arttıkça Duygu Düzenleme Ölçeği alt boyutları "Yeniden Değerlendirme" alt boyut puanları da artmaktadır. Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği - Baba Formu puanı arttıkça Dürtüsel Davranış Ölçeği "Acelecilik" alt boyut puanları ise azalmaktadır. Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği - Baba Formu puanı arttıkça Duygu İfade Ölçeği alt boyutları "Yakınlık Duygu İfadesi" ve "Negatif Duygu İfadesi" puanları da artmaktadır. Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği - Baba Formu puanı arttıkça Duygu Düzenleme Ölçeği alt boyutları "Yeniden Değerlendirme" ve "Bastırma" puanları da artmaktadır.

Anahtar kelimeler: Dürtüsel davranış, duygu düzenleme, duyguları ifade etme, algılanan babalık biçimi , babaya duygusal erişilebilirlik , yetişkin erkek

The examination of adult males' impulsive behavior, emotion regulation and tendency to express emotion in terms of perceived paternity and emotional availability to the father

ABSTRACT

The overall purpose of the study is to investigate the impulsive behavior, the emotional regulation and tendency to express emotions in adult males in terms of perceived paternity and emotional availability to the father. The sample of the study consists of 162 male individuals whose fathers are still alive and aged 18 and over in İstanbul, Turkey. Egna Minnen Barndoms Uppfostran (EMBU) - Child Form, Impulsive Behaviour Scale, Lum Emotional Availability of Parents - Father Form, Emotional Regulation Questionnaire, Emotional Expression Questionnaire and Personal Information Form prepared by the researcher were used. Analyses were conducted through the SPSS For Windows 20.00. Results of the analysis revealed that there is a significant, strong positive correlation between Egna Minnen Barndoms Uppfostran (EMBU) - Child Form in the lower dimension of “emotional temperature” and Lum Emotional Availability of Parents - Father Form. There is significant, low level negative correlation between Egna Minnen Barndoms Uppfostran (EMBU) - Child Form in the lower dimension of “excessive protection” and Lum Emotional Availability of Parents - Father Form. As the score of Egna Minnen Barndoms Uppfostran (EMBU) – Child Form in the lower dimension of “emotional temperature” increases, the score of Impulsive Behavior Scale in the lower dimension of “premeditation” decreases. As the score of Egna Minnen Barndoms Uppfostran (EMBU) - Child Form in the lower dimension of “rejectionalism” increases, the score of Impulsive Behavior Scale in the lower dimension of “premeditation” decreases. As the score of Egna Minnen Barndoms Uppfostran (EMBU) - Child Form in the lower dimension of “emotional temperature” increases, so do the scores of Emotional Expression Questionnaire in the lower dimensions of “intimacy emotional expression” and “negative emotional expression”.

As the score of Egna Minnen Barndoms Uppfostran (EMBU) - Child Form in the lower dimension of “excessive protection” increases, so does the score of Emotional Expression Questionnaire in the lower dimensions of “positive emotional expression” and “intimacy emotional expression”. As the score of Egna Minnen Barndoms Uppfostran (EMBU) - Child Form in the lower dimension of “emotional temperature” increases, so do the scores of Emotional Expression Questionnaire in the lower dimensions of “reassessment”. As the score of Lum Emotional Availability of Parents – Father Form increases, the scores of Impulsive Behavior Scale in the lower dimension of “impetuosity” decrease. As the score of Lum Emotional Availability of Parents – Father Form increases, so do the scores of Emotional Expression Questionnaire in the lower level of “reassessment” and “suppression”.

Keywords: Impulsive behavior, Emotion regulation, Tendency to express emotions, Perceived paternity to the father, Emotional availability to the father, adult males

İÇİNDEKİLER

Yemin Metni.....	I
Önsöz/Teşekkür.....	II
Özet.....	III
ABSTRACT.....	V
İçindekiler.....	VII
Kısaltmalar Dizini.....	XII
Tablolar Listesi	XIII
Giriş.....	1
I.BÖLÜM	
KURAMSAL AÇIKLAMALAR.....	10
1.1Duygular	10
1.1.1 Duyguların Tanımı, Bileşenleri, Sınıflandırılması ve İşlevleri.....	10
1.1.1.2 Duygu Kuramlar.....	12
1.1.2 Duygu Düzenleme.....	13
1.2 Dürtüsellik.....	15
1.2.1Dürtüsellik Tanımları.....	15
1.2.2.Epidemiyoloji ve Etiyoloji	15
1.2.3.Dürtüsellğin Nörobiyolojisi.....	16
1.2.4.Dürtüsellik Tedavisi.....	16
1.2.5.Dürtüsellik Belirtileri.....	17
1.3.Duyguları ifade etme.....	17
1.4 Algılanan Babalık Biçimi.....	19
1.5.Ebeveyn Çocuk.....	20
1.6. Baba – Çocuk İlişkisi.....	24

1.7 Ebeveyn tutumları	26
1.8 Yetişkin erkek – baba ilişkisi.....	28
1.9 Ebeveyn Duygusal Erişilebilirliği.....	30
II.BÖLÜM	
Yöntem.....	33
Araştırmanın Modeli.....	33
Çalışma Grubu.....	33
Verilerin Analizi.....	35
Veri toplama Araçları.....	36
2.4.1Kişisel Bilgi Formu.....	36
2.4.2Ebeveyn Duygusal Erişilebilirliği Ölçeği (LEAP) -Baba Formu.....	36
2.4.3Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği – Çocuk Formu.....	37
2.4.4Dürtüsel Davranış ölçeği.....	38
2.4.5 Duygu Düzenleme Ölçeği (Emotion Regulation Questionnaire, DDA).....	39
2.4.6 Duyguları İfade Ölçeği (DİO).....	39
III.BÖLÜM	
BULGULAR.....	41
3.1. Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu ve Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanlarının; medeni durum açısından farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	41
3.1.1 Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu puanlarının; medeni durum açısından farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	41
3.1.2. Katılımcıların, Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanlarının; medeni durum açısından farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	42

3.2. Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu ve Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanlarının; Babalarının Eğitim Düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	42
3.2.1. Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu puanlarının; Babalarının Eğitim Düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	42
3.2.1.1. Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu “Reddedicilik” Alt Boyut Puanlarının Babalarının Eğitim Düzeylerine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan Analiz Sonuçları.....	44
3.2.2. Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanlarının; Babalarının Eğitim Düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	45
3.2.2.1. Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu Puanlarının Babalarının Eğitim Düzeylerine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan Analiz Sonuçları.....	46
3.3. Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu ve Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanlarının; Baba ile Görüşme Sıklığı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	47
3.3.1. Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu puanlarının; baba ile görüşme sıklığı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	47
3.3.2. Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formupuanlarının; baba ile görüşme sıklığı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	48
3.4. Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu, Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu, Duygu Düzenleme Ölçeği ve Duygu İfade Ölçeği puanlarının; babaları ile fiziki mesafe değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	48
3.4.1. Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu puanlarının; babaları ile fiziki mesafe değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	48

3.4.2 Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanlarının; babaları ile fiziki mesafe değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	50
3.5. Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu, Dürtüsel Davranış Ölçeği, Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu, Duygu Düzenleme Ölçeği ve Duygu İfade Ölçeği puanlarının; Baba ile Yapılan Yüz Yüze Görüşmenin Ne Şekilde Gerçekleştiği değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	50
3.5.1. Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu puanlarının; Baba ile Yapılan Yüz Yüze Görüşmenin Ne Şekilde Gerçekleştiği değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	50
3.5.2. Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanlarının; Baba ile Yapılan Yüz Yüze Görüşmenin Ne Şekilde Gerçekleştiği değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	53
3.6. Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu ile Dürtüsel Davranış Ölçeği , Duygu İfade Ölçeği, Duygu Düzenleme Ölçeği, Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu Arasında İlişki Olup Olmamasına İlişkin Bulgular.....	54
3.6.1. Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu ve Dürtüsel Davranış Ölçeği Arasında İlişki Olup Olmamasına İlişkin Bulgular.....	54
3.6.2. Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu ve Duygu Düzenleme Ölçeği Arasında İlişki Olup Olmamasına İlişkin Bulgular.....	56
3.6.3. Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu ve Duygu İfade Ölçeği Arasında İlişki Olup Olmamasına İlişkin Bulgular.....	57
3.7. Katılımcıların, Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu ile Dürtüsel Davranış Ölçeği , Duygu İfade Ölçeği, Duygu Düzenleme Ölçeği, Arasında İlişki Olup Olmamasına İlişkin Bulgular.....	59
3.8. Katılımcıların, Dürtüsel Davranış Ölçeği puanlarının; medeni durum açısından farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	60
3.9. Katılımcıların Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının; medeni durum açısından farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	61

3.10. Katılımcıların Duygu İfade Ölçeği puanlarının; medeni durum açısından farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	61
3.11. Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu ve Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu Arasında İlişki Olup Olmamasına İlişkin Bulgular.....	62

IV.BÖLÜM

TARTIŞMA.....	64
---------------	----

IV. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	76
------------------------	----

KAYNAKÇA.....	80
---------------	----

EKLER

Kişisel Bilgi Formu	101
---------------------------	-----

Ebeveyn Duygusal Erişilebilirliği Ölçeği- Baba Formu.....	104
---	-----

Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu.....	106
--	-----

Dürtüsel Davranış Ölçeği.....	108
-------------------------------	-----

Duygu Düzenleme ölçeği.....	109
-----------------------------	-----

Duyguları İfade Ölçeği.....	110
-----------------------------	-----

KISALTMALAR DİZİNİ

Leap : Ebeveyn Duygusal Erişilebilirliği

KAET-Ç: Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği – Çocuk Formu

(DİO) : Duyguları İfade Ölçeği

TABLO LİSTELERİ

Tablo 1. Katılımcıların Sosyodemografik Bilgilerine İlişkin Dağılımı.....	34
Tablo 2. Katılımcıların Babaları ile Görüşme Sıklıkları/ Görüşmenin Gerçekleştiği Şekil ve Fiziki Mesafelerine İlişkin Bilgilerin Dağılımı.....	35
Tablo 3. Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu Puanlarının Medeni Durumlarına Göre Uygulanan İlişkisiz Grup T-Testi Sonuçları.....	41
Tablo 4. Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu Puanlarının Medeni Durumlarına Göre Uygulanan İlişkisiz Grup T-Testi Sonuçları.....	42
Tablo 5. Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu Puanlarının Babalarının Eğitim Düzeylerine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	43
Tablo 6. Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Reddedicilik" Alt Boyut Babalarının Eğitim Düzeylerine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan Post-Hoc LSD Testi Sonuçları.....	44
Tablo 7. Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu Puanlarının Babalarının Eğitim Düzeylerine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	45
Tablo 8. Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu Puanlarının Babalarının Eğitim Düzeylerine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan Post-Hoc LSD Testi Sonuçları.....	46
Tablo 9. Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu Puanlarının Baba ile Görüşme Sıklığı Değişkeninin Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....	47
Tablo 10. Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu Puanlarının Baba ile Görüşme Sıklığı Değişkeninin Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....	48
Tablo 11. Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu Puanlarının Babaları ile Fiziki Mesafe Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	49

Tablo 12. Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu Puanlarının Babaları ile Fiziki Mesafe Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	50
Tablo 13. Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu Puanlarının Baba ile Yapılan Yüz Yüze Görüşmenin Ne Şekilde Gerçekleştiği Değişkeninin Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....	51
Tablo 14. Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu Puanlarının Baba ile Yapılan Yüz Yüze Görüşmenin Ne Şekilde Gerçekleştiği Değişkeninin Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....	53
Tablo 15. Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu Puanlar ile Dürtüsel Davranış Ölçeği Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Uygulanan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları.....	54
Tablo 16. Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu Alt Boyutları Puanlar ile Duygu Düzenleme Ölçeği Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Uygulanan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları.....	56
Tablo 17. Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu Puanlar ile Duyguları İfade Ölçeği Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Uygulanan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları.....	57
Tablo 18. Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu Puanları ile Dürtüsel Davranış Ölçeği, Duygu İfade Ölçeği ve Duygu Düzenleme Ölçeği Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Uygulanan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları...	59
Tablo 19. Katılımcıların Dürtüsel Davranış Ölçeği Puanlarının Medeni Durumlarına Göre Uygulanan İlişkisiz Grup T-Testi Sonuçları.....	60
Tablo 20. Katılımcıların Duygu Düzenleme Ölçeği Puanlarının Medeni Durumlarına Göre Uygulanan İlişkisiz Grup T-Testi Sonuçları.....	61
Tablo 21. Katılımcıların Duyguları İfade Ölçeği Puanlarının Medeni Durumlarına Göre Uygulanan İlişkisiz Grup T-Testi Sonuçları.....	61
Tablo 22. Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu Alt Boyut Puanları ile Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Uygulanan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları.....	62

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmada ele alınan problem durumu tanımlanmış, araştırmanın amaçları ve önemi ifade edilmiş, sayıltıları ortaya konulmuş ve araştırmayla ilgili temel kavramların tanımları açıklanmıştır.

Problem

Aile toplumu temsilen eden bir gruptur. Bu grup, çocukların yetiştirilmesi korunması ihtiyaçlarının karşılanması gibi sorumluluklarla yükümlüdür. İnsan ilk olarak bir ailenin içine doğar, onlar tarafından yetiştirilir ve bir birey olur. Ailenin davranışları son derece önemlidir çünkü aile ilişkileri insanların ömrü boyunca sahip olduğu en önemli ve en uzun etkiye sahip olan ilişkilerdir.

Bowlby, ebeveyn çocuk arasındaki iletişimin çocuğun hayatı boyunca sahip olduğu tüm ilişkilerin alt yapısını oluşturduğunu belirtmiştir (1980; akt. Deniz, 2006). Yani, aile içerisinde öğrenilen iletişim paternleri bireyin hayatı boyunca tekrarlanır. Flouri ve Buchanan'ın (2003) araştırmalarına göre eğer baba ve çocuk arasındaki ilişki daha yakınsa bu çocukların psikolojik açıdan diğerlerine oranla daha çok uyum sahibi olduğunu, benlik saygılarının daha çok bununla birlikte antisosyal davranışların daha az olduğunu ve daha başarılı ilişkiler kurduklarını göstermiştir.

Çocuklarıyla yakın iletişimi olan, onlara özerklik sağlayan ve bilişsel gelişimlerinde destek sağlayan babaların çocuklarının daha olgun, özerk, kolayca iletişim kurabilen, sorgulayıcı ve uyumlu oldukları görülmüştür. Babalarıyla tam aksi ilişkiye sahip olan çocukların ise ilişkiler ve uyum konusunda sorunlar yaşadıkları ve marihuana kullanmak gibi fillerde bulundukları görülmüştür (Walton ve Flouri, 2009).

Araştırmacılar ebeveynlerin çocuklarına karşı tavırlarını şekillendiren tutumları birçok farklı şekilde kategorize etmişlerdir. Bu kategoriler oluşturulurken araştırmacılar farklı yaklaşımlarda bulunmuşlardır. Bir grup araştırmacı ebeveyn tutumlarını "demokratik", "serbest" ve "otoriter" olarak ayırırken (Kuzgun, 1972), diğer araştırmacılar "demokratik" ve "otoriter" olmak üzere iki ana başlık altında çalışmışlardır (Bilal, 1984). Bazı araştırmacılar ise daha spesifik tanımlamalarda bulunmuşlardır. Ancak tüm tanımlamaları belirtmek gerekirse ebeveyn tutumlarını demokratik, serbest, otoriter, aşırı korumacı, hoşgörülü, aşırı hoşgörülü, reddedici ve dengesiz anne baba tutumu olarak sekiz ayrı başlık altında inceleyebiliriz (Erkan ve Kaya, 2005: 193).

Ebeveyn tutumlarını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bu tutumlar toplumlara göre değişiklik gösterdikleri gibi aynı toplumu paylaşan aileler içerisinde de değişebilmektedirler. Görülen farklılıkların nedenlerini özetlemek gerekirse ilk olarak çocuğun yaşını ele alabiliriz. Yapılan araştırmalara göre çocuğun yaşı değiştikçe ebeveynlerin onlardan beklentileri de değişmektedir (Dönmezer, 1999; s. 67).

İkinci faktör ise çocuğun cinsiyetidir. Ebeveynlerden herhangi birinin çocuğun cinsiyetine bakış açısına göre tutumu da değişmektedir. Mesela genel durumda babalar erkek evlatlarına karşı daha az sevecen, daha sert bir yaklaşım gösterirler (Dönmezer, 1999; s. 68).

Ebeveynlerin kendi ebeveynlerinden gördükleri davranışlarda kendi tutumlarına etki etmektedir. Çocukluktan itibaren sert bir tavırla yetiştirilen çocukların ileride kendi çocuklarına da aynı tavrı sergilediğini gözükmektedir. Elbette bunun tam tersi olduğu durumlar da mevcuttur. Bazı anne babalar sert ebeveynlere sahip olmasına rağmen kendi çocuklarına karşı çokça hoşgörölü yaklaşmaktadırlar. Ancak her iki durumu değerlendirirsek ikisi de çocuk gelişimi için yararlı yöntemler değildir (Yavuzer, 2005; s. 27).

Günümüzdeki etkenlere örnek olarak ise eşlerin arasındaki ilişkinin niteliğinin de çocuklara karşı tavırlarını etkilediğini söylenmektedir. Eşlerin birbirlerine sevgi beslemesi, saygı göstermesi, ilişkide huzur olması aileye yansımakta ve bu da çocukları etkilemektedir (Yavuzer, 2005; s. 27). Bulundukları ilişkide mutlu ve mutsuz olan eşler karşılaştırıldığında mutlu çiftlerin çocuklarına yönelik hoşgörölü ve sıcak bir tutum sergilerken, mutsuz çiftlerin çocuklarına daha çok baskı uyguladığı veya alakasız davrandıkları görölmüştür. Ancak bazı durumlarda ise eşle arasında problem olan ebeveynler çocuklarına karşı daha fazla kollayıcı tutum sergilemişlerdir (Dönmezer, 1999; s. 71).

Sosyoekonomik seviye ise ebeveyn tutumunu etkileyen bir diğer faktördür. Sosyoekonomik seviyesi daha yüksek olan ebeveynler, daha demokratik ve eşit davranmakta, çocuklarının özerk bir birey olmasını desteklemekte ve hür olmalarına dikkat etmektedirler. Sosyoekonomik yönden alt seviyede olan ebeveynler ise çocuklarına yatırım alanı olarak bakmakta ve onların farklı yönlerine saygı göstermemektedirler (Dönmezer, 1999; s. 69).

Diğer faktörler ise çocuk sahibi olunan yaş, bebeğin istenip istenmemesi, ebeveynler arasında çocukla alakalı sorumluluk paylaşımı olup olmaması, ebeveynlerin umdukları gibi bir evlada sahip olup olmaması, kaç çocuğa sahip olunduğu, çocuğun kişilik özellikleri şeklinde sıralanabilir (Yavuzer, 2010; s. 123-124; Yavuzer, 2005; s. 27).

Ebeveyn tutumlarının kültürlere göre karşılaştırıldığı bir çalışmada Amerika'daki ebeveynlerin tutumları "bireysel tutum" şeklinde nitelendirilmiştir. Ortadoğu ve Doğu ülkelerinde ise ebeveynlerin toplumsal bir tutum sergilediği görülmüştür. Özetle Batı kültürleri kişinin özgürlüğüne ehemmiyet verirken Doğu kültürleri toplumun birlik beraberliğine ve ilerlemesine önem vermektedir (Özguven, 2001; s. 219).

Türk toplumuna baktığımızda ise yaşanan iktisadi, sosyal ve kültürel gelişmeler aile yapılarımıza, ebeveyn tutumuna ve çocuk yetiştirme şekillerimize etki etmiştir (Ekşi, 1990: 81). Günümüzde hala baba çocuk ilişkileri annelere oranla daha zayıf olsa da geçmişe kıyasla ilişki oranı üçte bir artmıştır. Ancak babaya ulaşılabilirlik ise geçmişe göre sadece yarısı oranında artış göstermiştir (Pruett, 1998).

Sancar (2016) araştırmasına göre algılanan baba yaklaşımı ve babaların yaş grupları değişiklik göstermektedir. Babanın yaşı arttıkça algılanan baba yaklaşımı da artış göstermiştir. Araştırmada babaların yaşlarına göre çocukların algıladıkları baba yaklaşımlarına bakılmıştır ve 31-35 yaş aralığında babası olan çocukların baba algılarının en alt seviyede olduğu ortaya çıkmıştır. 41-45 ve üstü yaşta babaya sahip çocukların baba algılarının ise en yüksek derecede olduğu belirtilmiştir bununla birlikte yaşı artan babaların evlatlarına karşı tutumlarının da değişiklik gösterdiği bulgusuna götürmüştür.

Yapılan araştırmalara göre kişilik gelişimi ile anne ve baba ilgisi arasında ilişki olduğu bulunmuştur. Çocuğuna karşı ilgi göstermeyen, ona uzak davranan anne babaların çocuklarının duygu kontrollerinin zayıf olduğu, saldırganlığa yatkın oldukları, düşük okul başarıları gösterdikleri ve madde kullanımına yöneldikleri belirtilmiştir (Steinberg, Elmen, Mounts, 1989; Steinberg, Lamborn, Dornbusch ve Darling, 1992).

Maccoby ve Martin (1983) ise bir çalışmada erken dönemlerde ebeveyn ilgisizliğinin yaşanması halinde çocukların sosyal ve bilişsel gelişimlerinde gerileme yaşandığını ortaya koymuşlardır.

Bir başka çalışmada hiperaktif olan ve olmayan erkek çocukları ve onların ebeveynleriyle olan iletişimleri karşılaştırılmıştır. Çalışma sonunda hiperaktif çocukların diğerlerine oranla daha az boyun eğici tavır gösterdikleri ve ebeveynlerinin ise diğer

ebeveynlere göre emir vermeye daha fazla yatkın oldukları bulunmuştur (Talimadge ve Barkley, 1983).

Otoriter tutuma sahip anne babalar tehdit ve ceza kullanarak kendi isteklerini çocuklarına yaptırmakta ve onlar üzerinde kontrol sahibi olmak istemektedirler. Bu tutumla karşı karşıya kalan çocuklar da ise genellikle memnuniyetsizlik, saldırganlık ve çeşitli davranım sorunların görülmektedir. Demokratik yaklaşımlı anne babalar çocuklarına yardımsever yaklaşmakta duyarlılık göstermektedirler ama aynı zamanda kesin çizgilere sahiptirler ve kestirilebilir ortam yaratmaktadırlar.

Bu tarz ebeveyne sahip çocuklar kendilerine daha çok güvenmekte ve daha hür bir yaşam sürmektedirler. İzin verici- hoşgörülü yaklaşan ebeveynler ise çocuklarına daha içten ve sıcak davranarak onlara daha duyarlı davranarak daha az miktarda sınırlamalar getirmektedirler. Bu ebeveynlerin çocukları ise sıklıkla dürtüsel, olgun olmayan ve kontrolsüz davranışlar sergilemektedirler (Miller ve ark. 1992).

Ebeveyn çocuk bağlanma özelliklerine göre çocukların duygu ifade etme değişiklikleri hakkında araştırmalar yapılmıştır. Bu çalışmaya göre güvenli bağlanma geliştiren bireyler bağlanma tiplerine uygun tepkiler vermekte ve duygularını ifade etmek konusunda daha rahat davranmaktadırlar (Sroufe, 2005). Ayrıca bu bireylerin kendilerini oldukları gibi kabul ettikleri ve stresle mücadele edebileceklerine dair pozitif yönde inançları oldukları belirtilmiştir (Mikulincer ve Orbach, 1995; Mikulincer, 1995). Güvensiz bağlanma geliştiren bireylerin ise benlik saygılarının düşük (Cooper, Shaver ve Collins, 1998; Sroufe, 2005) kişilerarası sorunlarının (Kobak ve Sccery, 1988; Wei, Vogel, Ku ve Zakalik, 2005) ise yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Yetişkinlerle gerçekleştirilen araştırmalar sonucunda güvenli bağlanma ile yaygın kaygı bozukluğu ve depresyon arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır (Marganska, Gallagher ve Miranda, 2013). Belirtilen negatif yönde anlamlı ilişkinin duygu düzenleme güçlüğünde bulunan tüm alt kategoriler ile güvenli bağlanma arasında da bulunduğu belirtilmiştir. Depresyon ve anksiyete bozukluğunda duygu düzenleme güçlüğüne güvenli bağlanmada olduğu gibi önemli bir rol oynadığı da belirtilmektedir. Güvensiz bağlanma stili ile yaygın anksiyete bozukluğunda ise hissedilen olumsuz duyguları kabullenememe ve oluşan dürtüsel davranışları kontrol altında tutmada zorluklar yaşamamanın ayrıca önemli bir role sahip olduğu savunulmaktadır.

Duygu düzenlemede zorluk ve babaya duygusal erişilebilirlik arasında negatif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Literatüre bakıldığında ebeveynlerin çocukların duygu düzenleme becerilerine etki ettiğini ve yapılan çalışmalardan elde edilen bulguların sonuçlarla tutarlı bir ilişkiye sahip olduğunu görülmektedir (Cummings ve Davies, 1996).

Örnek olarak, ergenlerin konu alındığı (Yap ve ark., 2010; Yap, Allen ve Ladoucer, 2008) anne olan bireylerin olumsuz tutumlar sergilediklerinde çocukların işlevsel olmayan duygu düzenleme stratejileri geliştirdikleri ve ebeveynlerinin aksi şekilde tutumlar sergiledikleri durumlarda ise işlevsel duygu düzenleme yöntemlerini tercih ettikleri ergenlerin incelendiği çalışmada saptanmıştır (Eisenberg, Cumberland ve Spinrad, 1998).

Ebeveyne duygusal erişilebilirlik anne babanın reaksiyonlarıyla, duyarlılığıyla ve duygusal desteğiyle alakalıdır (Biringen, 2000). Duygusal ifadelerin uygunluğu ve kontrolü ile dürtülerin kontrol edilmesi ve duygu düzenlemesi arasında bir ilişki olduğu düşünülmektedir. Bu düşünce için örnek olarak ebeveyn ve çocukların duygu düzenleme stratejileri arasındaki benzerlikler kanıt olarak sunulmaktadır. Bariola, Hughes, Gullone'un (2012) anne ve çocukların duygu düzenleme stratejileri hakkında yaptığı çalışmada benzerlikler bulunması elde edilen kanıtlara örnek olarak gösterilir.

Duygusal erişilebilirlik aynı zamanda ebeveynin saldırgan dürtülerini yeri geldiğinde kontrol edebilmesi ve uygun bir yolla ifade edebilmesiyle de alakalı bulunmuştur (Biringen, Robinson ve Emde, 1998; Easterbrooks ve Biringen, 2005).

Bahsedilen detaylar çocukların anne babalarının gösterdiği duygu düzenleme stratejilerini benimseyebileceğini ve modelleme yöntemiyle aynı stratejileri öğreneceklerini öne sürmektedir.

Literatürde babalar ve onların duygu düzenlemeye etkisini inceleyen az sayıda çalışma bulunmaktadır. Kız çocuklarının benimsedikleri davranış problemleri ile babaya duygusal erişilebilirlik arasında bir ilişki olduğu Forehand ve Nousaiainen (1993) tarafından saptanmıştır. Aynı çalışma yetersiz baba kabulüyle bireylerin dışsallaştırdıkları davranış sorunları arasında da bir ilişki olduğunu göstermiştir. White ve Renk (2012) çalışmasına göre ise ebeveynlerin duygusal erişilebilirliğinin, samimiyetinin ve desteğinin yüksek olduğu durumlarda davranım sorunu yaşayanların düşük seviye olduğu ispatlanmıştır. Tüm bunlar, niteliksel olarak farklılık gösteren ebeveyn tutumlarının

çocuklarla kurulan ilişkilerde ve çocukların duygu düzenleme becerileri üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

Literatür taraması yapıldığı zaman çocuk ve ebeveynleri arasındaki ilişkinin çocuğun ilerisindeki yaşantısının temeli olduğu ve bu temelde babanın rolünün önemi görülmektedir. Araştırmanın öncelik olarak üzerinde durduğu konu , aile kavramı olmakla birlikte ebeveyn tutumlarını etkileyen faktörler takip etmiş ve bu faktörlerin çocuğun psikolojik gelişimindeki etkileri incelenmiştir. Literatür taraması yapıldığında yapılan araştırmalarda kültürler arası ve aynı kültürde zamansal olarak karşılaştırmalar olduğu görülmüştür. Yapılan araştırmanın ilerleyen zamanlarında algılanan baba yaklaşımına etki eden faktörler ve algılanan baba yaklaşımını çocuk ve yetişkin oğul arasında durulmuştur. Literatürde var olan araştırmaların ve uygulanan ölçeklerin sonuçlarına göre yetişkin erkeklerin dürtüsel davranış , duygu düzenleme ve duyguları ifade etme eğilimleriyle algılanan babalık biçimi ve babaya duygusal erişilebilirlik arasındaki bağ ortaya konmaya çalışılmıştır.

Bu araştırmanın temel problemi "Yetişkin Erkeklerin Dürtüsel Davranış, Duygu Düzenleme ve Duyguları İfade Etme Eğilimlerinin Algılanan Babalık Biçimi ve Babaya Duygusal Erişilebilirlik Açısından İncelenmesi" olarak belirlenmiştir.

Amaç

Araştırmanın temel amacı yetişkin erkeklerin dürtüsel davranış, duygu düzenleme ve duyguları ifade eğilimlerinin algılanan babalık biçimi ve babaya duygusal erişilebilirlik açısından incelenmesidir. Bu bağlamda şu sorulara cevap aranmıştır ;

1. Katılımcıların, algılanan baba tutumları; medeni durum, babanın eğitim düzeyi, babayla görüşme sıklıkları, babayla fiziki mesafeleri ve babayla yüz yüze görüşme şekillerine göre farklılaşmakta mıdır ?
2. Katılımcıların, algılanan baba tutumları ile dürtüsel davranışları, duygu düzenleme tutumları ve duyguları ifade etme eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Katılımcıların, babaya duygusal erişilebilirlikleri; medeni durum, babanın eğitim düzeyi, babayla görüşme sıklıkları babayla fiziki mesafeleri ve babayla yüz yüze görüşme şekillerine göre farklılaşmakta mıdır?
4. Katılımcıların, ebeveyne duygusal erişilebilirlikleri ile dürtüsel davranışları, duygu düzenleme tutumları ve duyguları ifade etme eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Önem

Aile, sosyal yapının en küçük yapı taşı olarak bilenen ama bireyin yaşamında önemi tartışılmayacak kadar büyük olan temel kurum olarak tanımlanmaktadır. Kişinin yaşamında doyuma ulaşması ve yaşadığı toplumla uyumlu yetişmesi öncelikle aile tarafından gerçekleştirilmektedir (Nazlı, 2007). Ülkemizde ise bu sorumluluğun ağırlıklı olarak anneye ait olduğu inancı yaygın olarak görülmektedir. Ancak araştırmalara göre baba çocuğun zihinsel, sosyal, psikolojik ve cinsel gelişiminde önemli bir role sahiptir. Babanın bu denli önemli etkisi ise sonradan görülmeye başlanmaktadır (Adler, 2004). Çocuk ve ebeveyn hakkında gerçekleştirilen çalışmalarda yoğun olarak anne-çocuk ilişkisine odaklanılmış ve babanın etkisi göz ardı edilmiştir. Ebeveyn-çocuk ilişkisinde babanın rolü hakkında yapılan çalışma azlığından hareketle araştırmamızda bu konuya vurgu yapılmaktadır.

Ebeveyne duygusal erişilebilirlik kavramı psikoloji literatüründe son dönemlerde çalışmaya başlanan yeni bir kavramdır. Yetişkin bireylerde ebeveyne duygusal erişilebilirlik kavramının bireyi psikolojik, sosyal ve davranışsal olarak önemli derecede etkilediği düşünülmektedir fakat bu düşünceyi desteklemek adına çok az çalışma gerçekleştirilmiştir. Ebeveyne duygusal erişilebilirlik adına yapılan çoğu çalışmanın ise yurt dışı literatürüne ait olduğu görülmektedir. Bu sebeple, ülkemizde gerçekleştirilen bu çalışma ebeveyne duygusal erişilebilirlik kavramına yeni bir açıklama getirecek ve bu alanda yapılacak olan gelecek çalışmaları destekleyecektir.

Literatürde de görüldüğü gibi duygusal erişilebilirlik kavramı bizi çocukluğa götürmektedir. Bu dönemde kurulan ilişkiler bireyin gelecekte kuracağı bağlarını, psikolojik ve sosyal durumunu belirlemektedir. Bu araştırma; yetişkin erkeklerin dürtüsel davranış, duygu düzenleme ve duyguları ifade eğilimlerinin algılanan babalık biçimi ve babaya duygusal erişilebilirlik arasındaki ilişkisini incelemekte olup alanda belirlenen konuyla alakalı gerçekleştirilen ilk çalışma niteliğini taşımaktadır.

Sayıtlar

1. Araştırmada kullanılan ölçme araçlarının istenilen özelliği ölçmek için yeterli olduğu varsayılmaktadır.
2. Örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.
3. Katılımcıların anketlerde yer alan sorulara verdikleri cevapların yansız, geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

1. Araştırmanın örneklemini 18 yaş ve üzeri 162 erkekle sınırlandırılmıştır.
2. Araştırma kapsamında elde edilen bulgular Algılanan Ebeveyn Tutumları- Çocuk Formu, Dürtüsel Davranış Ölçeği, Ebeveyne Duygusal erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu, Duygu Düzenleme Ölçeği ve Duyguları İfade Ölçeğinin ölçtüğü nitelikler ile sınırlandırılmıştır.

I.BÖLÜM

KURAMSAL AÇIKLAMALAR

1.1.Duygular

Aşağıda yazılan her bir başlıkta duygunun tanımı, işlevi, bileşenleri ve nasıl meydana geldiği konusunda bilgilendirmeler mevcuttur.,

1.1.1. Duyguların Tanımı, Bileşenleri, Sınıflandırılması ve İşlevleri

"Emotion" kelimesinin Türkçe karşılığı duygu sözcüğüdür. Latince "*movere*" (hareket etmek) ve "e" (dışarıya) anlamına gelen kelimelerin birleşmesiyle oluşmaktadır (Young, 1994). Emotion aslında tam olarak bir yerden hareketle çıkıp diğer bir yöne doğru hareket etmek anlamına gelmektedir. Bunun yanı sıra bozmak ve karıştırmak gibi farklı anlamları da mevcuttur.

Duygu kavramının psikolojik tanımı ise; kişide meydana gelen zihinsel süreçlerin çevresel süreçlere etkisi ile meydana gelen psikofizyolojik bir bütün olarak değerlendirilmektedir. Duygu; uyarılmışlık halinin ve bu durumun dışa yansımalarının bilinçli deneyimleridir (Myers ve Derakshan, 2004). Herhangi bir sürecin kavramsallaşmış şekli aslında duygudur. Bu süreç herhangi bir uyarıcı ile başlar, uyarıcı fark edilir, algılanır ve kodlanır. Bunların sonucunda ortaya konacak tepki meydana gelmektedir.

Duygular iki sınıfa ayrılmaktadır. Bunlar: hoş ve hoş olmayan olarak nitelendirilir. Bu isimler olumlu, pozitif ve negatif, olumsuz olarak da söylenmektedir (FeldmanBarrett ve Russell, 1999).

Duygular kayıplarla ve faydayla ilgili olarak iki ayrı grupta Lazarus (1991) tarafından incelenmiştir. Bir diğer sınıflama ise karmaşık ve temel olarak oluşmaktadır. Kuramcılara göre temel duygular farklılık göstermektedir. Plutchik (1980) sekiz temel duyguyu kabul eder. Bunlar; kabul olmak, umut, sevinç, üzüntü, korku, hayret, öfke ve tiksintidir. Ekman (1982) göre temel duygular 7 tanedir. Bunlar: küçümseme, neşe, kaygı,

üzüntü, tiksinti, şaşırma ve öfkedir. Izard'ın (1971) ise Ekman'a ek olarak 3 adet duyguyu (suçluluk, utanç, ilgi) ekleyerek 10 adet temel duygu olduğunu belirtmektedir.

Her kuramcının listesi birbirinden farklıdır fakat kaygı, üzüntü, öfke ve neşe her listede bulunduğundan dolayı temel duygular olarak kabul edilmektedir (Oatley ve Johnson, 1987).

Plutchik (1980) farklı duyguların birleşerek karmaşık duyguları oluşturduğunu Ekman (1982) ise karmaşık duyguların temel duyguların birer bilişsel değerlendirmeleri olduğunu öne sürmektedir. Duyguların iki boyutu duygulanımın iki boyutlu yapısı yaklaşımında incelenmektedir. Bu boyutlar; uyarılmışlık ve değerlik (FeldmanBarrett ve Rusell, 1999; Watson ve Tellegen, 1985).

Etrafımızdaki kayıplar veya yaşantılar değerlilik boyutunu verirken; uyarılmışlık boyutu ise bu kayıp ya da kazanımların sonucundaki hareketlilik ile ilişkilendirilir (Russell, 2003). Bu tanımlamaya göre duygularımız hoş gitmelerine göre ikiye ayrılmış olup dört farklı alt boyutta incelenmektedir (FeldmanBarret ve Russel 1999; Tsai, 2007; Watson ve Tellegen, 1985). Örnek olarak; yüksek enerjili ve hoş gitmeyen duygular öfke olarak nitelendirilirken üzüntü duygusu düşük enerjili ve hoş gitmeyen bir duygu olarak tanımlanmaktadır (FeldmanBarret ve Russel, 1998).

Duygular insanın hayatında oldukça önemli bir yere sahiptir. Bireylerin motivasyonlarında, güdülenmelerinde ve davranışlarının organize edilmesinde, bu davranışların sürdürülmesinde işe yaramaktadır (Izard, 2007). Bireylerin motivasyonu ve duyguları ele alındığında canlının hayatta kalması ve tür devamlılığı sağlanmasında oldukça önemli bir yere sahiptir. Fakat bireylerin duygulara sahip olma durumu ile. örtük bir süreçtir. Kişilerarası ilişkilerde ise duygular içsel süreç ve davranışlarımızı diğerlerine belirtme ve diğer bireylerin süreçleri hakkında bilgi toplamamızı sağlamaktadır.

Duygular, bir bireyin hayatında neyin önemli ya da neyin önemsiz olduğu konusunda yardımcı olmaktadır. Bunun yanında karar verme süreçlerinde de oldukça etkin bir rol almaktadırlar. İçsel süreçlerde oldukça etkin oldukları gibi dış çevrenin yeniden planlanmasında da aktiftirler. Herhangi karşılaşılmayan bir durumda uyum süreci etrafında duygular, bilişsel, fizyolojik ve davranışsal tepkimelerle kendilerini

göstermektedirler (Izard, 2009). Buradan anlayabileceğimiz gibi duygular yeni bir uyum sürecinde belirleyicilik rolünü üstlenmişlerdir. Duygular olmadan bir bireyin karar verme süreçleri, yordama, yargılama gibi üst düzey bilişsel fonksiyonlarını yerine getirmesi oldukça zor olmaktadır.

1.1.1. Duygu Kuramları

Duyguların bir kavram olarak değerlendirilmesi Helenistik dönem filozoflarına kadar dayanmaktadır (Vatan , 2014).

Duygular fizyolojik, davranışsal, bellek, algı ve inanç gibi zihinsel süreçlerle gündeme gelmiştir. Spinoza'nın düşüncesine göre duygularımız bireyin kendi bütünlüğünü korumanın yapı taşıdır. Spinoza duyguların motivasyon kısmına ışık tutmuştur. Yukarıda verilen cümleler incelendiğinde duyguların tanımının nasıl yapıldığı, duygunun nasıl meydana geldiği hakkında çeşitli görüşler ile karşılaşılmaktadır. Bunlardan yola çıkarak duygu kuramları çevresel (fizyolojik) ve merkezi (zihinsel) olmak üzere ikiye ayrılmıştır (Baran, 2011).

Bu olası ikiye ayrılımda duyguların çevresel yaklaşımdan mı daha çok etkilendikleri yoksa merkezi yaklaşımdan mı etkilendikleri merak uyandırmaktadır. Çevresel yaklaşımdaki önem otonom sinir sistemi ile açıklanmaktadır. Merkezi yaklaşımda ise psikolojik süreçlerin etkisi önemlidir. Çevresel yaklaşımlara örnek verecek olursak; Darwin'in hayatta kalma, Paulhan'ın (1930) çatışma/çelişki, tansiyonun giderilmesi, Dollard'ın (1939) engellenme, James-Lange, Cannon- Bard (1927), Tolman'ın (1923) öğrenme, Lindsley'in genel uyarılmışlık kuramını söyleyebiliriz. Bu kuramlardaki ana tema fizyolojik süreçler olarak bilinmektedir. Bilişsel süreçlere de değme bulunmaktadır fakat orta noktası otonom sinir sistemi üzerine inşaa edilmiştir (Vatan,2014).

Merkezi yaklaşımlarda örnek olarak ise; S.Schacter, Lazarus ve Arnold verilebilir. Schachter ile Singer'in (1962) iki faktörlü kuramında ortamda bulunan bir uyarının öncelikle fizyolojik bir farklılık meydana getirir. Bu değişiklikten sonra ise bulunan koşullar değerlendirme sürecinden geçerek duygular meydana gelir. Lazarus'un Bilişsel

Uyarılma Kuramında ise herhangi bir uyarıcının getirdiği değerlendirmeler ve düşüncelerin duyguları meydana getirdiğini öne sürmektedir. Aynı zamanda bu kurama göre her birey aynı uyarıcıya farklı tepkiler gösterebilmektedir. Önemli olan uyarıcı ile duygusal reaksiyon arasında bulunan bilişsel içerikli değerlendirmelerdir. Farklı uyaranlara karşı benzer duygu içerikli tepkiler verilmektedir. Burada değinilmek istenen durum uyarıcılarla ilgili değerlendirmelerin benzerliğidir (Roseman ve Smith, 2001).

Buradan yola çıkarak duyguların meydana gelmesinde düşüncelerin rolü etken kabul edilmektedir. Fakat bazı kuramcılara göre canlının hayatta kalma gibi bir durum ile karşı karşıya kaldığında düşüncenin ortaya çıkması gerekmeden duygu meydana gelebilmektedir. Buradan hareketle duyguların ortaya çıkmasının tam kesin bir nedeni saptanamamıştır. Yukarıda belirtilen kuramlar duyguların anlaşılabilmesi için bize ışık tutmaktadır. Duygunun nasıl meydana geldiği veya işlevleri ile alakalı çok fazla görüş olmakla birlikte duyguların insan hayatındaki rolü oldukça önemlidir. Birey kendi doğası gereği duyguları ile bir bütün oluşturmaktadır. Bu duygular normal seyrinde devam edebilirken, zaman zaman şiddetlenme durumu da gözlenmektedir. Bu durum ise başa çıkma stratejileri ile devam etmektedir. Duygu düzenleme kavramı içerisinde kişinin duyguları ile bütünlüğünü ifade etmektedir. Duygu düzenleme kavramı uyaran tepki arasındaki ilişkiyi, bu ilişkideki temel aksaklıkları ve bunlarla baş etme becerilerini bir yelpazede toplamıştır.

1.1.2. Duygu Düzenleme

Bireyin psikolojik durumu, iyilik durumu, biliş, davranış ve duyguların bütünüdür. Psikopatolojilerin ele alınmasında düşünce, duygu ve davranış arasındaki etkileşim oldukça önemlidir. Psikopatolojibelirtilerinin bütün olarak incelenebilmesi için düşünce, duygu ve davranışın hem kendi aralarında hemde birbirleri ile olan ilişkileride dikkate almak gerekmektedir. Yapılan araştırmalara göre psikopatolojik durumların %75'inde duygular ile alakalı problemler belirmektedir (Kring ve Werner, 2004).

Duygu düzenleme; bireyin somut ya da soyut bir uyaran karşısındaki dikkat, algı gibi süreçler sonrası duygusal tepki bütünüdür. Duygular bireyin kişisel deneyimler

sonucunda meydana gelen davranışları yapıcı ya da bozucu etkileme özelliğine sahiptirler (Gross,1998).

Literatürde bulunan duygu düzenlemeye dair çalışmalarda genel olarak ikili-süreç modelleri yaklaşımından söz edilmekte olup hem planlı hem de otomatik süreçlerin duygu düzenlemede etkili oldukları belirtilmektedir (Mauss, Bunge ve Gross, 2007). Bu nedenle bir mekanizmanın hem eş zamanlı olarak hem de ayrı zamanlarda iki süreci de kullanabileceği öne sürülmektedir. Ayrıca otomatik süreçlerin oluşması ve kullanılmasında planlı süreçlerin önemli bir etkiye sahip oldukları savunulmaktadır (Gross, 1998).

Duygu meydana getiren bir durum belirlenen bir yönüne yoğunlaşıldıktan sonra var olan durumla ilgili muhtemel anlamlar arasından birinin seçilmesi olarak tanımlanan bilişsel yeniden değerlendirme genellikle duygusal yanıtı azaltmak amacıyla kullanılmaktadır. Bilişsel yeniden değerlendirme var olan duruma dair değerlendirmeleri içerdiği gibi beliren duygunun yeniden tanımlanmasını da içermektedir. Bu nedenle yeniden değerlendirmenin farklı iki yapıyı içinde bulundurduğu düşünülmektedir. İlk yapıda, durumun yeniden değerlendirilmesi için var olan duruma dair yorumlar ve duygulanım süreçleri yeniden başlatılmıştır (Northoff ve ark., 2006).

Bireylerin aslında var olan durumları değil bu durumların kendileri için ne anlam ifade ettiğini değerlendirdikleri öne sürülmektedir. Durum değerlendirirken kişiselleştirmenin çokça yapılması var olan durumun kişilik için bir tehdit olarak algılanmasının negatif duygulanımın yoğunluğunu arttırdığı ortaya konulmuştur (Werner ve Gross, 2010).

Duygu düzenleme sistemini anlamak bu nedenle oldukça büyük öneme sahiptir. Birçok araştırmacı (Campos, Frankel ve Camras, 2004; Cicchetti, Ganiban ve Barnett, 1991; Cole, Martin ve Dennis, 2004; Dodge, 1989; Einsberg ve Morris, 2002; Gratz ve Roemer, 2004; Gross, 1998; Thompson, 199) duygu düzenleme sistemini birbirlerinden farklı olarak tanımlamaktadır. Ancak var olan tüm tanımlar belirtilen sürecin hem dışsal hem de içsel süreçleri içerdiği ve uyarıcının ve tepkilerinin varlıkları dahil olmak üzere bütün süreçleri kapsadığı konusunda ortak noktada buluşmaktadırlar.

1.2. Dürtüsellik

1.2.1. Dürtüsellik Tanımları

Bir bireyin hayatını idame ettirebilmesi için gereksinimleri fiziksel ve psikolojik olarak tatmin etmesi gerekmektedir. Bunlara cinsellik ve açlık örnek gösterilebilir. Dürtü bireyin ihtiyaçlarını karşılamaları için oldukça etkilidir. Dürtü; bireyin biyolojik ihtiyacın meydana getirdiği içsel gerginlik olarak tanımlanır. Aslında dürtüsellik bir davranış modelidir.

Barrat Dürtüsellik Ölçeğine göre;

- 1) Motor Dürtüsellik: O anın gerektirdiği gibi davranmayı anlatmaktadır
- 2) Plansızlık Dürtüsellik: O an ile ilgilenmeme geleceğin gerektirdiklerini farkedememeyi anlatmaktadır.
- 3) Dikkatsiz Dürtüsellik: Kognitif tarafı barındırmaktadır. Bireyin hızlı karar verme yeteneğiyle ilişkilendirilir (Gürsoy, 2018).

1.2.2. Epidemiyoloji ve Etiyoloji

Yaygınlık bakımından incelendiğinde dürtüsellik erkeklerde kadınlara göre daha çok gözlemlenmektedir. Bu fazlalık 3 kat oranındadır. Beynin frontal bölgesindeki zayıf çalışma oranı ve beyin omurilik sıvısındaki dopamin seviyesindeki düşüklük ile açıklanmaktadır (Yazıcı ve Yazıcı, 2010).

Herhangi bir ortamda uygunsuz olarak nitelendirilen, aynı zamanda risk faktörleri içeren olumsuz sonuçlara neden olabilen davranışların tümüne dürtüsellik denmektedir. Dürtüsellik, yenilikçi, sabırsızlık, riske girme, heyecan, zarar görme, zevk arama, dikkatsizlik, zarar görme algısındaki azlık gibi tanımlamalar ile oluşmaktadır (Yazıcı ve Yazıcı, 2010). DSM-V kitabında dürtüsellik tanı ölçütleri yer almaktadır. Fakat psikiyatrik bozukluklarda dürtüsellüğün rolünü araştıran az sayıda çalışma mevcuttur (Hollender ve Evers,2001).

Dürtüsellüğün çeşitli tanımları bulunmaktadır. Eysenck'e göre dürtüsellik plan yapma becerisindeki yetersizlik, zihni çabuk aktive edememe ve risk alma davranışlarını kapsamaktadır (Eysenck ve Eysenck,1977).

Patton ve arkadaşlarına göre dürtüsellik üç bölümden oluşmaktadır. Bunlar;

- 1) Motor Aktivasyon (Hareket)

- 2) Belirli bir işe odaklanma (Dikkat)
- 3) Plandaki yetersizlik (Patton, Stanford ve Barratt, 1995).

Olumsuz ve istenmeyen sonuçlara neden olan riskli hareketlerin tümüne dürtüsellik tanımı verilmektedir. Dürtüsellik sosyal bir tarafta vardır. Çocuk; aile yaşamında istediği bir şeyi elde etmek için bir davranışta bulunmaktadır. Çocuk bunu aile çevresinden öğrenmiştir. İşte bu durumda dürtüsellik sosyal tarafını bize sunmaktadır. Sunulan bu durum; dürtüsel davranışlara sahip bireylerin yalnız kendilerine değil başkalarında zararları dokunabileceği vurgulanmaktadır. Bu noktadan hareketle bireyin karşı karşıya kaldığı dış ve iç uyaranlara karşı kendisi dahil olmak üzere başkaları içinde olabilecek herhangi bir olumsuz ihtimali düşünmeden aniden davranması dürtüsellik olarak tanımlanmaktadır (L' Abate, 1993)

Bu yapmış olduğumuz tanımlamanın farklı nitelikleri mevcuttur. Öncelikle bilinmesi gereken dürtüsellik bir yatkınlık olduğudur. Aslında dürtüsellik tek bir hareketten kaynaklanan bir şey değil bir davranış örüntüsü olarak tanımlanırsa daha doğru bir ifadeye ulaşılır. İkinci olarak ise; bireyin bilinçli olarak yaptığı hareketin sonuçlarını göz etmeksizin plansız davranışlardır. Söylenen bu özellik dürtüsellik planlayarak ortaya çıkaran davranışlar olan kompulsif davranışlar ve bozuk yargılamadan ayırmaya yaramaktadır (Moeller ve ark., 2001).

1.2.3. Dürtüsellik Nörobiyolojisi

Orbitofrontal korteks ve prefrontal korteks kararları netleştirme, yanıtları seçme ve baskılanmanın kontrolü görevlerinde yer alır. Orbitofrontal korteks bireyin yapmış olduğu eylemlerin sonuçlarına bağlı olarak davranış yönlendirmede görevlidir. Bir bireyde frontal lob hasarı varsa dürtüsel davranışlar gözlenme olasılığı oldukça yüksektir. Dürtüsel tepkide etkili olan nörotransmitterler; noradrenalin, glutamat, serotonin, dopamin ve GABA'dır. Yapılan araştırmalara göre; serotonin düzeyindeki azalma davranışın baskılanmasını da aza indirmektedir (Yazıcı ve Yazıcı, 2010).

1.2.4. Dürtüsellik Tedavisi

Dürtüsellik tedavisinde bir çok teknik mevcuttur. Bireysel terapiler , aile odak noktasında tutulan ve çocuk ergen terapi teknikleri işe yaramaktadır. Psikopedagoji,

nöropsikolojik temelli eğitim teknikleri de kullanılabilir. Şahıslara yönelik antipsikotik tedavileride uygulanabilir (Gürsoy, 2018).

1.2.5. Dürtüsellik Belirtileri

Dürtüsel bireylerde görülen en önemli özellik sabırsızlıktır. Bu tip bireyler bir eylemde bulunacaklarında düşünmeden o eylemi gerçekleştirirler. Göstermiş oldukları tepsi ve davranışlar risk içermektedir. İstedikleri her olayı o an gerçekleştirmek zorunda gibi hissedebilirler. Dürtüsellik sahibi kişiler ikili diyaloglarda söz kesebilir ya da dinlememe özelliklerini barındırabilirler. Dürtüsel kişilere; öğrenme güçlüğü, karşıt olma zorunlukları, depresyon ve davranış bozuklukları eşlik edebilir (Gürsoy, 2018).

1.3. Duyguları İfade Etme

Bu kısımda duyguları ifade etmenin tanımlamaları yapılmadan önce duygularla alakalı bilgilendirme yapılmıştır. Psikoloji bilimi insan davranışlarını anlamlandırmaya çalışan bir daldır. Duygu ve düşüncelerin dışında duygular da psikoloji bilimi açısından oldukça önemlidir. Latince'deki karşılığı hareket kelimesi olan duygu sözcüğü emote sözcüğünden oluşmaktadır. Bilindiği gibi duygular harekete dönüşmektedir. Bunun en iyi örneğini hayvanlara ve çocuklara bakarak anlayabiliriz. Her bir duygunun ayrı bir rolü bulunmaktadır. Güçlü olarak nitelendirdiğimiz duygular bedenimizde fizyolojik değişikliklere neden olabilir. Örnek verecek olursak; öfkelenmiş bir bireyin ellerinde bulunan damarlara kanın nasıl hücum ettiği belli olmaktadır. Korkan bir bireyde ise kalp atışları hızlanmaktadır. Aslında evrensel olarak nitelendirilen tüm duygular bizlerin harekete geçmemizi sağlayan temel yapı taşlarındandır (Goleman, 1996).

Bir bireyin psikolojik olarak kendisini iyi hissetmesindeki en önemli olgulardan biri duygudur (Lane, Quinlan, Schawartz, Walker ve Zeitlin, 1990; Lundh, Johnson, Sundqvist ve Olsson, 2002; Winkelman, 2000). Bireylerin karar verme ve motive olma süreçlerinde ve onların eylemde bulunmalarında duygu oldukça etkilidir (Çeçen, 2002).

Lazarus'a (1982) göre duygu, kişinin dünyasında gelişen durumları algılaması sonucu oluşan içsel yaşantılara denmektedir. Bir bireyin kendini iyi hissetmesi için duygusal farkındalık sahibi olması ve ifade edebilmesi oldukça önemlidir. Duygusal farkındalık ise; bireyin kendisinin ve çevresindeki insanların duygularını tanıma olarak açıklanmaktadır. Aynı zamanda yaşanan andaki hakim olunan duygunun bilinmesidir.

Duygusal farkındalığın olmaması durumunda birey kendi iç yaşantısı hakkında bilgi sahibi olamaz, ihtiyaçlarını farkedemez ve kendisini tanıma konusunda zorluk çeker (Lane ve Schwartz, 1987).

Kültür, duyguların sözel olan veya olmayan ifadelerle tanımlanmasında önemli bir etkiye sahiptir (Elfenbein, Beaupré, Lévesque ve Hess, 2007; Matsumoto ve Kupperbusch, 2001). Var olan önceki araştırmalarda duyguları fark etme konusunda kültürler arası farklılık görüldüğü kanıtlanmıştır (Oyserman, Coon, Kimmelmeier, 2002; Solomon, 2007; Stephan, Stephan ve De Vargas, 1996).

Çeşitli topluluklar arasında duyguları ifade etme biçimi farklılık göstermektedir. Batı toplumlarında duyguların ifade edilmesi kişiler arasındaki ilişkilerin yapı taşı olarak bilinmektedir. Asyalılar için duyguları ifade etmenin kişiler arası ilişkilerde pek önemi yoktur. ABD’ de ise duyguları ifade etmenin oldukça önemli olduğu söylenmektedir (Chen, 1993). Batı bölgelerinde bireylerin hissettikleri duyguları mutlaka göstermeleri gerektiğine dair bir inanç söz konusudur. Bu inancın aksi gelişirse başlarına fiziksel ya da duygusal kötü bir olayın geleceğine inanılır (Kennedy-Moore ve Watson, 2001).

Doğu toplumunda ise duyguları ifade etme Batı toplumuna göre daha az gözlenmektedir. Bunun sebebi şu şekilde açıklanabilir; bu toplumdaki bireyler çevrelerinden duygularını ifade etmemeyi öğrenmişlerdir (Mesquita ve Frijda, 1992). Başkalarının duygularına karşı duyarlı olmak da oldukça önemli bir husustur. Bu nedenle bu toplumların üyeleri duygu ifadelerini kontrol etmeyi öğrenerek sosyalleşmektedir (Oyserman ve ark., 2002).

Psikolojik olarak kendini iyi hissetme, duyguların farkındalığı ve ifade etmenin cinsiyete göre değişkenlik gösterildiği araştırmalarca tespit edilmiştir (Cenkseven ve Akbaş, 2007).

Psikolojik olarak kendini iyi hissetme erkeklere göre kızlarda daha yüksektir. Fakat aralarında farklılık olmayan araştırmalarda mevcuttur (Hori, 2010; Kirkcaldy, Furnham ve Siefen, 2010). Kızların duygusal farkındalık ve ifade düzeylere erkeklere oranla daha fazladır (Boden ve Berenbaum, 2007; Lane ve Schwartz, 1987; Pennebaker, 1995; Scherer ve Ceschi, 2000).

1.4. Algılanan Babalık Biçimi

Ebeveynler kendi kişiliklerine göre çocuklarına verdikleri tepkilerin bir örüntüsünü meydana getirir. Bu meydana gelen ögeler destekleyici, güven verici, çocuğun değerli olduğunu anlatan, aşağılayıcı, reddedici ve yargılayıcı olarak değişim gösterebilirler. Ebeveynler tarafından sergilenen olumsuz tutumlar çocuk gelişimine olumsuz yönde etki etmektedir (Erkan ve Kaya, 2005).

Parker' e göre çocukları üzerinde aşırı denetim, baskı kuran ve sevgisizlik gösteren ebeveynlerin çocuklarının olumsuz yönde etkilendiği tespit edilmiştir. Aynı zamanda ebeveynin aşırı koruyucu olması, çocuğun ileriki yaşamlarda duygusal problemlere yol açmasını ve depresyon geçirmesinin diğer çocuklara oranla daha fazla etki edebileceğinden de bahsetmiştir (Ekşi,1990). Yapılan araştırmalara bakıldığında babanın aile içindeki rolünde bireyin kişilik gelişiminde etkili olduğu gözlenmiştir.

Günümüzün değişen şartları ile birlikte babanın toplumdaki rolü değişime uğramıştır. Bu değişimler; politik , sosyal ve ekonomi alanında meydana gelmiştir. Bununla birlikte kadının çalışmaya başlaması ve bu nedenden dolayı evde çok zaman geçirmemesi, boşanmaların artması ve babanın çocuğa tek başına bakması babanın çocuk gelişimindeki önemini arttırmıştır (Heinowitz, 1988).

Babanın duyarlı ve kendinin farkında olması , ailesi için maddi olanaklar yaratması ve duygularını sakınmadan ifade etmesi gibi rolleri bulunmaktadır. Baba hem kendisi hem de çocukları için benzersiz bir babalık rolü geliştirme zorunluluğu yaşamaktadır (Heinowitz, 1988).

Erkek çocuklarının kendi babalık dönemlerinde, babalarını model almaları olağan bir durumdur. Fakat gelişen toplum ve eğitim ile birlikte bu roller de değişime uğrayarak farklılık göstermektedirler. Cicourel'in 1967 yılında yaptığı bir çalışmada babalara kendi kimliklerinde model aldıkları kişinin kim olduğu sorulmuştur. Verilen cevapların çoğunda babalar kendi babalarından örnekler göstermişlerdir. Verilen cevapların içeriklerinde kendi babalarının olumsuz özelliklerinden bahsederlerken kendilerinin onlardan farklı olduğu vurgulanmıştır (Akt: Savran ve Kuşin 1995: 29).

Freud babayı toplumun otorite simgesi olarak tanımlamıştır. Aynı zamanda özellikle erkek çocukların toplumsal kurallara, yasaklara ve değerlere yönelik düşüncelerinin şekillenmesinde babalarını rol model aldıklarını söylemiştir. Babalar

disiplini oluşturma, otorite, adaletli davranma gibi rolleri üstlenmektedirler ve toplum içinde çocuklarına daha çok sorumluluk verirler (Lynn,1974).

Bu söylemler doğrultusunda, baba sayesinde çocuğun çevreden duyduğu yanlış izlenimler ortadan kaybolabilir. Bu durum çocuğun kendisini ve çevresini sorgulamasını sağlar. Çocuk elde edeceği çoğu bilgiyi baba faktöründen öğrenir (Yörüköğlu,1990).

Yapılan araştırmalar sonucunda babanın ve annenin sahip olduğu rollerin farklılığı kanıtlanmıştır. Bu araştırmalarda anneler daha koruyucu daha rehberlik eden bir modeldeyken babalar ise daha otoriter ve mesafelilerdir. Bir baba herşeyden önce çocuk ve aile için bir güven kaynağıdır. Çocuklar babaları daha güçlü, güven verici, saygı duyulan kişi aynı zamanda da daha korkulan kişi olarak tanımlarlar (Kağıtçıbaşı,2001).

Radin'in 1981 yılında yaptığı bir araştırmada babaların çocuklarına gösterdikleri ilginin çocuklar üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Bu sonuçlara göre; babaların çocuklarının bakımındaki ilginin yüksekliği çocuğun kendi kendine karar vermesini ve kendilerine daha fazla güven duymalarını sağlamıştır (Akt: Snarey, 1993: 150).

Lamb ve Pleck'e göre ise babanın ilgisi çocuğun motivasyon düzeyini arttırmakta, özgüvenini fazlaştırmakta ve sosyal uyumunda olumlu düzeyde gelişmeler göstermektedir (Doherty, Kouneski ve Ericson, 1998).

Biller'e göre kötü olarak tanımlanan bir baba ile aynı ev ortamında bulunmak diğer bütün olası kötü ihtimallerden daha zedeleyicidir. Bu durum karşısında erkek çocuklarında olumsuz bir modelle özdeşleşip gelecekte kuracakları aile yaşamlarında mutsuz olma ve mutsuz etmeye eğilimli olmalarına neden olabilmektedir. Etkili bir ebeveyn olmak aile içi ve aile dışı tatminlik arasında bir denge kurulması gerektiğini söylemektedir. Ev dışındaki konularda başarılı olan babaların aile ortamında daha etkili oldukları görülmüştür (Akt: Lamb, 1997: 146; Marsiglio, 1995: 50; Snarey, 1993: 151). Babanın eksikliği ve aradaki kopuk iletişimin sonucunda bireyde cinsel rol yetersizliği ile beraber bir kaygı gelişmektedir (Lilley, 1997: 47).

1.5. Ebeveyn Çocuk

Çocukluk dönemindeki ebeveyn tutumları bireyin yetişkinlik zamanındaki romantik ve sosyal ilişki kurmasında önem oluşturmaktadır. Özellikle romantik ilişkilerin belirleyicisi baba faktörü olarak bilinmektedir(Dalton, Horbury ve Kitzman, 2006).

Ebeveyn tutumları ile çocuklardaki psikososyal gelişim düzeyleri ve akademik başarı arasında bir ilişki mevcuttur. Demokratik aile ortamında yaşamış çocukların otoriter anne ve babaya sahip çocuklara göre daha yüksek akademik başarı puanları, daha fazla sosyal beceri ve yüksek benlik saygısına sahip olmaları bir çok çalışma tarafından desteklenmektedir (Maccoby ve Martin, 1983).

Ebeveyn tutumları çeşitli modellerle tanımlanmaktadır. Bu modellerden biri şunu savunmaktadır; ebeveyn tutumları 3 faktörden meydana gelmektedir. Bu 3 faktör;

- 1- Ebeveynlerin kişilik özellikleri
- 2- Ailedeki sosyal hayat
- 3- Çocukların oluşturdukları bireysel özellikler (Pryor ve Rodgers, 2001).

Akademik başarı ile demokratik ebeveyn tutumları arasında pozitif, izin verici ve otoriter ebeveyn tutumları arasında negatif ilişkiler tespit edilmiştir (Dornbush, Ritter, Leiderman, Roberts ve Fraleigh, 1987).

Demokratik özellikteki ebeveyn tutumlarının aynı zamanda ilgili ve yol göstericilikle beraber gösterilmesi durumunda çocukların okul başarısındaki yüksekliklerin meydana gelişi görülmektedir. Demokratik olmayan aile ortamlarında ebeveynlerin eğitim öğretimdeki olumlu etkilerinde azalma görülmektedir (Steinberg, Lamborn, Dornbush ve Darling, 1992).

Çocukluk dönemindeki ebeveyn tutumları bireyin yetişkinlik zamanındaki romantik ve sosyal ilişki kurmasında önem oluşturmaktadır. Özellikle romantik ilişkilerin belirleyicisi baba faktörü olarak bilinmektedir (Dalton, Horbury ve Kitzman, 2006).

Ebeveyn tutumları ile çocuklardaki psikososyal gelişim düzeyleri ve akademik başarı arasında bir ilişki mevcuttur. Demokratik aile ortamında yaşamış çocukların otoriter anne ve babaya sahip çocuklara göre daha yüksek akademik başarı puanları, daha fazla sosyal beceri ve yüksek benlik saygısına sahip olmaları birçok çalışma tarafından desteklenmektedir (Maccoby ve Martin, 1983).

Akademik başarı ile demokratik ebeveyn tutumları arasında pozitif, izin verici ve otoriter ebeveyn tutumları arasında negatif ilişkiler tespit edilmiştir (Dornbush, Ritter, Leiderman, Roberts ve Fraleigh, 1987).

Demokratik ebeveyn tutumları genç yetişkinlerin kendilerini ortaya koyma becerilerini fazlalaştırırken, otoriter tutumlar ise bu olanağı azaltmaktadır. Genç yetişkinlerin ebeveynleri ile kurdukları yakın ilişkiler onların iyimserlik, mücadelecilik

kendine güven ve rahatlık özelliklerini arttırmaktadır. Katı anne babaya sahip genç yetişkinlerde ise bu durum tam tersi bir görüntüyü karşımıza çıkarmaktadır. Böyle bir ortamda yaşayan genç yetişkinde, kötümserlik utangaçlık özellikleri gözükmemektedir (Kuzgun, 1972).

Ergenlerin ebeveyn tutumlarını demokratik olarak kabul etmemeleri sonucunda akademik başarı düşüklüğünü kendilerinden kaynaklı yeteneksizlik ya da düşük zekaya bağladıkları gözlemlenmiştir (Glasgow, Dornbush, Troyer, Steinberg ve Ritter, 1997).

Ebeveyn tutumları çocukların farklı alanlardaki gelişimlerine etki göstermektedir. Demokratik bir ebeveyne sahip çocuklarda özgüven düzeylerinde artış gözlenmektedir. Otoriter ve izin verici ebeveynlere sahip bireylerde ise herhangi bir değişiklik söz konusu olmazken, izin verici ve ihmalkar ebeveynlerde ise özdenetim ve güven seviyesinde düşüklük kanıtlanmıştır.

Otoriter ve demokratik ebeveynlere sahip gençlerde alkol madde kullanımında düşüş ve okul uyumunda artış gözlenmektedir. Aynı sorun, izin verici ebeveynlere sahip çocuklarda süreye bağlı olarak bir artış gözlenebilirken aynı derecede de kalabilmektedir (Steinberg, Lamborn, Darling, Mounts, Dornbush, 1994).

Ebeveynlik kavramı içerisinde ebeveyni , çocuğu ve çocuğun sosyal bağlamdaki etkisini barındırmaktadır (Belsky,1984). Çocuk yetiştirme ve etkileri hakkındaki çalışmalar ebeveynlerin birbirlerinden farklı özelliklerini ayırmakta ve ortaya koymaktadır. Sözü edilen özellikler aynı zamanda çocukların kişisel farklılıklarıyla da ilişkilidir (Maccoby ve Martin, 1983).

Ebeveynlik stilleri hakkındaki araştırmalar, anne-baba-çocuk arasındaki duygusal ilişki, anne-baba yöntem ve davranışları ile son olarak ebeveynlerin düşünce sistemi olarak üç ana ögeden oluşmaktadır. Tutumlar davranışlara anlam kazandırır, ama aynı zamanda davranışlar da tutumları açıklar (Darling ve Steinberg, 1993).

Ebeveynlik kavramında ebeveynin kendisinin, sosyal bağlamının ve çocuğunun etkileri görülmektedir (Belsky, 1984). Çocuk büyütmek ve etkilerini ele alan çalışmalarda genellikle ebeveynlerin birbirlerinden farklı özellikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Sözü geçen bu özellikler çocukları sahip oldukları kişisel farklılıklarıyla da bağlantılı olabilmektedir (Maccoby ve Martin, 1983). Ebeveynlik stillerini değerlendirmek üzere yapılan çalışmalar ebeveyn-çocuk arasındaki duygusal ilişki, ebeveynlerin yöntem ve

davranışları ile ebeveynin düşünce sistemi olmak üzere üç unsur üzerinde odaklanmıştır. Davranışları anlamlı kılan tutumlardır, ancak tutumlar da davranışlar aracılığıyla açıklanabilmektedir (Darling ve Steinberg, 1993).

Becker'in (1964) red-kabul ve hoşgörülüğe karşı kısıtlayıcılık modelini ebeveyn tutumlarındaki boyutlar konusunda ele alınmaktadır (Akt. Maccoby ve Martin, 1983). Disiplin hakkında yapılan erken dönemli çalışmalar iki ana başlık altında toplanmıştır. "Güç İddialı Disiplin" bu başlıkların ilkidir. Güç iddialı disiplin içerisinde fiziksel ceza, yük ses tonuyla konuşma, şiddet içeren emir ve tehdit içeren konuşmaları barındırır. İkinci başlığımız ise "Sevgi Odaklı Disiplin"dir. Sevgi odaklı disiplin ise içerisinde yalnızlığı, hayal kırıklığı yaşamayı, övgüde bulunmayı, sevgiyi göstermemegi, sevgiyi şartlarla sunmayı ve bilinçli düşünmeyi barındırır (Maccoby ve Martin, 1983).

Baumrind'in son kavramsallaştırması ise ebeveynlikle alakalıdır ve iki boyutun kesişmesi sayesinde meydana gelmiştir. İki boyutu ebeveyn talep karlılığı ve duyarlılığı oluşturur (Maccoby ve Martin, 1983). Dörtlü ebeveynlik modeli ise bu kesişme sonucu meydana gelmiştir ve içerisinde demokratik, otoriter, izin verici-hoşgörülü ve son olarak izin verici-ihmkar ebeveyn tutumlarını barındırmaktadır.

Demokratik ebeveynliği benimseyen aileler, çocukların yaptığı etkinlikleri mantık ve konuya odaklı tutum ve davranışları üzerinden şekillendirmektedirler. Aynı zamanda çocuklara sözel destek vermekte ve farklı davranmaların nedenlerini çocuklarıyla paylaşım içerisinde. Ebeveynler çocuk ayrımı konusunda yasak veya baskıdan çok kararlı bir tutum ortaya koymalıdır. Yetişkin bireyin kendi perspektifinde bakış açılarını uygulamakla beraber çocuklarının birey olarak ilgilerinin farkında olup, çocuklarının niteliklerine onay vermekte, lakin sonraki eylemleri için de bir düzen hazırlamaktadır (Baumrind, 1966,1968). Demokratik ebeveynlik tutumunu benimseyen ebeveynler , çocuklarından daha fazla bilgi ve beceriye sahiptir. Demokratik ebeveynler kaynak noktasını kontrol edebilir, çocuklarını mevcut yerlerinden başka bir yere götürebilir , istenmeyen bir durum karşısında fiziksel bir engel getirebilirler. Demokratik ebeveynlik biçimini destekleyen ebeveynleri Baumrind şu şekilde oluşturduğunu belirtmiştir: anne – babanın çocuktan gelecek olumlu davranışlarla ilgili beklentilerinin oluşması, çocuğun kendi bireyselliğine ve bağımsızlığına yönlendirilmesi, anne ve babasının açık bir iletişim halinde olması, kendi fikirleriyle beraber çocuğun kendi

açıklamalarını da dinlemeleri hem anne babanın hem de çocuklarının haklarının olduğu tanımlanması olarak yorumlamıştır (Maccoby ve Martin, 1983).

1.6. Baba – Çocuk İlişkisi

Yapılan araştırmalarda babanın çocukları üzerindeki etkileri rastlantısal bir şekilde unutulmuş değildir. Babaların tutumu pek dikkate alınmamıştır. Çünkü çocuğun gelişimi üzerinde daha çok anne tutumlarının etkilediği düşüncesi varsayımı üzerinde durulmuştur. Bu tutumunun oluşmasında ise özellikle Bowlby ve Freud tarafından gerçekleştirilen çalışmalar görüşün bu şekilde oluşmasına etki etmiştir (Parke, 1981).

Bebegin gelişiminde anne faktörünün önemli bir yeri olduğunu vurgulayan Freud, anne ve bebek arasında kurulan etkileşimin çocuğun sosyal ve kişilik gelişimini biçimlendirdiği yönünde görüş bildirmiştir. Baba faktörünün ise bebeklerin üzerinde pek bir etkisi olmadığı düşüncesinde olup sonraki çocukluk döneminde babanın bir takım etkileri olduğunu vurgulamıştır (Parke, 1981)

John Bowlby'nin bebeklerin gelişimi ile ilgili savunduğu görüş Freud'undakinden fark göstermesine rağmen sonuç benzerlik göstermektedir. Bowlby , 1940'lı yıllarda yapılan çalışmalarda kurum ortamında büyüyen çocukların yaşlarına uygun duygusal ve sosyal gelişimini tam anlamıyla gösteremediklerini , bunun da anne yoksunluğuna bağlı olduğunu ileri sürmüştür. Anne rolünün , bebeğin dış dünyaya adaptasyon sürecinde çok büyük etkisi olduğunu savunmuştur. Bebek ve anne arasındaki bağın biyolojik bir yapının etkisi olduğunu belirtmiştir. Baba faktörünün ise ikincil ve anne etkisinin destekleyici bir rol olduğunu vurgulamıştır (Parke, 1981).

Oysa baba ve anne için ebeveynlik süreci başka bir role girmenin sevgi ve hoşgörü göstermenin, değer ve inanç nakletmenin koşulsuz sevgi, bağlılık ve kabullenme yoluyla bireyselliğimizin çok ötesinde ilişki kurmanın temel odağıdır (Heinowitz, 1998, s. 16) Çocukların gelişiminde rol almak gün ve bütün hayat boyu süregelen çok ciddi bir iştir (AÇEV, 2001: 6)

Son zamanlarda baba figürü ile araştırmalar sonucunda baba figürünün aile

içerisinde etkisi, rolü ve yapısı daha önem arz etmeye başlanmıştır. Bununla birlikte çocuğun da gelişimi üzerindeki önemine daha çok durulmaya başlanmıştır.

Günümüz toplumda babalık kavramını revize eden ve babanın çocuk üzerinde eğitimdeki farkındalığın artmasına sebep olan çok fazla etken vardır. Bunlar ; Sosyal , ekonomik ve politika alanındaki değişimlerin erkek – kadın rollerini derinden etkilemesi , çalışan anne sayısının artması ve bu çalışan annelerin tam gün dışarıda aktif olarak iş hayatında rol alması , özellikle batı toplumlarının daha çok miktarda boşanmış ya da çocuklarıyla birlikte tek başlarına yaşayan erkeklerin eğitim ve bakım sorumluluklarını almalarına geleneksel aile yapısının çekirdek aileyle dönüşmesine ve bu çekirdek aile yapısının her bir ferdine düşen sorumluluk ve rollerin değişmesi olarak özetlenebilir (Heinowitz, 1998:17)

Son 30 – 35 sene öncesine kadar baba figürünün çocuğun gelişimindeki etkisi hep dolaylı yönden incelenmiş olup dikkat genellikle anne ve çocuk ilişkisi üzerinde yoğunlaşmıştır. Bunu ilk defa Schaffer ve Emerson'un 1964 yılında yayınladığı ‘‘Bebekte Sosyal Bağlanmanın Gelişimi’’ ve ‘‘Anne Yoksunluğu’’ konusunda dikkat çekilmiş olup , yavaş yavaş baba figürünün bilimsel araştırma konusunda ne kadar çok ihmal edildiği gerçeği anlaşılmıştır. Baba ve bebek ilişkisini ilk defa inceleyen Schaffer ve Emerson 9 ay civarı bebeklerin babaya nazaran anne figüründen ayrılmaya daha çok tepki gösterdiklerini ispatlamışlardır. Daha sonra ki yıllarda diğer araştırmacılar aynı çalışmaları devam ettirmişlerdir (Ekşi , 1999:59).

Lind ve arkadaşları bebek ve çocuk gelişimde baba figürünün etkisini araştırarak, bebeğin hayata gözlerini açmasından sonraki ilk 3 gün için sadece 1 saat vakitle bebekle göz temasını kurmasını ve devam eden ilk 3 ay içerisinde bebekleri 2 kez soyup giydirmelerini istenmiş olan babaların bebek bakımında eskisiyle oranla daha fazla aktif olarak rol aldığını göstermişlerdir (Lamb ve diğ., 1996:241-261)

Bebeklerin bir yaş ortalarında ebeveynlerinin her ikisiyle bağlılık kurduklarını baba ve bebek hakkındaki çalışmalar ortaya koymuştur. Ebeveynleriyle güvenli bağ kuran bebeklerin, güvensiz bebeklere nazaran daha sosyal daha iyi iletişim halinde , güven duygusu diğer bebeklere oranla iyi iş birliği kurup aynı yaş ortalamasına sahip yaşlılarıyla sosyal alanda daha güven içerisindedir ; kritik ve yaşına göre çözmesi gereken

daha karmaşık durumlarda diğer bebeklere oranla istekli ve sabırlıdır (Lamb 1982: 185-190, Lamb ve diğ., 1996: 241- 261).

Ev hanımı ve çalışan anneler olmak üzere 2 gruba ayrılan Fisher ve Tiedje'nin çalışmasına göre ilk grubun veya yarı zamanlı çalışan annelerin işlerinden ziyade çocukların bakımlarıyla daha çok ilgilendikleri gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra bütün gün çalışmakta olan annelerin partnerlerinin fiziksel bakımda eşit paylaşıma daha çok yatkın oldukları görülmüştür. Eşleri çalışmayan babaların fiziksel bakımdan çok oyun aktivitelerine katılım sağladıkları görülmüştür (Darling-Fisher ve Tiedje, 1990:25).

Araştırmalara göre anne ve babaların çocuklarıyla ilişkileri nitelik olarak farklılık göstermektedir. Örnek vermek gerekirse, anneler çocukların fiziksel bakım ve ihtiyaçlarını karşılarken babalar daha çok çocukların tutma , kollarına alıp sallama ve bununla birlikte oyunlar oynama eğilimi daha çok belirgindir (Ekşi ve Güngörmüş , 1986).

Annelerin sorumlulukları bebeklerin fiziksel bakım ve ihtiyaçlarını karıştırmakta çeşitlilik gösterirken babaların ise daha çok oyunlar oynamayı tercih ettiği görülmektedir. Babaların bebek bakımında diğer süreçlerden çok bilişsel ve başarıyı etkileyen süreçler içerisinde daha çok rol aldığı bilinmektedir (Russel , 1987: 1574).

1.7 Ebeveyn Tutumları

Otoriter gruba dahil olan ebeveynler çocukların davranış ve tutumlarını belli standartlara göre biçimlendirme, kontrol etme ve aynı zamanda değerlendirme çabasıdadırlar. Bu grup, çocukları tarafından itaat edilmeyi bekler ve çocuklarıyla kendi doğruları arasında çatışma olduğu zaman ceza yöntemini kullanmayı tercih eder. Buna ek olarak, çocukların özerklik alanlarına sınırlar koyarken kendi söz ve beklentilerinin onlar tarafından benimsenmesini isterler (Baumrind, 1966). Otoriter tutuma sahip ebeveynler sözel destek sunmamaktadırlar (Baumrind, 1968). Otoriter tutumlu ebeveynler ve çocukları arasında, ebeveyn tarafındaki taleplerle çocuk tarafındaki kabul konusunda dengesizlik bulunmaktadır. Ebeveynler çocuklarının ihtiyaçlarıyla ilgilenmekle yükümlüdür ancak güç iddialı tutuma sahip ebeveynler çocuklarına ihtiyaçları konusunda

bazı sınırlılıklar getirmektedirler. Bu tutumdaki ebeveynler çocuklarından isteklerini sınırlamalarını beklerler. Ekstrem bir örnek vermek gerekirse, söz almasına izin verilmeden çocukların konuşmaya başlayamadığı durumlar görülmüştür. Hatta ebeveyn tarafından getirilen kurallar tartışmaya dahil açık değildir.

Ebeveynler otoriteyi idame ettirmek açısından değişmez değerlere sahiptirler. Bu tür ebeveynler çocuklarının sergilediği karşı koyma çabasını ise bastırmaktadırlar. Çocukların ebeveynlerin isteklerine ters düşmesi durumunda ise başta fiziksel olmak üzere ağır şiddette cezalarla karşılaşmaktadırlar. Otoriter tutumlu ebeveynlik, talep karlılığın yüksek duyarlılığın düşük seviyede olduğu boyuttur (Maccoby ve Martin, 1983). İzin verici tutuma sahip ebeveynler çocuklarının istek ve ihtiyaçlarına karşı kabul edici yaklaşır, ceza yöntemini tercih etmezler ve evin sorumlulukları konusunda çocuklarından makul derecede beklentide bulunurlar. Bu ebeveynler güçlerini vurgulamayı tercih etmezler, çocuklarının davranışlarını kendilerinin şekillendirmesine anlayış gösterirler, kontrolden uzak dururlar ve dışarıdan konulan kurallara uymamak konusunda çocuklarına destek sağlarlar (Baumrind, 1966). İzin verici-hoşgörülü ebeveyn özellikleri Baumrind'in araştırmasına göre şöyle belirtilmektedir: çocukların sergiledikleri agresif tutumlara karşı kabullenerek yaklaşır, cezayı az kullanmayı tercih ederek tolerans göstermeyi tercih ederler, yaşlarının getirdiği sorumlulukları yerine getirmek gibi beklentilerde bulunurlar, gün içerisinde gerçekleştirilen yemek-uyku-eğlence düzeniyle alakalı belli kurallara dikkat ederler ve çocukların kendi kararlarını vermesini desteklerler. Ancak izin verici ebeveynlik tutumunun çocuklardaki etkisi incelendiğinde olumsuz yönlerinin olumluya oranla daha fazla olduğu görülmüştür (Maccoby ve Martin, 1983).

Baumrind'in ilk araştırmasına göre izin verici ebeveynlik tipi otoriter ebeveynlik tipine oranla oldukça sıcak bulunmuştur ancak sonra gerçekleştirilen araştırmalarda izin verici grubun bir kısmı antipatik ve kayıtsız olarak nitelendirilmiştir. Bahsedilen ebeveynler ise hoşgörülü ve ihmalkâr adını alarak izin verici ebeveynlik tipinde iki ayrı alt başlık olarak Maccoby ve Martin'in şemasında yerlerini almışlardır (Maccoby ve Martin, 1983).

İzin verici-ihmalkâr grubu ise çocukların ihtiyaç ve isteklerine karşı duyarsızlık gösteren, ihmalkâr davranan, çocukla arasında mesafe olmasını tercih eden,

önemsemeyen, çocukla etkileşim konusunda az çaba harcayan, talep ve uygulama oranını düşük düzeyde tutan ebeveynlik tipidir (Maccoby ve Martin,1983).

İzin verici tutuma sahip ebeveynler çocuklarının istek ve ihtiyaçlarına karşı kabul edici yaklaşırlar, ceza yöntemini tercih etmezler ve evin sorumlulukları konusunda çocuklarından makul derecede beklentide bulunurlar. Bu ebeveynler güçlerini vurgulamayı tercih etmezler, çocuklarının davranışlarını kendilerinin şekillendirmesine anlayış gösterirler, kontrolden uzak dururlar ve dışarıdan konulan kurallara uymamak konusunda çocuklarına destek sağlarlar (Baumrind, 1966).İzin verici-hoşgörülü ebeveyn özellikleri Baumrind'in araştırmasına göre şöyle belirtilmektedir: çocukların sergiledikleri agresif tutumlara karşı kabullenerek yaklaşırlar, cezayı az kullanmayı tercih ederek tolerans göstermeyi tercih ederler, yaşlarının getirdiği sorumlulukları yerine getirmek gibi beklentilerde bulunurlar, gün içerisinde gerçekleştirilen yemek-uyku-eğlence düzeniyle alakalı belli kurallara dikkat ederler ve çocukların kendi kararlarını vermesini desteklerler. Ancak izin verici ebeveynlik tutumunun çocuklardaki etkisi incelendiğinde olumsuz yönlerinin olumluya oranla daha fazla olduğu görülmüştür (Maccoby ve Martin, 1983).

Baumrind'in ilk araştırmasına göre izin verici ebeveynlik tipi otoriter ebeveynlik tipine oranla oldukça sıcak bulunmuştur ancak sonra gerçekleştirilen araştırmalarda izin verici grubun bir kısmı antipatik ve kayıtsız olarak nitelendirilmiştir. Bahsedilen ebeveynler ise hoşgörülü ve ihmalkâr adını alarak izin verici ebeveynlik tipinde iki ayrı alt başlık olarak Maccoby ve Martin'in şemasında yerlerini almışlardır (Maccoby ve Martin, 1983). İzin verici-ihmalkâr grubu ise çocukların ihtiyaç ve isteklerine karşı duyarsızlık gösteren, ihmalkar davranan, çocukla arasında mesafe olmasını tercih eden, önemsemeyen, çocukla etkileşim konusunda az çaba harcayan, talep ve uygulama oranını düşük düzeyde tutan ebeveynlik tipidir (Maccoby ve Martin,1983).

1.8 Yetişkin Erkek – Baba İlişkisi

Yetişkin erkeklerin baba olma kavramını , kendi babalarını rol – model aldıkları bilinen bir gerçektir. Fakar baba figürünü model almış bu kişiler kendi baba oluncaya kadar edindikleri tecrübe , bilgi birikimi ve eğitimi çevresindeki diğer insanların

gözlemleri vesilesiyle kendi babalarıyla model aldığı kavramını eleştirel bir gözle bakma imkanına sahip olurlar. Bununla birlikte günümüzün sosyal yaşamındaki değişiklikler de geçmişe nazaran baba kavramının ebeveyn olma rolünde köklü değişikliklere sebep olmuştur (Albukrek,2002).

Cicourel 1967’de yaptığı çalışmasında araştırmaya katılan babalara, ebeveynlik sürecinde model aldıkları en önemli ve etkili kişinin kim olduğuna dair sorular sorulmuştur. Bütün babalar , konuşmalarında kendi babalarını anlatarak konuşmalarını sonlandırmıştır. Konuşmanın içeriğinde hemen hemen hepsi babalarını olumsuz bir rol-model olduğundan bahsetmiştir. Kendi babalarından farklı olduğu yanlarını belirterek bunun için neleri değiştirdiklerinden bahsetmişlerdir. Araştırmaya katılan babalar çocuklarına kendi babalarından daha fazla ilgi göstermekte ve katılmaktadırlar (Daly 1993, s. 29).

Olumlu baba- yetişkin oğul ilişkisinde; Çocukken babası ile özdeşleşen genç erkeklerin kişilik gelişiminde önemli bir rolü vardır. Küçük bir erkek çocuk , babasını dünyanın en güçlü en zengin adamı olarak görür. Bababanın tutumlarını , sesinin tonunu ve vurgulamalarını birebir taklit eder. Babanın yaptıklarını yorumlayan bir erkek nasıl bir eş ve baba olacağını hayali oyunlar oynayarak öğrenmektedir (Lilley, 1997, s. 47).

Biller’e göre, kötü bir baba ile beraber yaşamak diğer bütün olası ev ortamlarından daha zedeleyicidir. Bu durum erkek çocuklarında olumsuz bir modelle özdeşleşip gelecekte kuracakları aile yaşamlarında mutsuz olma ve mutsuz etmeye eğilimli olmalarına neden olabilmektedir (McGraw, 1976, s.107).

Mesleki ve sosyal rollerin değişmesi gibi yetişkinliğe geçiş sürecindeki doğal değişimlerin etkisiyle birlikte, ebeveynlerin "ebeveyn aktiviteleri"nde kalma sürelerinin uzadığı öne sürülmektedir (Nelson ve ark., 2011). ABD’de 18-29 yaş arasındaki gençlerle gerçekleştirilen çalışmada katılımcıların kendilerini yetişkin bireyler olarak göremedikleri ve ebeveynlerinin de görüşlerinin bu yönde olduğu saptanmaktadır (Nelson ve ark., 2007). Çocuklar yetişkinlik rollerini kazanmaya çalışırken anne-baba- çocuk etkileşiminin farklı bir ortaklığın birleşmesi ihtiamalı ile yeni bir aşamaya geçtiği, yetişkinliğe geçiş dönemi olarak görülmektedir (Aquilino, 1996). Bu dönemde ebeveynler çocuklarını önceki dönemlerdekinden farklı görsele de onlar için hala oldukça önemli bir role sahip olmayı sürdürmektedirler (Nelson ve ark., 2011).

Ebeveynleriyle birlikte yaşamayı sürdüren 18-25 yaş arası 83 genç katılımcıyla birlikte Avustralya'da gerçekleştirilen araştırmada (White, 2002), çoğu katılımcıda ev işlerine dair net algılarının bulunmadığı ve katılımcılara ailelerinin hem yetişkin hem de birer çocuk gibi davrandıkları saptanmaktadır. 18 yaş ve üzeri bireylerle Avustralya'da gerçekleştirilen bir diğer araştırmada %80 ebeveynin çocuklarına duygusal destekte bulundukları, %62 ebeveynin maddi olarak destek olmaya devam ettikleri ve %72 ebeveynin ise çocuklarına araç desteği sunduğu belirtilmiştir (Millward, 1998). 19-35 yaş arası çocuk sahibi olan bireylerle Kanada'da gerçekleştirilen bir çalışmada ise ebeveynlerin üçte birinin çocuklarına duygusal açıdan destek olmaya devam ettikleri belirtilmiştir (Veevers ve Mitchell, 1998).

1.9 Ebeveyn Duygusal Erişilebilirliği

Bir aile ortamında büyüyen çocuğun duygusal ve sosyal gelişimi diğer çocuklara nazaran çok daha büyük bir etki gösterdiği bir çok uzman tarafından uzlaşa konusu olduğu gibi, diğer konulara nazaran daha az çalışma olduğu da bilinen bir gerçektir (Darling ve Steinberg, 1993).

Ebeveynlerin duygusal olarak erişilebilir olmalarının çocuğun sosyal ve duygusal açıdan gelişimleri üzerinde etkili olduğu bilinmektedir. Duygusal erişilebilirlik kavramı bağlanma kuramının temeli olarak görülmekte olup ebeveynlerin çocuğun bireyselleşme ve ayrılma sürecindeki rehber rolünü tanımlama amacıyla bir metafor olarak öncelikle Mahler, Pine ve Bergman (1975; akt., Bringen, 2000) tarafından kullanılmıştır. Mahler, Pine ve Bergman (1975) annenin çocuğun bireyselleşme sürecindeki destekleyici rolünü anlatmak amacıyla duygusal erişilebilirlik kavramını kullanmışlardır. Çocuğun keşif sürecinde anne denemeler için imkan sunmakta ve duygusal erişilebilirliği sayesinde çocuğa güvenlik sunmaktadır. Emde ve Easterbrooks (1985; akt. Bringen, 2000) duygusal erişilebilirlik kavramını kurumsallaştırarak etkileşimde olan bireylerin duygularını birbirlerine karşı ifade etmesi ve ya diğerlerinin duygularına cevap vermesi şeklinde açıklamışlardır. Ayrıca ebeveynlerin çocuklarının elde ettikleri başarılarla gurur ifadelerinin duygusal erişilebilirliklerine dair birer işaret olduğunu belirtmişlerdir. Bu durumda, ebeveynin fiziksel varlığının yanında duygusal olarak erişilebilirliğinin de

bebeğin hem duygusal hem de kendilik ifadesine katkı sağladığı öne sürülmektedir (Sorce ve Emde, 1981; akt., Bringen, 2000).

Duygusal erişilebilirlik kavramı bu durumda incelenmesi gereken en önemli kavramlardan biri olarak görülmektedir. Ebeveyn- çocuk ilişkisini yansıtan (Bringen ve Robinson, 1991) ve sağlıklı çocuk ve ebeveyn ilişkisinde köprü görevi olan (Lum, Phrase, 2005) duygusal erişilebilirlik kavramı fiziki olarak var olma durumundan farklı olarak duygusal açıdan orada bulunma kavramını içermektedir. Belirtilen kavramı ele alarak çocukların psikolojik durum, uyum ve işlevsellikleri ile ne derecede yakın bağlantıları olduğunu gösteren araştırmalar literatürde yer almaktadır (örn., Easterbooks, M., Bureau, J. F., ve Lyons-Ruth, K., 2012; Steinberg ve Davila, 2008).

Duygusal erişilebilirlik kavramı bağlanma kuramıyla türetilmiş olup ebeveyne ait duyarlılığa, tepkilere ve duygusal katılıma odaklanmaktadır (Bringen, 2000). Ayrıca, çocuk ve ebeveyn arasındaki ilişkinin niteliğini ve ebeveynin sağlıklı durumunu yansıtan bir kavram olarak görülmektedir (Lum ve Phares, 2005).

Annenin fiziksel ayrılma olma ve annenin duygusal olarak erişilebilir olmadığı durumlar fiziksel ve duygusal erişilebilirliğin incelendiği deneysel bir araştırmada (Field, 1986; akt., Lum ve Phares, 2005) karşılaştırılmıştır. Araştırma sonunda anneye duygusal erişilebilirliği olmayan bebeklerin psikolojik olarak daha fazla sıkıntı yaşadıkları görülmüştür (Bretherton, 1990; akt., Laible ve ark., 2004).

Çocukların bakımından sorumlu bireylerin, çocukların gereksinimlerini karşılama duyarlılığında olmaları çocukların sevildiklerine ilişkin içsel model geliştirmelerini ve diğerlerine karşı sevgilerini göstermelerini sağlamaktadır. Bakım verenin çocukların gereksinimlerine karşı duyarsız olduğu durumlarda ise çocukların değersizlik temelli içsel modeller oluşturduğu ve sosyal ilişkilerindeki tavırlarının reddediciği olduğu tespit edilmiştir. Duygusal etkileşimin az olduğu ailelerde büyüyen çocukların aile içi ilişkilerde saldırgan davranışlar sergiledikleri McHale, Jhonson ve Sinclair tarafından ortaya konulmuştur. Bu durumda büyüyen çocukların akranları tarafından dışsallaştırıldıkları ve davranış problemleri yaşadıkları bildirilmiştir. Mevcut araştırmada ise bu ilişkiler yalnızca erkek çocukları için geçerli olmaktadır. Tartışmaların fazla desteğin az bulunduğu ortamlarda yetişen çocukların saldırganlık şemaları geliştirerek

diğer çocukları yok sayan tavırlar sergiledikleri saptanmıştır (McHale, Jhonson ve Sinclair, 1999).

Ebeveyn olma ile cinsiyetin ilgisi bulunmamaktadır. Yapılan araştırmaların sunduğu üzere babaların istedikleri koşullarda çocuklarının davranışları üzerinde anneleri kadar duyarlılık göstermektedirler. Ebeveyn olmanın cinsiyetle alakası olmadığını belirten Heinowitz (1998) sevgi ve anlayış göstermenin önemine vurgu yapmaktadır ancak ebeveyn olmayı kabullenme, bağlılık hissetmenin ilişki kurmanın temelini oluşturduğundan bahsetmektedir.

Çocukların ebeveynleri tarafından ihmal edildiklerini düşündükleri durumlarda akran ilişkilerinde saldırgan tutumları daha çok sergiledikleri görülmüş ve negatif ebeveyn-çocuk ilişki temsillerinin çocukların akranlarla olan ilişkilerinde yaşanan çatışma ile bağlantılı olduğu saptanmıştır (Cassidy, Kirsh, Scolton ve Parke, 1996).

Ebeveyn ve akran ilişkilerinin incelendiği başka bir araştırmada ise, çocukların akran ilişkileri ve bağlanma kavramı arasındaki bağ işlenmiştir. Anneleriyle ilişkilerinde duyarlılık bulunan çocukların bu tutumu akranlarıyla olan ilişkilerine de yansıttıkları görülmüştür. Bu durumda çocuklar kimsenin onlara kasıtlı olarak zarar vermeyeceği düşüncesini geliştirerek akranlarına karşı olumlu tavırlar sergilemektedir (Cassidy, Kirsh, Scolton ve Parke, 1996). Ayrıca, belirsiz durumlarda akranlarının onlara karşı hangi niyetle yaklaştıklarına ilişkin aynı grupta bulunan çocuklar olumlu tahminlerde bulunmuşlardır (Clark ve Ladd, 2000).

Ebeveynleriyle yakınlık bulunan ve ebeveynlerin özerklik tanıdığı ebeveyn-çocuk ilişkileri olan çocukların akranları ile olan ilişkilerde daha çok prososyal davranışlar sergileyip sergilemediklerini okul öncesi dönem çocuklarıyla yapılan araştırmalarda incelenmiştir. Araştırma sonucunda ebeveynleriyle ilişkilerinde yakınlık bulunan çocukların sayıca daha çok arkadaşları olduğu, akranlarıyla ilişkilerinde daha uyumlu tavırlarda bulundukları ve daha çok prososyal davranışlar sergiledikleri saptanmıştır. Ayrıca, belirtilen durumdaki çocukların akran grupları arasında daha çok kabul görmekte oldukları belirtilmiştir (Clark ve Ladd, 2000).

II.BÖLÜM

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, araştırma için kullanılan veri toplama araçlarına ve araştırmanın amacı doğrultusunda kullanılan analiz tekniklerine yer verilmiştir

2.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, yetişkin erkeklerin dürtüsel davranış, duygu düzenleme ve duyguları ifade etme eğilimlerinin algılanan babalık biçimi ve babaya duygusal erişilebilirlik arasındaki ilişki bağımlı ve bağımsız değişkenlerle ilişkisel tarama modeliyle incelenmiştir.

Araştırmada ilişkisel tarama modelinde araştırmada bulunan iki değişken arasında bulunan ilişkiyi analiz etmek amacıyla kullanılmıştır. Bunun yanı sıra bu yöntem iki farklı değişkeni karşılaştırma amacıyla da kullanılmaktadır (Karasar, 2005).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırma evreni; babaları hala hayatta olan 18 yaş ve üzeri erkek bireylerden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise seçkisiz atama ile belirlenmiş 162 erkek bireyden oluşmaktadır. Katılımcılar araştırma hakkında bilgilendirilmiş ve kendi onayları doğrultusunda çalışmaya dahil edilmişlerdir.

Tablo 1. Katılımcıların Sosyodemografik Bilgilerine İlişkin Dağılımı (n=162)

Değişkenler	f	%
Eğitim Durumu		
İlköğretim	13	8,0
Lise	39	24,1
Ön lisans	24	14,8
Lisans	71	43,8
Yüksek lisans ve üzeri	15	9,3
Medeni durum		
Bekar	124	76,5
Evli	38	23,5
Şu an kiminle yaşadıkları		
Yalnız	23	14,2
Aile ile	104	64,2
Yurtta	16	9,9
Arkadaşlar ile	19	11,7
Kardeş Sayısı (katılımcı dahil)		
Tek çocuk	4	2,5
2	53	32,7
3	60	37,0
4 üzeri	43	26,5

Örneklem; 18-53 yaş aralığında toplamda 162 kişiden oluşmaktadır. Katılımcıların yaş ortalamaları $26,93 \pm 8,84$ dir.

Tablo 2. Katılımcıların Babaları ile Görüşme Sıklıkları/ Görüşmenin Gerçekleştiği Şekil ve Fiziki Mesafelerine İlişkin Bilgilerin Dağılımı

Değişkenler	f	%
Babası ile yüz yüze görüşme sıklığı		
Her gün	75	46,3
Haftada birkaç gün/ bir gün	35	21,6
Ayda birkaç gün/ bir gün	28	17,3
Yılda birkaç gün/ bir gün	22	13,6
Hiç görüşmeyiz	2	1,2
Baba ile fiziksel mesafe bilgisi		
Aynı evde yaşıyoruz	69	42,6
Aynı apartmanda birlikte yaşıyoruz ile aynı şehirde yaşıyoruz	37	22,8
Şehir dışında yaşıyor	56	34,6
Baba ile yapılan yüz yüze görüşmenin ne şekilde gerçekleştiği bilgisi		
İkimizde görüşme talep ederiz	103	63,6
Genellikle/her zaman ben görüşme talep ederim	13	8,0
Genellikle/her zaman babam görüşme talep eder	12	7,4
Sadece aile ortamında görüşürüz	34	21,0

2.3. Verilerin Analizi

Araştırmanın istatistiksel analizinde SPSS 20 Paket programı kullanılmıştır. İki değişkenin sürekli olması ve değişkenlerin birlikte (ikili olarak) normal dağılım göstermesi durumunda Pearson korelasyon, ikili grupların ortalamaları arasındaki farkı test etmek için bağımsız örneklem grupları için kullanılan t testi, iki ya da daha fazla ilişkisiz ve normal dağılım göstermeyen örneklemde elde edilen ortalama puanların birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini test etmek için de Kruskal Wallis H-Testi, çoklu grupların normal dağılım göstermesi durumunda ortalamaları test etmek için tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Varyans analizi

sonucunda elde edilen F değerinin anlamlı bulunduğu durumlarda farkın kaynağını saptayabilmek için LSD testi uygulanmıştır.

2.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, sosyo-demografik değişkenleri belirlemek üzere ‘‘Kişisel Bilgi Formu’’, ‘‘Ebeveyn Duygusal Erişilebilirliği Ölçeği (LEAP)’’, ‘‘Kısaltılmış Algılanan Ebeveynlik Tutumları Ölçeği – Çocuk Formu’’ , ‘‘Dürtüsel Davranış Ölçeği’’, ‘‘Duyguları İfade Ölçeği’’ , ‘‘ Duygu Düzenleme Ölçeği’’ Kullanılmıştır.

Veri Toplama Araçları

1- Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların , yaş, cinsiyet , medeni durum, öğrenim durumu , şu an kimlerle yaşadığı , kaç kardeş olduğu , anne ve babasının öz ve hayatta olup olmadığı , babasının eğitim düzeyini , babasıyla yüz yüze ne sıklıkla gördüğünü , babasıyla fiziksel mesafesini , babasıyla yüz yüze görüşmenin ne şekilde olduğu durumlar hakkında toplam 14 sorudan oluşan ‘‘Kişisel Bilgi Formu’’ kullanılmıştır.

2- Ebeveyn Duygusal Erişilebilirliği Ölçeği (LEAP) -Baba Formu

Araştırmada ebeveyne duygusal erişilebilirliği ölçmek için 2005 yılında Lum ve Phares tarafından "Lum Emotional Availability of Parents" adıyla yayınlanan özgün formu kullanılmıştır. Katılımcıların ebeveynleri hakkında düşünerek cevaplandırmaları istenen ölçekte 15 madde yer almaktadır. Katılımcıların verecekleri cevaplar Likert tipi yapıdan oluşan ve 1 (hiçbir zaman) ile 6 (her zaman) puanlandırmaları içermektedir.

Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları 2005 yılında klinik olan ve olmayan örneklemle Lum ve Phares tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulgularına göre ölçek ebeveyne duygusal erişilebilirlik adıyla nitelendirilen tek faktörlü yapıyı göstermektedir. Diğer bulgular arasında ise klinik olmayan örneklemde kullanılan

ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı anne formunda .96, baba formunda ise .97 olarak bulunmuştur. Klinik örnekleme ise bu katsayılar anne formu için .92, baba formu için ise .93 olarak belirtilmiştir. Yapılan test-tekrar test güvenilirliği sonucunda ise anne formunda .92, baba formunda .85 bulgularına ulaşılmıştır.

Çalışmada kullanılan bu formun Türkçe'ye uyarlanması 2013 yılında Gökçe tarafından yapılmış olup formda yer alan maddeler araştırmacı ve danışmanı tarafından çevrilmiştir. Yer alan maddelerden farklı olarak ifade edilen maddeler biri klinik diğeri sosyal psikolog olmak üzere iki hakem ile değerlendirilmiş ve ölçek son formuna ulaştırılmıştır. Çalışmanın örnekleminde Türkçe formun psikometrik niteliklerini belirlemek adına faktör yapısı değerlendirilmiştir. Değerlendirmeler sonucunda orijinal formda bulunduğu gibi anne ve baba formunda da duygusal erişilebilirlik adıyla tek faktörlü bir yapıda olduğu görülmüştür. Gerçekleştirilen çalışmanın örneklemini için yapılan geçerlik ve güvenirlik analiz sonuçlarında Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı anne formunda .95, baba formunda ise .97 şeklinde bulunmuştur. Aynı zamanda madde test korelasyonu değerlendirilen ölçeğin anne formu sonucu .65 - .83 iken baba formu değerleri ise .76 - .86 değerleri arasında olduğu belirtilmiştir. Anne formunda alınan yüksek puanlar anneye duygusal erişilebilirliğin yüksek olduğunu gösterirken baba formunda alınan yüksek puanlar babaya duygusal erişilebilirliğin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

3- Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği – Çocuk Formu

KAET-Ç, 199 yılında Arrindell ve arkadaşları ile geliştirilmiş ve bireylerin çocukluk yıllarında ebeveynlerinin davranışlarına dair algılarını yorumlayan 23 maddeden oluşan EMBU-C'nin kısa formudur (EMBU-s). Ölçek anne ve baba tutumlarını ayrı ayrı olarak 1= hayır, hiçbir zaman, 4= evet, çoğu zaman arasında değişen ifadeler ile değerlendirmektedir. Ölçek ebeveyn tutumları hakkında reddedici, duygusal sıcaklık ve aşırı koruyucu tutumlar olarak üç ana başlık altında sunmaktadır. Dirik ve arkadaşları tarafından 2004 yılında Türkçe formunun psikometrik özellikleri öğrenci örneklemiyle gerçekleştirilen pilot bir çalışma ile incelenmiştir. İncelemeler sonucunda ölçeğin Türkçe formunun da geçerli ve güvenilir olduğu belirtilmiştir. Pilot çalışmanın anne duygusal

sıcak, aşırı koruyucu ve reddedici tutumlarına dair Cronbach Alfa sonuçları 0,65, 0,71 ve 0,68 olmak üzere sırasıyla değişmektedir. Algılanan baba tutumu iç tutarlılık değerleri ise baba duygusal sıcak, aşırı koruyucu ve reddedici tutumları için 0,73, 0,72 ve 0,50 olmak üzere değişmektedir. Psikometrik nitelikleri diğer kültürlerde de desteklenen ve pilot bir araştırma sayesinde Türkçeye uyarlanan ölçeğin güvenirlik, geçerlilik ve Cronbach alfa değerleri Dirik ve arkadaşları (2014) tarafından değerlendirilmiştir. Baba duygusal sıcaklık, aşırı koruyuculuk ve reddedicilik iç tutarlılık değerleri 0,79, 0,73 ve 0,71 olmak üzere sırasıyla belirtilmiştir. Algılanan anne tutumları duygusal sıcaklık, aşırı koruyuculuk ve reddedicilik iç tutarlılık katsayıları ise 0,75, 0,72 ve 0,64 olmak üzere sırasıyla belirtilmiştir. Duygusal sıcaklık boyutları her iki ebeveyn için de 2., 6., 9., 12., 14., 19. ve 23. maddeler olmak üzere 7 maddeden; aşırı koruyuculuk boyutu 3., 5., 8., 10., 11., 17., 18., 20. ve 22. maddeleri içeren 9 maddeden oluşmaktadır. Reddedicilik boyutu ise 1., 4., 7., 13., 15., 16. ve 21. maddeler olmak üzere 7 madde içermektedir. Ölçekte bulunan maddelerden 17. madde haricinde hepsi orijinal çalışmada belirtildiği gibi ters olarak 1 = 4, 2 = 3, 3 = 2 ve 4 = 1 olarak kodlanarak puanlama yapılmaktadır. Cronbach alfa değerleri anne duygusal sıcak, aşırı koruyucu ve reddedici tutumları bu çalışmada 0.83, 0.76 ve 0.84 olmak üzere sırasıyla belirtilmektedir. İç tutarlılık değerleri algılanan baba tutumlarında ise baba duygusal sıcak, aşırı koruyucu ve reddedici tutumları 0.84, 0.75 ve 0.82 olarak sırasıyla belirtilmektedir. Duygusal sıcaklık, aşırı koruyuculuk ve reddedici tutumları için toplam değerler 0.90, 0.86 ve 0.90 şeklinde sırasıyla belirtilmiştir.

4- Dürtüsel Davranış Ölçeği

Whiteside ve Lynam tarafından 2001 yılında geliştirilen ölçek önceden geliştirilmiş olan ölçekleri ve teorileri yeniden analiz ederek 4 faktörlü yeni bir model ortaya koymuşlardır. Dürtüsellüğün dört yüzü bulunmaktadır. Bunlardan birincisi sıkışıklık; yani arzu edilmeyen duygudan uzak kalmak için dürtüsel davranış, ikincisi tasarlama eksikliği; yani oluşabilecek uzun vadeli etkileri hesaba katmadan davranmak, üçüncüsü sebatsızlık; yani zor ve ya sıkıcı görünen durumlarda odaklanamamak ve dördüncüsü ise heyecan arayışı; yani risk bulunduran durumlardan zevk alma ve bu yönde

arayıŖta bulunma olarak belirlemiŖlerdir. Türkçe uyarlaması Yargıç ve arkadaşları tarafından 2011 yılında yapılan ölçek 45 madde içermektedir. Maddelerde 4 alt ölçek bulunmakta olup, 1 = bana hiç uymuyor, 2 = bana biraz uyuyor, 3 = bana oldukça uyuyor ve 4 = bana çok uyuyor değerlendirmelerini içeren 4'l likert tipi ve özbildirim tipi bir ölçek özelliği taŖırmaktadır.

5- Duygu Düzenleme leği (Emotion Regulation Questionnaire, DDA)

Ölçek 10 madde içermekte olup 2003 yılında Gross ve John tarafından geliŖtirilmiŖtir. Ölçek aynı zamanda 1 = kesinlikle katılmıyorum ve 7 = kesinlikle katılıyorum değerlendirmeleri arasında deęiŖen 7'li likert tipi bir ölçek olma özelliği taŖırmakta ve kiŖilerin duygu düzenleme konusundaki farklılıklarını ölçmektedir. Duygu baskılama ve yeniden değerlendirme olarak 2 boyut içermektedir. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması (UlaŖan zgle, 2011) tarafından yapılmıŖtır. Yapılan faktör analizlerinin (Gross ve John, 2003) tarafından gerekleŖtirilen ve (UlaŖan zgle, 2011) tarafından gerekleŖtirilen alıŖma sonuçlarıyla paralel olduğu görülmektedir. Duygu baskılama faktörünün varyansı %32.75 iken yeniden değerlendirme faktörünün varyansı %37.75 olarak belirtilmiŖtir. Toplam varyans değeri ise %70.29'dur. Yeniden değerlendirme alt boyutuna "Hissettiğim olumlu duyguları (sevinç, eğlence veya coŖku gibi) arttırmak istediğimde, dŖndęm Ŗeyleri deęiŖtiririm" sorusu örnek olarak sunulmaktadır. "Olumsuz duygular hissettiğimde, onları belli etmemeye zen gösteririm" cümlesi ise duygu baskılama alt boyutu için örnek olarak gösterilmektedir. Cronbach alfa güvenirlik katsayılarının toplam değeri .90, duygu baskılama alt leğinin .89 ve yeniden değerlendirme alt leğinin ise .88 olarak belirtilmiŖtir (Karacaoğlan ve Ŗahin, 2016).

6- Duyguları İfade leği (DİO)

King ve Emmons tarafından 1990 yılında geliŖtirilen lek Türkçeye 2006 yılında Kuzucu tarafından uyarlanmıŖtır. Olumlu, olumsuz ve yakınlık belirten duyguları ifade etme eğilimiyle ilgili olan ölçek 16 maddeden ve 3 alt boyuttan oluŖan ölçeğin kullanım

amacı genel duygu ifadelerini ölçmektir. 1 - 7 (kesinlikle katılmıyorum - kesinlikle katılıyorum) arasında değerlendirmeler bulunan 7'li likert özelliğini taşımaktadır. Ölçekte bulunan 6. ve 14. maddeler ters olarak hesaplanmaktadır. Ölçek kişiler arası ilişkiler hakkında ve bu ilişkilerden bağımsız olan duygusal ifadeler hakkında bilgilendirmektedir. Maddelerin özgün modelde bulunan faktör dağılımdan farklı olduğu açıklayıcı faktör analizinde görülmektedir.

III.BÖLÜM

BULGULAR

3.1. Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu ve Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanlarının; medeni durum açısından farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

3.1.1 Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu puanlarının; medeni durum açısından farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Tablo 3. Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu Puanlarının Medeni Durumlarına Göre Uygulanan İlişkisiz Grup T-Testi Sonuçları

Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu Alt Boyutları	Gruplar	N	X	SS	SH _x	t testi		
						t	Sd	p
Duygusal Sıcaklık	Bekar	122	18,76	5,18	,47	-,113	156	,894
	Evli	36	18,89	4,37	,73			
Aşırı Koruyuculuk	Bekar	123	17,98	4,20	,38	-,443	154	,691
	Evli	33	18,36	5,01	,87			
Reddedicilik	Bekar	123	10,41	4,17	,38	,948	157	,345
	Evli	36	9,69	3,40	,57			

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu puanları, medeni durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir

3.1.2. Katılımcıların, Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanlarının; medeni durum açısından farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Tablo 4. Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu Puanlarının Medeni Durumlarına Göre Uygulanan İlişkisiz Grup T-Testi Sonuçları

Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği	Gruplar	N	X	SS	SH _x	t testi		
						t	Sd	p
Baba Formu	Bekar	123	63,88	21,31	1,92	-,562	158	,570
	Evli	37	66,11	20,67	3,40			

Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik- Baba Formu puanları, medeni durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

3.2. Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu ve Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanlarının; Babalarının Eğitim Düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

3.2.1. Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu puanlarının; Babalarının Eğitim Düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Tablo 5. Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu Puanlarının Babalarının Eğitim Düzeylerine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

N, SS ve $\bar{X}$ Değerleri					ANOVA Sonuçları					
	Grup	N	$\bar{X}$	SS	Var. K.	K.T.	Sd	K.O.	F	p
Duygusal Sıcaklık	İlkokul ve altı	52	18,90	4,84	G.Arası	116,041	3	38,680	1,569	,199
	Baba Ortaokul	31	16,92	5,55		G. İçi 3796,067	154	24,650		
	eğitim Lise	44	19,20	4,63		Toplam 3912,108	157			
	düzeyi Lisans ve üzeri	31	19,52	5,18						
	Total	158	18,79	4,99						
	Grup	N	$\bar{X}$	SS	Var. K.	K.T.	Sd	K.O.	F	p
Aşırı Koruyuculuk	İlkokul ve altı	50	18,04	4,96	G.Arası	47,938	3	15,979	,836	,476
	Baba Ortaokul	30	19,22	3,61		G. İçi 2905,421	152	19,115		
	eğitim Lise	45	17,73	4,29		Toplam 2953,359	155			
	düzeyi Lisans ve üzeri	31	17,61	4,08						
	Total	156	18,06	4,37						
	Grup	N	$\bar{X}$	SS	Var. K.	K.T.	Sd	K.O.	F	p
Reddedicilik	İlkokul ve altı	52	10,08	3,61	G.Arası	152,271	3	50,757	3,298	,022*
	Baba Ortaokul	32	12,37	5,51		G. İçi 2385,666	155	15,391		
	eğitim Lise	44	9,71	3,80		Toplam 2537,937	158			
	düzeyi Lisans ve üzeri	31	9,55	2,81						
	Total	159	10,25	4,01						

*p< .05

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu “Reddedicilik” alt boyut puanları ile babalarının eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir

($F(3,158)=3,298, *p<.05$.) Başka bir deyişle “Reddedicilik” alt boyut puanları ile babalarının eğitim düzeylerine bağlı olarak anlamlı şekilde değiştiği tespit edilmiştir. Bu anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan analiz tablo 6’da detaylandırılmıştır.

Ek olarak, katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu “Duygusal Sıcaklık” ve “Aşırı Koruyuculuk” alt boyut puanları baba eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

3.2.1.1. Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu “Reddedicilik” Alt Boyut Puanlarının Babalarının Eğitim Düzeylerine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan Analiz Sonuçları

Tablo 6. Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu “Reddedicilik” Alt Boyut Babalarının Eğitim Düzeylerine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan Post-Hoc LSD Testi Sonuçları

Eğitim Düzeyi (i)	Eğitim Düzeyi (j)	Ort.Farkı (i-j)	SHx	p
Ortaokul	İlkokul ve altı	2,293	,931	,015**
	Lise	2,656	,940	,005*
	Lisans ve üzeri	2,822	1,033	,007*

* $p<.01$ ** $p<.05$

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu “Reddedicilik” alt boyut puanları ile babalarının eğitim düzeylerine bağlı olarak anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Post-Hoc LSD Testi Sonuçlarına göre; Katılımcıların ortaokul mezunu babalarının Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu “Reddedicilik”

alt boyut puanları “ilkokul ve altı”, “Lise” ve “Lisans ve üzeri” mezun olan puanları arasındaki farkın anlamlılığından kaynaklandığı tespit edilmiştir.

3.2.2. Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanlarının; Babalarının Eğitim Düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Tablo 7. Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu Puanlarının Babalarının Eğitim Düzeylerine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

N, SS ve $\bar{X}$ Değerleri					ANOVA Sonuçları					
	Grup	N	$\bar{X}$	SS	Var. K.	K.T.	Sd	K.O.	F	p
Baba Formu	İlkokul ve altı	52	60,48	21,62	G.Arası	3473,797	3	1157,932	2,679	,049*
	Baba									
	eğitim	Ortaokul	31	58,50	27,09	G. İçi	67436,397	156	432,285	
	düzeyi	Lise	46	68,76	16,57	Toplam	70910,194	159		
		Lisans ve üzeri	31	69,39	18,80					
	Total	160	64,39	21,12						

*p< .05

Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanları baba eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir (F(3, 159)= 2,679 *p< .05.) Başka bir deyişle Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanlarının katılımcıların babalarının eğitim düzeylerine bağlı olarak anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan analiz Tablo 8’de detaylandırılmıştır.

3.2.2.1. Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu Puanlarının Babalarının Eğitim Düzeylerine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan Analiz Sonuçları

Tablo 8. Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu Puanlarının Babalarının Eğitim Düzeylerine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan Post-Hoc LSD Testi Sonuçları

Eğitim Düzeyi (i)	Eğitim Düzeyi (j)	Ort.Farkı (i-j)	SHx	p
İlkokul ve altı	Lise	-8,274*	4,139	,047*
Ortaokul	Lise	-10,255*	4,926	,039*
	Lisans ve üzeri	-10,887*	5,421	,046*

*p< ,05

Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanlarının katılımcıların babalarının eğitim düzeylerine bağlı olarak anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Post-Hoc LSD Testi sonuçlarına göre; Katılımcıların “İlkokul ve altı” mezunu olan babalarının Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanları “Lise” mezun olan puanları arasındaki farkın anlamlılığından kaynaklandığı tespit edilmiştir. Ek olarak; “ortaokul” mezunu babalarının Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanları “Lise” ve “Lisans ve üzeri” mezun olan puanları arasındaki farkın anlamlılığından kaynaklandığı tespit edilmiştir.

3.3. Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu ve Ebeveyn Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanlarının; Baba ile Görüşme Sıklığı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

3.3.1. Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu puanlarının; baba ile görüşme sıklığı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Tablo 9. Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu Puanlarının Baba ile Görüşme Sıklığı Değişkeninin Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Gruplar	N	Sıralar Ort.	Kaykare	Sd	p
"Duygusal Sıcaklık"	Her gün	73	83,91	7,448	4	,114
	Haftada birkaç gün/ bir gün	34	82,97			
	Ayda birkaç gün/ bir gün	27	77,98			
	Yılda birkaç gün/ bir gün	22	68,02			
	Hiç görüşmeyiz	2	6,25			
	Toplam	158				
Alt Boyutlar	Gruplar	N	Sıralar Ort.	Kaykare	Sd	p
"Aşırı Koruyuculuk"	Her gün	73	77,04	4,281	4	,369
	Haftada birkaç gün/ bir gün	33	77,77			
	Ayda birkaç gün/ bir gün	27	72,39			
	Yılda birkaç gün/ bir gün	21	87,43			
	Hiç görüşmeyiz	2	132,50			
	Toplam	156				
Alt Boyutlar	Gruplar	N	Sıralar Ort.	Kaykare	Sd	p
"Reddedicilik"	Her gün	74	73,94	7,167	4	,127
	Haftada birkaç gün/ bir gün	34	84,78			
	Ayda birkaç gün/ bir gün	27	78,17			
	Yılda birkaç gün/ bir gün	22	89,07			
	Hiç görüşmeyiz	2	148,00			
	Toplam	159				

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu puanları ile babaları ile görüşme sıklıkları arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilememiştir.

3.3.2. Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu
puanlarının; baba ile görüşme sıklığı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına
İlişkin Bulgular

Tablo 10. Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu
Puanlarının Baba ile Görüşme Sıklığı Değişkeninin Farklılaşıp Farklılaşmadığını
Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	Sıralar Ort.	Kaykare	Sd	p
Her gün	73	87,68			
Haftada birkaç gün/ bir gün	35	81,23			
Ayda birkaç gün/ bir gün	28	71,54	8,955	4	,062
Yılda birkaç gün/ bir gün	22	74,02			
Hiç görüşmeyiz	2	2,25			
Toplam	160				

Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanları ile babaları ile görüşme sıklıkları arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilememiştir.

3.4. Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu, i,
Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu, Duygu Düzenleme Ölçeği ve
Duygu İfade Ölçeği puanlarının; babaları ile fiziki mesafe değişkenine göre farklılaşıp
farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

3.4.1. Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu
puanlarının; babaları ile fiziki mesafe değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına
İlişkin Bulgular

Tablo 11. Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu Puanlarının Babaları ile Fiziki Mesafe Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

N, SS ve $\bar{X}$ Değerleri					ANOVA Sonuçları					
	Grup	N	$\bar{X}$	SS	Var. K.	K.T.	Sd	K.O.	F	p
Duygusal Sıcaklık	Aynı evde yaşıyoruz	67	18,67	4,77	G.Arası	6,521	2	3,260	,129	,879
	Aynı apartmanda					3905,587	155	25,197		
	birlikte/aynı şehirde yaşıyoruz	35	19,17	4,95	G. İçi					
	Şehir dışında yaşıyor	56	18,70	5,34						
	Total	158	18,79	4,99	Toplam	3912,108	157			
Aşırı Koruyuculuk	Aynı evde yaşıyoruz	68	18,65	4,50	G.Arası	44,266	2	22,133	1,164	,315
	Aynı apartmanda					2909,093	153	19,014		
	birlikte/aynı şehirde yaşıyoruz	33	17,36	4,02	G. İçi					
	Şehir dışında yaşıyor	55	17,76	4,38						
	Total	156	18,06	4,37	Toplam	2953,359	155			
Reddedicilik	Aynı evde yaşıyoruz	68	10,34	3,85	G.Arası	1,002	2	,501	,031	,970
	Aynı apartmanda					2536,935	156	16,262		
	birlikte/aynı şehirde yaşıyoruz	35	10,14	4,37	G. İçi					
	Şehir dışında yaşıyor	56	10,21	4,03						
	Total	159	10,25	4,01	Toplam	2537,937	158			

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu puanları ile babaları ile görüşme sıklıkları arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilememiştir.

3.4.2 Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanlarının; babaları ile fiziki mesafe değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Tablo 12. Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu Puanlarının Babaları ile Fiziki Mesafe Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

		N, SS ve $\bar{X}$ Değerleri				ANOVA Sonuçları				
	Grup	N	$\bar{X}$	SS	Var. K.	K.T.	Sd	K.O.	F	p
Baba ile Formu Fiziki Mesafe	Aynı evde yaşıyoruz	68	64,43	20,92	G.Arası	91,292	2	45,646	,101	,904
	Aynı apartmanda/aynı şehirde yaşıyoruz	36	65,61	20,03	G. İçi	70818,902	157	451,076		
	Şehir dışında yaşıyor	56	63,57	22,34	Toplam	70910,194	159			
	Total	160	64,39	21,12						

Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanları katılımcıların babaları ile fiziki mesafeleri arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilememiştir.

3.5. Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu, Dürtüsel Davranış Ölçeği, Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu, Duygu Düzenleme Ölçeği ve Duygu İfade Ölçeği puanlarının; Baba ile Yapılan Yüz Yüze Görüşmenin Ne Şekilde Gerçekleştiği değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

3.5.1. Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu puanlarının; Baba ile Yapılan Yüz Yüze Görüşmenin Ne Şekilde Gerçekleştiği değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Tablo 13. Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu Puanlarının Baba ile Yapılan Yüz Yüze Görüşmenin Ne Şekilde Gerçekleştiği Değişkeninin Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Alt Boyut	Gruplar	N	Sıralar Ort.	Kaykare	Sd	p
"Duygusal Sıcaklık"	İkimizde görüşme talep ederiz	99	90,29	19,783	3	,000*
	Genellikle/her zaman ben görüşme talep ederim	13	67,50			
	Genellikle/her zaman babam görüşme talep eder	12	35,17			
	Sadece aile ortamında görüşürüz	34	68,32			
	Toplam	158				
Alt Boyut	Gruplar	N	Sıralar Ort.	Kaykare	Sd	p
"Aşırı Koruyuculuk"	İkimizde görüşme talep ederiz	97	76,93	1,107	3	,775
	Genellikle/her zaman ben görüşme talep ederim	13	86,00			
	Genellikle/her zaman babam görüşme talep eder	12	71,04			
	Sadece aile ortamında görüşürüz	34	82,74			
	Toplam	156				
Alt Boyut	Gruplar	N	Sıralar Ort.	Kaykare	Sd	p
"Reddedicilik"	İkimizde görüşme talep ederiz	101	71,71	10,239	3	,017**
	Genellikle/her zaman ben görüşme talep ederim	13	89,69			
	Genellikle/her zaman babam görüşme talep eder	12	105,46			
	Sadece aile ortamında görüşürüz	33	92,29			
	Toplam	159				

*p< ,000 **p< ,05

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" ve "Reddedicilik" Alt boyutlarından aldıkları puanların baba ile yapılan yüz

yüze görüşmenin ne şekilde gerçekleştiği değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir sırasıyla; χ^2 (sd= 3, n= 158) = 19,783 $p < .000$; χ^2 (sd= 3, n= 159) = 10,239 $p < .05$ şeklindedir. Elde edilen bu bulgu, katılımcıların babaları ile yüz yüze gerçekleşen görüşmelerinin ne şekilde gerçekleştiğinin Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" ve "Reddedicilik" Alt boyutlarından aldıkları puanları arttırmada farklı etkilere sahip olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların "Duygusal Sıcaklık" alt boyut gruplar sıralar ortalamaları dikkate alındığında; her iki tarafında görüşmeyi talep etmesi durumuna “ikimizde görüşme talep ederiz” şeklinde belirten katılımcıların "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu puanlarının en yüksek olduğu ardından da “Sadece aile ortamında görüşürüz”, “Genellikle/her zaman ben görüşme talep ederim” son olarak da “Genellikle/her zaman babam görüşme talep eder” cevapları izlemektedir.

Bir diğer sonuç ise; Katılımcıların "Reddedicilik" alt boyut yine gruplar sıralar ortalamaları dikkate alındığında, “Genellikle/her zaman babam görüşme talep eder” şeklinde belirten katılımcıların "Reddedicilik" alt boyutu puanlarının en yüksek olduğu ardından da “Sadece aile ortamında görüşürüz”, “Genellikle/her zaman ben görüşme talep ederim”, ve son olarak daha ileriki tarafında görüşmeyi talep etmesi durumuna “ikimizde görüşme talep ederiz” cevapları izlemektedir.

Son olarak ise Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Aşırı Korumacılık" Alt boyutlarından puanları baba ile yapılan yüz yüze görüşmenin ne şekilde gerçekleştiği değişkenine arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilememiştir

3.5.2. Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanlarının; Baba ile Yapılan Yüz Yüze Görüşmenin Ne Şekilde Gerçekleştiği değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Tablo 14. Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu Puanlarının Baba ile Yapılan Yüz Yüze Görüşmenin Ne Şekilde Gerçekleştiği Değişkeninin Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis Testi Sonuçları

	Gruplar	N	Sıralar Ort.	Kaykare	Sd	p
Baba Formu	İkimizde görüşme talep ederiz	101	93,64			
	Genellikle/her zaman ben görüşme talep ederim	13	68,62			
	Genellikle/her zaman babam görüşme talep eder	12	35,42	25,842	3	,000*
	Sadece aile ortamında görüşürüz	34	61,91			
	Toplam	160				

*p< ,000

Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formundan aldıkları puanların baba ile yapılan yüz yüze görüşmenin ne şekilde gerçekleştiği değişkenine göre anlamı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir sırasıyla; χ^2 (sd= 3, n= 160) = 25,842 p< .000 şeklindedir. Elde edilen bu bulgu, katılımcıların babaları ile yüz yüze gerçekleşen görüşmelerinin ne şekilde gerçekleştiğinin Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formundan aldıkları puanları arttırmada farklı etkilere sahip olduğunu göstermektedir. Gruplar sıralar ortalamaları dikkate alındığında; her iki tarafında görüşmeyi talep etmesi durumuna “ikimizde görüşme talep ederiz” şeklinde belirten katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formundan alınan puanlarının en yüksek olduğu ardından da “Genellikle/her zaman ben görüşme talep ederim”, “Sadece aile ortamında görüşürüz”, son olarak da “Genellikle/her zaman babam görüşme talep eder” cevapları izlemektedir.

3.6. Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu ile Dürtüsel Davranış Ölçeği , Duygu İfade Ölçeği, Duygu Düzenleme Ölçeği, Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu Arasında İlişki Olup Olmamasına İlişkin Bulgular

3.6.1. Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu ve Dürtüsel Davranış Ölçeği Arasında İlişki Olup Olmamasına İlişkin Bulgular

Tablo 15. Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu Puanlar ile Dürtüsel Davranış Ölçeği Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Uygulanan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık"			
	N	r	p
Dürtüsel Davranış Ölçeği Alt Boyutları			
Acelecilik	155	-,140	,083
Önceden tasarlama	155	,235	,003**
Azim	157	,036	,651
Heyecan	158	-,147	,065
Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Aşırı koruyuculuk"			
	N	r	p
Dürtüsel Davranış Ölçeği Alt Boyutları			
Acelecilik	153	,052	,521
Önceden tasarlama	153	-,133	,101
Azim	155	-,068	,404
Heyecan	156	-,062	,443
Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Reddedicilik"			
	N	r	p
Dürtüsel Davranış Ölçeği Alt Boyutları			
Acelecilik	156	,156	,051
Önceden tasarlama	156	-,338	,000*
Azim	158	-,228	,004**
Heyecan	159	,100	,209

*p< ,01 **p< ,05

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu ile Dürtüsel Davranış Ölçeği Alt Boyutları "Önceden Tasarlama" alt boyutu arasında düşük düzeyde, negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir $r = -.140$ $p < .01$. Başka bir deyişle, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu puanı arttıkça Dürtüsel Davranış Ölçeği "Önceden Tasarlama" alt boyut puanı azalmaktadır.

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Reddedicilik" alt boyutu ile Dürtüsel Davranış Ölçeği "Önceden Tasarlama" alt boyutu arasında düşük düzeyde, negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir $r = -.338$ $p < .000$. Başka bir deyişle, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Reddedicilik" alt boyutu puanı arttıkça Dürtüsel Davranış Ölçeği "Önceden Tasarlama" alt boyut puanı ise azalmaktadır. Ek olarak, Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Reddedicilik" alt boyutu ile Dürtüsel Davranış Ölçeği "Önceden Tasarlama" alt boyutu arasında düşük düzeyde, negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir $r = -.228$ $p < .01$. Başka bir deyişle, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Reddedicilik" alt boyutu puanı arttıkça Dürtüsel Davranış Ölçeği "Azim" alt boyut puanı da azalmaktadır.

Son olarak, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu ile Dürtüsel Davranış Ölçeği "Acelecilik", "Azim" ve "Heyecan" alt boyutları; "Aşırı Koruyuculuk" alt boyutu ile Dürtüsel Davranış Ölçeği "Acelecilik", "Önceden Tasarlama", "Azim" ve "Heyecan" alt boyutları; "Reddedicilik" alt boyutu ile Dürtüsel Davranış Ölçeği "Acelecilik" ve "Heyecan" alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

3.6.2.Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu ve Duygu Düzenleme Ölçeği Arasında İlişki Olup Olmamasına İlişkin Bulgular

Tablo 16. Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu Alt Boyutları Puanlar ile Duygu Düzenleme Ölçeği Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Uygulanan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

"Duygusal Sıcaklık"	N	r	p
Duygu Düzenleme Ölçeği Alt Boyutları			
Yeniden değerlendirme	156	,226	,005*
Bastırma	157	,130	,104
"Aşırı koruyuculuk"	N	r	p
Duygu Düzenleme Ölçeği Alt Boyutları			
Yeniden değerlendirme	155	,087	,281
Bastırma	155	-,077	,341
"Reddedicilik"	N	r	p
Duygu Düzenleme Ölçeği Alt Boyutları			
Yeniden değerlendirme	157	-,097	,227
Bastırma	158	-,100	,211

*p< ,01

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu ile Duygu Düzenleme Ölçeği Alt Boyutları "Yeniden değerlendirme" alt boyutu arasında düşük düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir; (r= ,226 p< ,01). Başka bir deyişle, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu puanı arttıkça ile Duygu Düzenleme Ölçeği Alt Boyutları "Yeniden değerlendirme" alt boyut puanları da artmaktadır.

Ek olarak Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Aşırı Koruyuculuk" ve "Reddedicilik" alt boyutları ile Duygu Düzenleme Ölçeği Alt Boyutları "Yeniden değerlendirme" ve "Bastırma" alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Ek olarak, katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği-

Çocuk Formu" Duygusal Sıcaklık"alt boyutu ile Duygu Düzenleme Ölçeği Alt Boyutu "Bastırma" arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

3.6.3. Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu ve Duygu İfade Ölçeği Arasında İlişki Olup Olmamasına İlişkin Bulgular

Tablo 17. Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu Puanlar ile Duyguları İfade Ölçeği Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Uygulanan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu			
"Duygusal Sıcaklık"	N	r	p
Duygu İfade Ölçeği Alt Boyutları			
Olumlu Duygu İfadesi	156	,106	,187
Yakınlık Duygu İfadesi	157	,212	,008*
Negatif Duygu İfadesi	158	,192	,016**
Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu			
"Aşırı koruyuculuk"	N	r	p
Duygu İfade Ölçeği Alt Boyutları			
Olumlu Duygu İfadesi	154	,220	,006*
Yakınlık Duygu İfadesi	155	,212	,008*
Negatif Duygu İfadesi	156	,141	,079
Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu			
"Reddedicilik"	N	r	p
Duygu İfade Ölçeği Alt Boyutları			
Olumlu Duygu İfadesi	157	,050	,536
Yakınlık Duygu İfadesi	158	,009	,909
Negatif Duygu İfadesi	159	-,004	,958

*p< ,01 **p< ,05

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu ile Duygu İfade Ölçeği Alt Boyutları "Yakınlık Duygu İfadesi" ve Negatif Duygu İfadesi "alt boyutu arasında düşük düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir

ilişki olduğu görülmektedir sırasıyla; ($r = ,212$ $p < ,01$; $r = ,192$ $p < ,05$). Başka bir deyişle, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu puanı arttıkça Duygu İfade Ölçeği Alt Boyutları "Yakınlık Duygu İfadesi" ve Negatif Duygu İfadesi "alt boyut puanları da artmaktadır.

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Aşırı koruyuculuk" alt boyutu ile Duygu İfade Ölçeği Alt Boyutları "Olumlu Duygu İfadesi", "Yakınlık Duygu İfadesi" ve Negatif Duygu İfadesi "alt boyutu arasında düşük düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir sırasıyla; ($r = ,220$; $r = ,212$, $p < ,0$). Başka bir deyişle, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Aşırı koruyuculuk" alt boyutu puanı arttıkça Duygu İfade Ölçeği Alt Boyutları "Olumlu Duygu İfadesi" ve "Yakınlık Duygu İfadesi" alt boyut puanları da artmaktadır.

Son olarak Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu ile Duygu İfade Ölçeği "Olumlu Duygu İfadesi"; Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Reddedicilik" alt boyutu ile "Olumlu Duygu İfadesi", "Yakınlık Duygu İfadesi" ve Negatif Duygu İfadesi alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

3.7. Katılımcıların, Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu ile Dürtüsel Davranış Ölçeği , Duygu İfade Ölçeği, Duygu Düzenleme Ölçeği, Arasında İlişki Olup Olmamasına İlişkin Bulgular

Tablo 18. Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu Puanları ile Dürtüsel Davranış Ölçeği, Duygu İfade Ölçeği ve Duygu Düzenleme Ölçeği Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Uygulanan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Dürtüsel Davranış Ölçeği Alt Boyutları	N	r	p
Acelecilik	156	-,327	,000*
Önceden tasarlama	157	-,139	,082
Azim	159	,136	,136
Heyecan	160	-,139	,101
Duygu İfade Ölçeği Alt Boyutları			
Olumlu Duygu İfadesi	158	,128	,109
Yakınlık Duygu İfadesi	159	,221	,005**
Negatif Duygu İfadesi	160	,200	,011***
Duygu Düzenleme Ölçeği Alt Boyutları			
Yeniden değerlendirme	159	,319	,000*
Bastırma	159	,202	,011***
*p< ,01 **p< ,01 ***p< ,05			

Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu ile Dürtüsel Davranış Ölçeği “Acelecilik” arasında orta düzeyde, negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir sırasıyla; ($r = -,327$ $p < ,000$). Başka bir deyişle, Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanı arttıkça Dürtüsel Davranış Ölçeği “Acelecilik” Alt Boyut puanları ise azalmaktadır.

Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu ile Duygu İfade Ölçeği Alt Boyutları “Yakınlık Duygu İfadesi” ve Negatif Duygu İfadesi” arasında düşük düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir sırasıyla; ($r = ,221$ $p < ,01$; $r = ,200$ $p < ,05$). Başka bir deyişle, Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanı arttıkça ile Duygu İfade Ölçeği Alt Boyutları “Yakınlık Duygu İfadesi” ve Negatif Duygu İfadesi” puanları da artmaktadır.

Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu ile Duygu Düzenleme Ölçeği Alt Boyutları “Yeniden değerlendirme” orta düzeyde; “Bastırma” arasında da düşük düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir

sırasıyla; ($r = ,313$ $p < ,000$; $r = ,155$ $p < ,05$.) Başka bir deyişle, Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanı arttıkça ile Duygu Düzenleme Ölçeği Alt Boyutları “Yeniden değerlendirme” ve “Bastırma” puanları da artmaktadır.

Son olarak, katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu ile Dürtüsel Davranış Ölçeği “Önceden tasarlama”, “Azim” ve “Heyecan”; Duygu İfade Ölçeği Alt Boyutu “Olumlu Duygu İfadesi”; alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

3.8. Katılımcıların, Dürtüsel Davranış Ölçeği puanlarının; medeni durum açısından farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Tablo 19. Katılımcıların Dürtüsel Davranış Ölçeği Puanlarının Medeni Durumlarına Göre Uygulanan İlişkisiz Grup T-Testi Sonuçları

Dürtüsel Davranış Ölçeği Alt Boyutları	Gruplar	N	X	SS	SH _x	t testi		
						t	Sd	p
Acelecilik	Bekar	121	19,66	5,82	0,53	1,006	156	,316
	Evli	38	18,55	6,26	1,02			
Önceden Tasarlama	Bekar	124	20,89	4,44	0,40	1,1619	160	,337
	Evli	38	19,58	4,08	0,66			
Azim	Bekar	123	28,97	7,84	0,71	-2,487	159	,011*
	Evli	38	32,79	8,41	1,36			
Heyecan	Bekar	124	20,89	4,44	0,40	1,692	160	,095
	Evli	38	19,58	4,08	0,66			

* $p < ,05$

Katılımcıların Dürtüsel Davranış Ölçeği “Azim” alt boyutu puanları medeni durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir $t(159) = -2,487$ * $p < ,05$. Evli katılımcıların Dürtüsel Davranış Ölçeği “Azim” alt boyutu puanlarının ($\bar{X} = 32,79$), bekar katılımcıların ($\bar{X} = 28,97$) puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu ile “Azim” alt boyutu puanları ile kişinin medeni durumu arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ek olarak, katılımcıların Dürtüsel

Davranış Ölçeği “Acelecilik”, “Önceden Tasarlama” ve “Heyecan” alt boyut puanları medeni durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

3.9. Katılımcıların Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının; medeni durum açısından farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Tablo 20. Katılımcıların Duygu Düzenleme Ölçeği Puanlarının Medeni Durumlarına Göre Uygulanan İlişkisiz Grup T-Testi Sonuçları

Duygu Düzenleme Ölçeği Alt Boyutları	Gruplar	N	X	SS	SH _x	t testi		
						t	Sd	p
Yeniden Değerlendirme	Bekar	124	24,23	6,12	0,55	,758	158	,450
	Evli	36	23,33	6,56	1,09			
Bastırma	Bekar	124	16,35	4,12	0,37	-,041	159	,967
	Evli	37	16,38	3,99	0,66			

Katılımcıların Duygu Düzenleme Ölçeği puanları, medeni durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

3.10. Katılımcıların Duygu İfade Ölçeği puanlarının; medeni durum açısından farklılaşıp farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Tablo 21. Katılımcıların Duyguları İfade Ölçeği Puanlarının Medeni Durumlarına Göre Uygulanan İlişkisiz Grup T-Testi Sonuçları

Duyguları İfade Ölçeği Alt Boyutları	Gruplar	N	X	SS	SH _x	t testi		
						t	Sd	p
Olumlu Duygu İfadesi	Bekar	123	23,93	4,98	,45	-,571	158	,639
	Evli	37	24,41	6,70	1,10			
Yakınlık Duygu İfadesi	Bekar	124	28,81	5,79	,52	,069	159	,948
	Evli	37	28,73	6,36	1,05			
Negatif Duygu İfadesi	Bekar	124	20,01	4,30	,39	-1,475	160	,142
	Evli	38	21,18	4,31	,70			

Katılımcıların Duygu İfade Ölçeği puanları, medeni durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir

3.11. Katılımcıların, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu ve Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu Arasında İlişki Olup Olmamasına İlişkin Bulgular

Tablo 22. Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu Alt Boyut Puanları ile Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Uygulanan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

"Duygusal Sıcaklık"	N	r	p
Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu	156	,729	,000*
"Aşırı koruyuculuk"	N	r	p
Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu	155	-,263	,001**
"Reddedicilik"	N	r	p
Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu	157	-,677	,000*

*p< ,000 **p< ,01

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu ile Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu arasında yüksek düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = ,729$ $p < ,000$). Başka bir deyişle, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu puanı arttıkça ile Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanları da artmaktadır.

Diğer bir analiz sonucuna göre, katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Aşırı Koruyuculuk" alt boyutu ile Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu arasında düşük düzeyde, negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = -,263$ $p < ,01$). Başka bir deyişle, Algılanan Ebeveyn

Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Aşırı Koruyuculuk" alt boyutu puanı arttıkça ile Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanları ise azalmaktadır.

Son olarak, Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Reddedicilik" alt boyutu ile Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu arasında orta düzeyde, negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görölmektedir ($r = -.677$ $p < .000$). Başka bir deyişle, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Reddedicilik" alt boyutu puanı arttıkça ile Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanları ise azalmaktadır.

IV.BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu araştırmanın amacı, yetişkin erkeklerin dürtüsel davranış, duygu düzenleme ve duyguları ifade etme eğilimlerinin algılanan babalık biçimi ve babaya duygusal erişilebilirlik açısından incelemektir. Araştırmada dürtüsel davranış, duygu düzenleme ve duyguları ifade etme eğilimleri yordayıcı; algılanan babalık biçimi ve babaya duygusal erişilebilirlik ise yordanan değişkenlerdir. Araştırmada bağımlı ve bağımsız değişkenlerle ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu bölümde veri analizleri sonucunda saptanan bulgular literatürde önceden gerçekleştirilen benzer araştırmaların bulguları ışığında tartışılmıştır. Araştırmada belirtilen hipotezlerin doğrulanıp doğrulanmadığı açıklanmaya çalışılmış ve çalışmanın sınırlılıklarına değinilmiştir. Açıklamaların ardından konuya dair yapılacak olan literatür araştırmalarına önerilerde bulunulmuştur.

Araştırma sonucuna göre Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği - Çocuk Formu puanları ve medeni duruma göre farklılaşmadığı bulunmuştur. Yalçın (2010) genç yetişkinlerin, çocuk yetiştirme tutumları ile algıladıkları anne-baba davranışları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla 3, 4, 5 ve 6 yaş çocukların ebeveynleriyle gerçekleştirdiği araştırma sonucu belirtilen bulguyu destekler niteliktedir. Medeni duruma göre yapılan karşılaştırmalar sonucunda evli ve bekar grupların alt ölçeklerine ait toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Araştırma analiz sonuçlarına göre Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği - Çocuk Formu "Reddedicilik" alt boyut puanları ve Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği - Baba Formu puanlarının babanın eğitim düzeyine göre farklılaştığı bulunmuştur. Sancar (2016) ilköğretim öğrencilerinde algılanan baba tutumu ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla 6. ve 7. sınıf 73 kız ve 82 erkek öğrenciyle gerçekleştirdiği araştırmada belirtilen sonucu desteklemektedir. Sancar (2016) araştırma sonucuna göre aritmetik ortalamaların değerlendirildiği durumda en düşük ortalamaya babaları ilkokul mezunu olan bireyler sahipken bu sıralamayı ortaokul, lise ve üniversite mezunu babalara sahip bireylerin izlediğini ortaya koymuştur. Bu sonuca ek olarak, Algılanan Baba Tutumunda babaları ilkokul mezunu olan kitle ile babaları lise ve üniversite mezunu olan kitle arasında; babaları ortaokul mezunu olan kitle ile lise ve üniversite mezunu olan kitle arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirtilmiştir. Belirtilen bulgular

araştırmanın analizlerini destekler nitelikte olup babanın eğitim seviyesinin arttığı durumda çocuğun algılanan baba tutumu düzeyinin de arttığını savunmaktadır.

Araştırmada "Reddedicilik" alt boyut puanları ile babalarının eğitim düzeylerine bağlı olarak anlamlı şekilde değiştiği tespit edilmiştir. Ek olarak, katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği - Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" ve "Aşırı Koruyuculuk" alt boyut puanları baba eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Sancar (2016) tarafından ergenlerle gerçekleştirilen çalışmada ise algılanan baba tutumunda en düşük ortalama sahip bireylerin babalarının ilköğretim mezunu olduğu görülmektedir. Bu sıralamayı ise babaları ortaokul mezunu, lise mezunu ve üniversite mezunu olan bireyler takip etmektedir. Araştırmanın devamında ise babaları ilköğretim mezunu olan grubun algılanan baba tutumları ile babaları lise ve üniversite mezunu olan grubun algılanan baba tutumları puanları arasında anlamlı bir fark olduğu belirtilmiştir. Buna ek olarak, babaları ortaokul mezunu olan grubun puanları ile babaları lise ve üniversite mezunu olan grubun puanları arasında da aynı şekilde anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılmıştır. Ölmez tarafından 2019 yılında ergenlerle gerçekleştirilen çalışmada ise ergenlerin algılanan baba tutumlarının alt boyutlarının baba eğitim düzeyi bakımından anlamlı olarak farklı olmadığı sonucuna varılmıştır. Saral (2018) tarafından yetişkin bireylerle gerçekleştirilen çalışma ise Lise ve liseden az eğitim alan kişilerle lisans ve lisansüstü eğitim alan kişilerin Algılanan Ebeveyn İlişkisi Tutum Ölçeği Baba formu toplam puanı karşılaştırıldığında anlamlı farklılık göstermemiştir. Lise ve liseden az eğitim alan kişilerle lisans ve lisans üstü eğitim alan kişilerin Algılanan Ebeveyn İlişkisi Tutum Ölçeği Baba formu otoriter faktör puanı karşılaştırıldığında anlamlı farklılık göstermemiştir. Lise ve liseden az eğitim alan kişilerle lisans ve lisansüstü eğitim alan kişilerin Algılanan Ebeveyn İlişkisi Tutum Ölçeği Baba formu ilgisiz faktör puanı karşılaştırıldığında anlamlı farklılık göstermemiştir. Lise ve liseden az eğitim alan kişilerle lisans ve lisansüstü eğitim alan kişilerin Algılanan Ebeveyn İlişkisi Tutum Ölçeği Baba formu koruyucu faktör puanı karşılaştırıldığında anlamlı farklılık göstermemiştir. Algılanan Ebeveyn İlişkisi Tutum Ölçeği Baba formu demokratik faktör puanı Lise ve liseden az eğitim alan kişilerle lisans ve lisansüstü eğitim alan kişilerin karşılaştırıldığında anlamlı farklılık göstermemiştir. Torucu (1990)'da 13-14 yaşlarındaki öğrencilerle yaptığı araştırmada babaların eğitim düzeyinin yükseldikçe gençlere karşı davranışlarında daha olumlu olduğunu belirtmiştir.

Aydoğdu ve Dilekmen (2016) ebeveyn tutumlarını çeşitli değişkenler açısından değerlendirdikleri araştırmanın analiz sonuçlarında ise babaların eğitim düzeylerinin algılanan ebeveyn tutumları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymuştur ve bu sonuçla araştırmayı destekler niteliktedir. Araştırma sonucunda izin verici ve otoriter tutumların alt boyutları ile ebeveyn eğitim düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunamamışken demokratik ve aşırı koruyucu tutumların alt boyutları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Ebeveynleri n lisans mezunu bireylerin demokratik tutum alt boyutlarının babaları ortaokul mezunu olanlara oranla anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Ebeveynlerin eğitim düzeyi yükseldikçe aşırı koruyucu tutum puanlarının da yükseldiği görülmektedir. Bu sonucu destekler nitelikte olan çalışmalardan biri Kaya ve diğerlerinin (2012) alışması ile Bornstein ve Zlotnik (2008) tarafından gerçekleştirilen çalışmalardır. Her iki çalışmada da demokratik tutuma sahip olarak algılanan ebeveynlerin eğitim seviyeleri yüksek ebeveynler olduğu öne sürülmektedir. Bu sonucu Yaprak (2007) demokratik ebeveyn tutumunun ebeveyn eğitim seviyesinin arttıa aynı oranda arttığını gerçekleştirdiği çalışmada belirterek desteklemektedir. Alpoğuz (2014) de çocuklarda algılanan demokratik ebeveyn tutumunun ebeveynlerin eğitim düzeyinin arttığı durumlarda artış gösterdiğini; otoriter ebeveyn tutum algısının ise ebeveyn eğitim seviyesinin azaldığı durumlarda arttığını çalışma sonuçlarında belirtmiştir.

Kırman ve Doğan (2017) ebeveyn ve ocuk ilişkilerine dair gerçekleştirdikleri meta-sentez çalışmasında babaların eğitim seviyelerinin yüksek olduğu durumlarda babalık yeterliliklerinin ve tutum puanlarının diğerlerine oranla daha yüksek olduğu belirtilmektedir. Eğitim düzeyi arttıa demokratik tutumun artmakta baskı boyutunun ise azalmakta olduğu gösterilmiştir.

Atalay (2018) ise 249'u erkek ergen olmak üzere 500 ergen ile gerçekleştirdiği ergenlerin ebeveyn tutum algısı ve arkadaşlık ilişkilerine dair yaptığı araştırma sonucunda demokratik ebeveyn tutumu ile babaların öğrenim seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Babaları ilkokul ve ortaokul mezunu olan katılımcıların demokratik ebeveyn tutumu alt boyut puanlarının babaları lise ve niversite mezunu katılımcıların alt boyut puanlarına oranla anlamlı derecede düşük olduğu belirtilmiştir. Ancak babaları lise mezunu olan katılımcıların koruyucu ebeveyn tutumu alt boyut puanlarının ise babaları ortaokul mezunu olan katılımcılara oranla

anlamalı derecede düşük olduğu görülmüştür. Babaları lise ve üzeri eğitim gören katılımcılar babaları ilk ve ortaokul mezunu olan katılımcılara oranla ebeveynlerini daha demokratik olarak nitelendirirken; babaları ortaokul mezunu olan katılımcılar babaları lise mezunu olan katılımcılara oranla ebeveynlerini daha koruyucu olarak nitelendirmektedirler. Koruyucu ve demokratik ebeveyn tutumu alt boyut puanları ve baba eğitim düzeyi arasında anlamalı fark bulunsa da otoriter ebeveyn tutumu alt boyutları ile arasında istatistiksel açıdan anlamalı farklılık belirlenememiştir.

Öte yandan Akhun (2012) üniversite öğrencileriyle gerçekleştirdiğı çalışmasında katılımcıların eğitim düzeylerine bağılı olarak algıladıkları ebeveyn tutumlarını değerlendirerek algılanan ebeveyn tutumu hakkında yeni bir açıklama getirmiştir. Katılımcıların mezunu oldukları lise türleri ile algılanan baba tutumları arasında yapılan analizler sonucunda lise türlerinin kuralcı, aşırı koruyucu, koşullu ve sınırsız ebeveynlik tutumları puan ortalamalarındaki etkisinin anlamalı olduğu saptanmıştır. Değerlendirmeler sonucunda lise eğitimini normal düzeyde tamamlamış katılımcıların babalarını yabancı dille eğitim almış katılımcılara oranla daha kuralcı, aşırı koruyucu, koşullu ve sınırsız ebeveynlik tutumları açısından daha olumsuz algıladıkları görülmektedir. Diğer yandan, lise gruplarının babalarını küçümseyici, yoksun bırakıcı, istismar edici, endişeli, cezalandırıcı, duygularını bastıran olarak algılamaları üzerindeki etkisi anlamalı bulunmamıştır.

Analizler sonucunda Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeğı - Çocuk Formu puanları ve Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeğı -Baba Formu puanlarının, babayla görüşme sıklıklarına göre farklılaşmadığı bulunmuştur. Bu sonuca ek olarak katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeğı -Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" ve "Reddedicilik" alt boyutlarından aldıkları puanların babayla görüşme şekillerine göre farklılaştığı bulunmuştur. Aynı zamanda Algılanan Ebeveynlik Tutumları Ölçeğı - Çocuk Formu alt boyutu olan "Aşırı Koruyuculuk" puanlarının baba ile görüşme şekillerine göre farklılaşmadığı saptanmıştır. Akhun (2012) tarafından üniversite öğrencilerinin algılanan ebeveynlik biçimleri, erken dönem uyumsuz şemaları, benlik kurguları, ayrılma bireyleşme problemleri ve duygu düzenleme güçlüklerinin psikolojik belirtilerle ilişkisini incelemek amacıyla Türkiye'de bulunan üniversite öğrencileriyle gerçekleştirdiğı araştırma sonucu belirtilen analizi destekler niteliktedir. Araştırma sonucunda

katılımcıların aile bireyleriyle birlikte yaşıyor olması ve olmaması durumlarında algılanan ebeveynlik tutumu puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Akhun (2012) çalışmasında algılanan ebeveynlik tutumları üzerinde ilkökul döneminin kırsal ve kentsel yerlerde geçmesinin etkisini araştırmıştır. Değerlendirmeler sonucunda ilkökul döneninin tamamlandığı yerin sınırsız ebeveynlik tutumu üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu saptanmıştır. İlkokul dönemini kırsal alanda tamamlayan bireylerin annelerini sınırsız ebeveyn algılarının ortalama puan değerleri kentsel alanda yetişenlere oranla daha yüksek bulunmuştur. İlkokul dönemini kırsal alanda tamamlayan bireylerin babalarını sınırsız ebeveyn algılarının puan ortalamalarının ise kentsel alanda yetişenlere oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Analiz sonucunda katılımcıların Algılanan Ebeveynlik Tutumları Ölçeği - Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu ortalama puanları ile Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği -Baba Formu ortalama puanları arasında yüksek düzeyde pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Ceylan (2018) tarafından gerçekleştirilen çalışmada Babaya Duygusal Erişilebilirlikle Algılanan Ebeveynlik Biçimi Ölçeğinin reddedicilik alt boyutu olan "Reddedicilik" Anne-Baba-Toplam Formu puanları arasında orta düzeyde negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirtilmiştir. Bu sonuca göre, Babaya Duygusal Erişilebilirlik Çocuklukta Algılanan Ebeveynlik Biçimi Ölçeğinin "Reddedicilik" boyutu puanları arttığı durumda azalma göstermektedir. Çocuklukta Algılanan Ebeveynlik Biçimi Ölçeği "Aşırı Koruyuculuk" alt boyutuyla Babaya Duygusal Erişilebilirlik arasında düşük düzeyde negatif yönde bir farklılık olduğu saptanmaktadır. Bu durum "Aşırı Koruyuculuk" alt boyutunun arttığı durumlarda Baba Duygusal Erişilebilirliğinin azaldığını açıklamaktadır. Baba Duygusal Erişilebilirliği ile Çocuklukta Algılanan Ebeveynlik Biçimi Ölçeği "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu Baba Formu puanları arasında yüksek düzeyde pozitif yönde anlamlı bir farklılık olduğu belirtilmiştir. Ceylan (2018) tarafından belirtilen bu sonuç araştırmamızı destekler niteliktedir.

Araştırma sonuçları katılımcıların "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu puanlarının arttıkça Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği - Baba Formu puanlarının da arttığını göstermektedir. Akhun (2012) araştırmasında erkeklerin erken dönem uyumsuz şemaları olan duygusal yoksunluk, duyguları bastırma, cezalandırma, bağımlılık, kendini feda etme, terk edilme, yetersiz özdenetim puanlarının kadınlara oranla daha yüksek olduğunu

belirtmiştir. Araştırmacıya göre bu durumun nedeni olarak babaların erkek çocuklarını yetiştirme tutumları gösterilmektedir. Babaların erkek çocuklarına olan babalık rollerine dair açıklamalarda bulunan Fişek (2011) Türk toplumunda ailedeki egemen bireyin baba olarak görüldüğünü ve bu figürün korku, kısıtlamalar, saygı ve mesafe ile tanımlandığını belirtmiştir. Fişek (2011) Erkekliğin Toplumsal ve Gelişimsel İnşası isimli araştırmasında baba oğul ilişkilerinde oluşan ketlenme ve kopuklukların kaynağının baba ve oğul olduğunu öne sürmektedir. Araştırmada yer alan katılımcılar babalarına dair hissettikleri duygusal yoksunlukları dile getirmişler ve babaların genellikle oğullarıyla ilgilenemediklerini, zaman ayıramadıklarını ve sevgilerini ifade edemediklerini belirtmişlerdir. Babaların duygusal yakınlıklarını bir şeyler paylaşmak yerine birlikte bir iş yaparak gösterdikleri görülmektedir. Aynı çalışmada bazı babaların evde hiç bulunmadığı ve çocuk büyütme görevini anneye devrettiği durumlarda babaların kontrol etmeyen figür olarak algılandığı öne sürülmektedir. Bazı babalar ise duygularını ifade etmeyen/bastıran ve cezalandırıcı bir otorite figürü olarak tanımlanmaktadır. Bu durumun nedeni olarak ise yetiştirilme farklılıkları ve kültür olarak gösterilmektedir (Fişek, 1994 ve 2011; Sunar, 2002). Belirtilen tüm bulgular analiz sonuçlarını destekler niteliktedir.

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği - Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu ortalama puanları ile Duygu Düzenleme Ölçeği alt boyutları "Yeniden Değerlendirme" ortalama puanları arasında düşük düzeyde pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Atalay (2018) gerçekleştirdiği araştırma sonucunda ebeveyn tutumları ve ergenlerin duygu düzenleme durumları arasında anlamlı bir farklılık olduğunu ortaya koymuştur. Ergenlerin içsel-dışsal işlevsel duygu düzenlemelerinin ebeveynlerinin demokratik tutumlarının arttığı durumlarda arttığını azaldığı durumlarda ise aynı şekilde azaldığını saptamıştır. İçsel-dışsal işlevsel olmayan duygu düzenlemelerinin ise koruyucu ve otoriter ebeveyn tutumlarının bulunduğu durumlarda arttığını belirtmiştir. Belirtilen sonuçlar araştırma analizlerini destekler niteliktedir. Bu sonuçları ise Pettit ve arkadaşları (2001) ergenlerin uyumunun yüksek seviyede psikolojik kontrol olan durumlarda bozulduğunu ve kontrol algıladıkları durumda depresyon belirtilerine daha çok sahip olduklarını ortaya koyarak desteklemişlerdir.

Bu sonuçlara ek olarak, katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği - Baba Formu ortalama puanları ile Duygu Düzenleme Ölçeği alt boyutları olan "Yeniden

Değerlendirme" ortalama puanları ile orta düzeyde; "Bastırma" ile arasında düşük düzeyde pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Literatürde yetişkinlik döneminde yaşanan depresyona yatkınlığı ve depresif duygulanımı çocukluk döneminde ebeveyn ihmalıyla açıklayan araştırmalar bulunmaktadır (Parker, 1983; Enns ve ark., 2002). Bu çalışmalara Jhonstone ve arkadaşlarının (2009) depresyon tedavisine çocuklukta algılanan baba ihmalinin olumsuz etkisini ortaya koydukları çalışması örnek olarak verilebilmektedir. Araştırmada çocukların algıladıkları ebeveyn ihmalinde kendilerini ebeveynlerinin gözünde kendi düşündükleri gibi görme eğiliminde oldukları belirtilmiştir. Çocukların ebeveynleri tarafından önemsenmediklerini algıladıkları durumda onlar tarafından sevilmediklerini düşündükleri saptanmıştır. Bu durum sonucunda ise çocukların benlik saygılarında bozulmaların olduğu ve bu durumun ise depresyona eğilimli olmalarını mümkün hale getirdiği öne sürülmektedir.

Analiz sonucuna göre Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği - Çocuk Formu "Aşırı Koruyuculuk" ve "Reddedicilik" alt boyutları ortalama puanları ile Duygu Düzenleme Ölçeği alt boyutu olan "Yeniden Değerlendirme" ve "Reddedicilik" alt boyutları ortalama puanları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Öte yandan çocukları üzerinde aşırı kontrol sağlamaya çalışan ebeveynlerin çocuklarının ise işlevsel olmayan duygu düzenleme stratejilerine sahip olduklarını ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır (Shipman ve Zeman, 1999; Fox ve Calkins, 2003; Calkin ve ark., 1998; Bell ve Calkins, 2000). Çocukların düşünce ve duygularını düzenlemeyi öğrenmelerini ebeveynlerin çocuklarını ihmal ve ya reddetmesi, ilgisiz davranması ve saldırgan tutumlarda bulunması ve onlar üzerinde aşırı kontrol kurmaları engellemektedir. Bu çocukların değersizlik duyguları içinde duygularını fark etme ve düzenleme konusunda yanılmaları muhtemel görünmektedir. Ebeveynlerin çocukların duygularına ve tepkilerine karşılık vermeleri onların duygularını düzenlemesini öğrenebilecekleri bir ortam yaratacağı düşünülmektedir.

Yiğit Demir (2018) ergen ve yetişkin bireylerin algılanan ebeveyn tutumları hakkında 14-18 yaş aralığı ve 21-30 yaş aralığındaki bireyler yaptığı araştırma sonucunda ergenlerin algıladıkları ebeveyn tutumları açısından baba duygusal sıcaklığının erkekler tarafından kızlara oranla daha az algılandığını belirtmiştir. Buna ek olarak, genç erkeklerin babalarını daha fazla reddedici olarak algıladığı görülmektedir. Damar (2015) 150 üniversite öğrencisiyle birlikte ebeveyn tutumları ile benlik saygısı ve umutsuzluk

düzeylerine dair yaptığı araştırmada ise algılanan ebeveyn tutumu ve cinsiyet arasında anlamlı bir fark saptamamıştır.

Gerçekleştirilen analiz sonuçlarına göre Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının, katılımcıların medeni durumlarına göre farklılaşmadığı bulunmuştur. Bu sonuca ek olarak, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği - Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu ortalama puanları ile Duygu Düzenleme Ölçeği "Yeniden Değerlendirme" alt boyutu ortalama puanları arasında ve Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik ile Duygu Düzenleme Ölçeği "Yeniden Değerlendirme" ve "Bastırma" alt boyutları ortalama puanları arasında da düşük düzeyde pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Algılanan Ebeveyn Tutumu Ölçeği - Çocuk Formu "Aşırı Koruyuculuk" ve "Reddedicilik" alt boyutları ortalama puanları ile Duygu Düzenleme Ölçeği "Yeniden Değerlendirme" ve "Bastırma" alt boyutları ortalama puanları arasında; Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği - Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu ortalama puanları ile Duygu Düzenleme Ölçeği "Bastırma" alt boyutu ortalama puanları arasındaki ilişki istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Akhun (2012) çalışmasında duygu düzenleme güçlüğü ile katılımcıların cinsiyet, medeni durum, kardeş sayısı, anne-baba eğitim yılı, kimlerle yaşadıkları ve kaçınıcı çocuk oldukları gibi demografik özellikler arasında yaptığı analiz sonucunda aralarında anlamlı bir fark bulamamıştır. Yalnızca araştırmada yer alan bireylerin yaşlarının arttıkça duygu düzenleme güçlüğüne azaldığı bulgusunu ortaya koymuştur. Bu duruma ise katılımcıların yaş aldıkça duygu düzenleme stratejilerini geliştirmeleri neden olarak gösterilmiştir. Bu düşüncüyü ise duygu düzenleme sürecinin yaşamın ilk dakikalarından başlayarak her geçen gün geliştiğini kanıtlayan birçok çalışma ile desteklemiştir (Gross, 2001; Calkins ve Hill, 2007; Livingstone ve ark., 2009; Mesquita ve Albert, 2007; Bradley, 2003; Izard ve ark., 2011).

Yiğit Demir (2018) çalışmasında bilişsel duygu düzenleme stratejileri, algılanan ebeveyn tutumu ve psikolojik belirti düzeylerinde ergen ve yetişkin olmanın etkili olup olmadığını araştırmıştır. Araştırma sonucunda bireyin ergen ve ya yetişkin olmasının anlamlı derecede etkili olduğu bulunmuştur. Araştırma sonunda çıkan diğer bulgulara göre ergenler ve yetişkin katılımcılar arasında Bilişsel Duygu Düzenleme alt ölçeklerinden plana tekrar odaklanma, pozitif tekrar odaklanma, olayın değerini azaltma ve yeniden gözden geçirme puanlarında anlamlı farklılaşma görülmektedir. Belirtilen bulgulara göre yetişkinler pozitif tekrar odaklanmayı, plana tekrar odaklanmayı, yeniden

gözden geçirmeyi ve olayın değerini azaltmayı ergenlere göre daha çok kullandıkları görülmektedir.

Akdeniz (2017) sınırdan ve normal, davranış ve duygusal problemleri olan ergenlerin ebeveynlerini aynı sorunları daha çok yaşayanlara oranla daha az reddedici ve koruyucu olarak algıladıklarını belirtmiştir. Yetişkin katılımcılara bakıldığında ise aynı sonuç görülmektedir. Çakmak ve Hevedanlı'nın (2005) araştırmasında ise demokratik ebeveyn algısı olan üniversite öğrencilerinin kaygı seviyelerinin ebeveynlerini otoriter olarak algılayan öğrencilere oranla daha düşük seviyede olduğu saptanmıştır.

Ebeveyn tutumu, duygu düzenleme-tanıma, depresyon, sosyal anksiyete ve obsesif kompulsif bozukluk semptomlarının birbirleriyle ilişkisini araştıran Aka (2011) araştırmaları sonucunda anne ve babalarını daha ilgili olarak algılayan bireylerin "Yeniden Değerlendirme" stratejisini daha sık kullandıklarını, "Aşırı Koruyucu" baba algısı olan bireylerin ise "Bastırmayı" sıklıkla kullandıkları saptanmıştır. Belirtilen bulgular Algılanan Ebeveyn Ölçeği - Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu ile Duygu Düzenleme Ölçeği alt boyutu "Yeniden Değerlendirme" ile arasında düşük düzeyde pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu bulgusunu desteklemektedir. Ancak Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği - Çocuk Formu "Aşırı Koruyuculuk" ve "Reddedicilik" alt boyutları ile Duygu Düzenleme Ölçeği alt boyutu olan "Yeniden Değerlendirme" ve "Bastırma" alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemesi Aka (2011) tarafından gerçekleştirilen çalışma ile örtüşmemektedir.

Yaman (2018) 55'i erkek olmak üzere 102 okul öncesi dönem çocuklarıyla birlikte ebeveyn tutumları ile çocuklarda duygu düzenleme becerileri ve mizaç özellikleri arasındaki ilişki incelediği araştırmada, duygu düzenleme becerisi ve demokratik ebeveyn tutumu arasında pozitif yönde anlamlı korelasyon bulunmuştur. Aşırı koruyucu ve otoriter ebeveyn tutumları ve duygu düzenleme becerileri arasında ise istatistiksel açıdan anlamlı korelasyon bulunamamıştır. Belirtilen bu sonuç, analiz sonucunda elde edilen Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği - Çocuk Formu "Aşırı Koruyuculuk" ve "Reddedicilik" alt boyutları ile Duygu Düzenleme Ölçeği alt boyutları "Yeniden Değerlendirme" ve "Bastırma" alt boyutları arasında ilişki tespit edilememesi ile tutarlı bulunmakta ve araştırmayı desteklemektedir. Tüm sonuçlar aşırı koruyucu, izin verici ve otoriter anne baba tutumlarının duygu düzenleme becerisi üzerinde anlamlı yordayıcı etkisi olmadığını göstermektedir. Kaya (1997) demokratik ebeveyn tutumuyla büyüyen

çocukların duygu davranışlarını yönetebileceğini böylece dengeli ve sağlıklı birer kişilik geliştirebileceklerini belirtmiştir. Verilen bilgilerle tutarlı olan bu bilgi daha önce gerçekleştirilen çalışmalar tarafından desteklenmektedir (Karim, Mahmud ve Sharafat, 2013; Altan, 2006; Anils-ul-Haque ve Jabeen, 2013). Ancak Eke'nin (2017) çalışmasında belirtilen sonucun aksine çocukların otokontrol becerileri ile demokratik ebeveyn tutumu arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır.

Duygu düzenleme becerileri üzerinde ebeveyn tutumlarının etkisini 197 ergen ile araştıran Jabeen ve Anis-ul-Haque (2013) çalışmaları sonucunda aralarında pozitif korelasyon bulunduğunu belirtmişlerdir. Karim ve arkadaşlarının (2013) 12 ve 15 yaşlarındaki ergenlerle gerçekleştirdikleri araştırmada demokratik ebeveyn tutumunun duygu düzenleme becerilerini yordadığını ortaya koyarak diğer çalışmaları ve yapılan bu çalışmayı desteklemektedir.

Literatürde çocukların duygusal farkındalıklarının ebeveynleri aracılığıyla geliştiği, duygularını düzenlemeyi ifade etmeyi ve onlarla baş etmeyi ebeveynleri sayesinde öğrendikleri belirtilmektedir (Eisenberg ve ark., 1998). Bu bilgilere ek olarak Willen (2012) yeniden odaklanma ve değerlendirme stratejilerinin başkalarını hatalarıyla birlikte kabul etme ve hayata devam etme gibi konularda yardımcı yöntemler olduğunu belirtmiştir. Belirtilen durumlarda oluşan negatif duygular diğer insanların destekleriyle ifade edilmektedir. Tersî şekilde gelişen durumlarda ise felaketleştirme gibi yöntemlerle yaşanan olumsuz duygulara odaklanılmaktadır (Willen, 2012). Yiğit Demir (2018) tarafından ortaya koyulan ebeveynleriyle birlikte yaşayan bireylerin kendini suçlama stratejilerini diğerlerine oranla daha çok kullanıyor olması sonucuyla tutarlı olmasa da ebeveynleri boşanan çocukların duygu düzenleme stratejilerinin farklılaşabileceğini göstermektedir. Belirtilen konuyla ilgili yapılacak olan araştırmaların daha detaylı bilgiler sunacağı düşünülmektedir.

Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik - Baba Formu puanları, medeni durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Karaoğlu (2018) tarafından yetişkin kadınlarla gerçekleştirilen çalışmada ise baba duygusal erişilebilirlik ölçeği toplam puanlarının medeni durum değişkenine göre yapılan değerlendirmede bireylerin aritmetik ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Aynı çalışmada sonuç olarak araştırmada, babalara yönelik algılanan ebeveynlik biçimlerinin hiçbir alt boyutunda katılımcıların medeni durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark

bulunamamıştır. Fakat algılanan ebeveyn biçimlerinin duygusal sıcaklık faktöründe ebeveyn medeni durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu, ebeveynleri bir arada olan katılımcıların boşanmış olanlara göre duygusal sıcaklık düzeyinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların babalarına duygusal erişilebilirlik düzeylerinin medeni durumlarına göre farklılaşmadığı fakat ebeveyn medeni durumuna göre farklılaştığı, ebeveynleri bir arada olanların boşanmış olanlara göre babaya duygusal erişilebilirlik düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği - Çocuk Formu puanları ile babaları ile görüşme sıklıkları arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilememiştir. Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği - Baba Formu puanları ile babaları ile görüşme sıklıkları arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilememiştir. Karaoğlu'nın (2018) yetişkin kadınlarla gerçekleştirdiği araştırma sonucunda ise algılanan ebeveyn biçimleri alt boyut puanlarının baba ile görüşme sıklığı değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunamamıştır. Baba duygusal erişilebilirlik puanının baba ile görüşme sıklığı değişkenine göre yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda, bireylerin aritmetik ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur.

Katılımcıların, babaları ile yüz yüze gerçekleşen görüşmelerinin ne şekilde gerçekleştiğinin Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği - Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" ve "Reddedicilik" alt boyutlarından aldıkları puanları arttırmada farklı etkilere sahip olduğunu göstermektedir. Katılımcıların "Duygusal Sıcaklık" alt boyut gruplar sıralamaları dikkate alındığında; her iki tarafında görüşmeyi talep etmesi durumunda "İkimizde görüşme talep ederiz" şeklinde belirten katılımcıların "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu puanlarının en yüksek olduğu ardından da "Sadece aile ortamında görüşürüz", "Genellikle/her zaman ben görüşme talep ederim" son olarak da "Genellikle/her zaman babam görüşme talep eder" cevapları izlemektedir. Katılımcıların, "Reddedicilik" alt boyut yine gruplar sıralar ortalamaları dikkate alındığında, "Genellikle/her zaman babam görüşme talep eder" şeklinde belirten katılımcıların "Reddedicilik" alt boyutu puanlarının en yüksek olduğu ardından da "Sadece aile ortamında görüşürüz", "Genellikle/her zaman ben görüşme talep ederim", ve son olarak da her iki tarafın da görüşmeyi talep etmesi durumuna "İkimiz de görüşme talep ederiz" cevapları izlemektedir. Karaoğlu'nın (2018) araştırmasında ise algılanan ebeveyn biçimleri alt boyutları puanlarının görüşme şekli değişkenine göre yapılan bağımsız t-testi sonucunda, bireylerin aritmetik ortalamaları

arasındaki fark reddedici ve duygusal sıcaklık boyutlarında anlamlı bulunmuştur.

Katılımcıların, babaları ile yüz yüze gerçekleşen görüşmelerinin ne şekilde gerçekleştiğinin Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği - Baba Formundan aldıkları puanları arttırmada farklı etkilere sahip olduğunu göstermektedir. Her iki tarafın görüşmeyi talep etmesi durumunda Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği - Baba Formundan alınan puanlarının en yüksek olduğu ardından da "Genellikle/her zaman ben görüşme talep ederim", "Sadece aile ortamında görüşürüz", son olarak da "Genellikle/her zaman babam görüşme talep eder" cevapları izlemektedir. Karaoğlu (2018) çalışmasında ise baba duygusal erişilebilirlik toplam puanlarının görüşme şekli değişkenine göre yapılan bağımsız t-testi sonucunda, kişilerin aritmetik ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Ortaya çıkan farklılığın babası ile karşılıklı olarak görüşen kişiler lehine olduğu, bu kişilerde daha yüksek olduğu görülmektedir. Algılanan ebeveyn biçimi alt boyutlarında baba ile görüşme sıklığına ilişkin anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Baba ile fiziksel mesafe değişkenine bakıldığında reddedici ve aşırı koruyucu ebeveynlik alt boyutlarında anlamlı farklar elde edilmiştir. Buna göre babaları ile aynı şehirde yaşayan katılımcıların aynı evde ve farklı şehirlerde yaşayan katılımcılara göre algılanan ebeveyn biçiminin reddedicilik alt boyutunda daha yüksek olduğu, yine aynı şehirde yaşayanların aşırı koruyucu puanlarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte çalışmada baba ile kız arasındaki fiziksel mesafenin ise duygusal erişilebilirlik açısından anlamlı bir fark yaratmadığı ortaya çıkmıştır.

V.BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç

Bu bölümde araştırma sürecinde toplanan verilerin analizlerinden elde edilen sonuçlara yer verilmiştir. Aynı zamanda bulgular ve tartışmalar çerçevesinde alanda çalışanlara ve araştırmacılara öneriler sunulmuştur.

Araştırmada bulgulara dayanılarak şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu puanları, medeni duruma göre farklılaşmadığı bulunmuştur.

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu “Reddedicilik” alt boyut puanlarının babanın eğitim düzeyine göre farklılaştığı saptanmıştır.

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu “Duygusal Sıcaklık” ve “Aşırı Koruyuculuk” alt boyut puanlarının babanın eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı bulunmuştur.

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu “Reddedicilik” alt boyut puanlarının babanın eğitim düzeyine göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Post-Hoc LSD Testi Sonuçlarına göre; Katılımcıların ortaokul mezunu babalarının Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu “Reddedicilik” alt boyut puanları “ilkokul ve altı”, “Lise” ve “Lisans ve üzeri” mezun olan puanları arasındaki farkın anlamlılığından kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu puanlarının babayla görüşme sıklıklarına göre farklılaşmadığı bulunmuştur.

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu puanlarının babayla görüşme sıklığına göre farklılaşmadığı bulunmuştur.

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu “Duygusal Sıcaklık” ve “Reddedicilik” Alt boyutlarından aldıkları puanlarının babayla görüşme şekline göre farklılaştığı saptanmıştır.

Katılımcıların “Reddedicilik” alt boyut yine gruplar sıralar ortalamaları dikkate alındığında, “Genellikle/her zaman babam görüşme talep eder” şeklinde belirten

katılımcıların "Reddedicilik" alt boyutu puanlarının en yüksek olduğu ardından da "Sadece aile ortamında görüşürüz", "Genellikle/her zaman ben görüşme talep ederim", ve son olarak daher iki tarafında görüşmeyi talep etmesi durumuna "ikimizde görüşme talep ederiz" cevapları izlemektedir.

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Aşırı Koruyuculuk" Alt boyut puanlarının babayla görüşme şekillerine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu ile Dürtüsel Davranış Ölçeği Alt Boyutları "Önceden Tasarlama" alt boyutu arasında düşük düzeyde, negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Reddedicilik" alt boyutu ile Dürtüsel Davranış Ölçeği "Önceden Tasarlama" alt boyutu arasında düşük düzeyde, negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Reddedicilik" alt boyutu ile Dürtüsel Davranış Ölçeği "Önceden Tasarlama" alt boyutu arasında düşük düzeyde, negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Reddedicilik" alt boyutu puanı arttıkça Dürtüsel Davranış Ölçeği "Azim" alt boyut puanı da azalmaktadır.

Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu ile Dürtüsel Davranış Ölçeği "Acelecilik", "Azim" ve "Heyecan" alt boyutları; "Aşırı Koruyuculuk" alt boyutu ile Dürtüsel Davranış Ölçeği "Acelecilik", "Önceden Tasarlama", "Azim" ve "Heyecan" alt boyutları; "Reddedicilik" alt boyutu ile Dürtüsel Davranış Ölçeği "Acelecilik" ve "Heyecan" alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir.

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu ile Duygu Düzenleme Ölçeği Alt Boyutları "Yeniden değerlendirme" alt boyutu arasında düşük düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Aşırı Koruyuculuk" ve "Reddedicilik" alt boyutları ile Duygu Düzenleme Ölçeği Alt Boyutları "Yeniden değerlendirme" ve "Bastırma" alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Ek olarak, katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk

Formu "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu ile Duygu Düzenleme Ölçeği Alt Boyutu "Bastırma" arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu ile Duygu İfade Ölçeği Alt Boyutları "Yakınlık Duygu İfadesi" ve Negatif Duygu İfadesi "alt boyutu arasında düşük düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Aşırı koruyuculuk" alt boyutu puanı arttıkça Duygu İfade Ölçeği Alt Boyutları "Olumlu Duygu İfadesi" ve "Yakınlık Duygu İfadesi" alt boyut puanları da artmaktadır.

Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu ile Duygu İfade Ölçeği "Olumlu Duygu İfadesi"; Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Reddedicilik" alt boyutu ile "Olumlu Duygu İfadesi", "Yakınlık Duygu İfadesi" ve Negatif Duygu İfadesi alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir.

Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanlarının babanın eğitim düzeyine göre farklılaştığı bulunmuştur. Bu anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Post-Hoc LSD Testi sonuçlarına göre; Katılımcıların "İlkokul ve altı" mezunu olan babalarının Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanları "Lise" mezun olan puanları arasındaki farkın anlamlılığından kaynaklandığı tespit edilmiştir. Ek olarak; "ortaokul" mezunu babalarının Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanları "Lise" ve "Lisans ve üzeri" mezun olan puanları arasındaki farkın anlamlılığından kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanlarının babayla görüşme sıklığına göre farklılaşmadığı bulunmuştur.

Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu puanlarının babayla fiziki mesafelerine göre farklılaşmadığı bulunmuştur.

Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formundan aldıkları puanlarının babayla görüşme şekillerine göre farklılaştığı bulunmuştur.

Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu ile Dürtüsel Davranış Ölçeği "Acelecilik" arasında orta düzeyde, negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu ile Duygu İfade Ölçeği Alt Boyutları “Yakınlık Duygu İfadesi” ve Negatif Duygu İfadesi” arasında düşük düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Katılımcıların Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu ile Duygu Düzenleme Ölçeği Alt Boyutları “Yeniden değerlendirme” orta düzeyde; “Bastırma” arasında da düşük düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Katılımcıların Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının medeni duruma göre farklılaşmadığı bulunmuştur.

Katılımcıların Duygu İfade Ölçeği puanlarının medeni duruma göre farklılaşmadığı bulunmuştur.

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Duygusal Sıcaklık" alt boyutu ile Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu arasında yüksek düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği- Çocuk Formu "Reddedicilik" alt boyutu ile Ebeveyne Duygusal Erişilebilirlik Ölçeği- Baba Formu arasında orta düzeyde, negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

ÖNERİLER

- Araştırma sadece İstanbul ilinde ve 162 yetişkin erkek örneklem grubu ile yapılmıştır. Araştırma Türkiye geneline göre yaygınlaştırılıp örneklem sayısı artırılarak daha kapsamlı bir hale getirilebilir ve hatta bu çalışma bölgesel nitelikte sosyokültürel düzey bağlamında genişletilebilir.
- Araştırma sadece 18 yaş ve üzeri erkek bireylerle gerçekleştirilmiştir. Belirtilen konuyla ilgili yapılacak çalışmalarda cinsiyetler ve yaşlar karşılaştırabilir ve konuya daha geniş açıklamalar getirilebilir.
- Yapılan araştırmada oğul, baba ve dede ele alınmak üzere 3 kuşak ile çalışma yapılarak elde edilen veriler veri analizi yöntemiyle karşılaştırılabilir. Böylece, gelecek çalışmalarda kuşaklararası çalışılarak daha geniş örneklemelere yayılması önerilir.
- Elde edilen bulgular yetişkin erkeklerin ilişkisel sorunlarıyla çalışan uzmanlar tarafından psikoterapi hizmetleri bağlamında yol gösterici olarak kullanılabilir.

KAYNAKÇA

AÇEV (2001). Çocuğun yaşamında babanın yeri ve önemi, Aralık 2000 Sempozyum raporu, Yayın No: 12, İstanbul, Kansu Matbaacılık, 6.

Adler, A. (2004). Yaşamın anlamı ve amacı (K. Şipal, Çev. 7. Baskı). İstanbul: Say Yayınları.

Ainslie, G. (1975). Specious reward: a behavioral theory of impulsiveness and impulse control. *Psychological bulletin*, 82(4), 463.

Ainsworth, M. D. S., & Bowlby, J. (1991). An ethological approach to personality development. *American Psychologist*, 46, 331-3.

Albukrek, İ. (2002). Anne, baba ve çocuk tarafından algılanan babanın çocuğuna karşı tutumu ile çocuğun benlik kavramı arasındaki ilişki, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Alpoğuz, D. U. (2014). Algılanan ana-baba tutumlarının ilköğretim öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarına ve Türkçe dersi akademik başarılarına etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir.

Atalay, D. (2018) Ergenlerin anne-baba tutum algısı ve arkadaşlık ilişkileri ile duygu düzenlemelerinin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Karabük Üniversitesi, Karabük.

Aka, B. (2011). Perceived parenting styles, emotion recognition, and emotion regulation in relation to psychological well-being: symptoms of depression, obsessive-compulsive disorder, and social anxiety. Yayınlanmamış doktora tezi, Odtü.

Akhun, M(2012) Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveynlik biçimleri, erken dönem uyumsuz şemaları, benlik kurguları, ayrılma- bireyselleşme ve duygu düzenleme güçlüğü'nün psikolojik belirtilerle ilişkisi. Yayınlanmamış doktora tezi. Hacettepe üniversitesi, Ankara

Akdeniz, S. (2017). Erken Ergenlikte Bilişsel Duygu Düzenleme, Algılanan Anne Baba Tutumu Ve Algılanan Sosyal Destek İle Psikolojik Sağlık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara.

Altan, Ö. (2006). The Effects of Maternal Socialization and Temperament on Children's Emotion Regulation. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Koç Üniversitesi, İstanbul.

Aquilino, W. S. (1996). The life course of children born to unmarried mothers: Childhood living arrangements and young adult outcomes. *Journal of Marriage and the Family*, 293-310.

Aydoğdu, F., & Dilekmen, M. (2016). Ebeveyn tutumlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2).

Baran, Z. (2011). Genç, sağlıklı yaşlı ve Alzheimer tipi demanslı grupların duygusal bellek performansları açısından karşılaştırılması. Yayınlanmış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Baumrind, D. (1967). Child care practice anteceding three patterns of preschool behavior. *Genetic psychology monographs*.

Baumrind, D.: (1966) "Effects of Authoritative Parental Control on Child Behavior" *Child Development*, 37/4, pp. 887-907.

Baumrind, D.: (1968) "Authoritarian vs. Authoritative Parental Control", *Adolescence*, 3/11, pp. 255- 272.

Bandura, A. (1977). Self-Efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84 (2), 191-215.

Bell, K. L., Calkins, S. D. (2000). Relationships as Inputs and Outputs of Emotion Regulation. *Psychological Inquiry*, 11, 160–163.

Bariola, E., Gullone, E., ve Hughes, E. K. (2011). Child and adolescent emotion regulation: The role of parental emotion regulation and expression. *Clinical child and family psychology review*, 14(2), 198-212.

Biringen, Z., ve Robinson, J. (1991). Emotional availability in mother- child interactions: a reconceptualization for research. *American Journal of Orthopsychiatry*, 61(2), 258-271.

Biringen, Z., Robinson, J.L., ve Emde, R.N. (1998). The emotional availability scale (3rd ed.). Fort Collins: Department of Human Development and Family Studies, Colorado State University.

Biringen, Z. (2000). Emotional availability: Conceptualization and research findings. *American Journal of Orthopsychiatry*, 70(1), 104-114.

Bradley, S. J. (2003). Affect regulation and the development of psychopathology. New York: Guildford Press.

Boden, M. T. ve Berenbaum, H. (2007). Emotional Awareness, Gender and Suspiciousness. *Cognition and Emotion*, 21, 268-280.

Bowlby, J. (1969). Attachment and loss v. 3 (Vol. 1). *Random House*. Furman, W., & Buhrmester, D. (2009). *Methods and measures: The network of relationships inventory: Behavioral systems version*. *International Journal of Behavioral Development*, 33, 470-478.

Bosco, G. L., Renk, K., Dinger, T. M., Epstein, M. K., ve Phares, V. (2003). The connections between adolescents' perceptions of parents, parental psychological symptoms, and adolescent functioning. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 24(2), 179-200.

Bilal, Glden. (1984). "Demokratik" ve "Otoriter" olarak algılanan anababa tutumlarının uyum düzeylerine etkisi. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.45

Bronstein, M.H. & Zlotnik, D. (2008). Parenting styles and their effects. M. M. Haith ve J.B.Benson (Ed.), *Infant and Early Childhood Development*, 496-509. Elsevier Inc.

Campos, J. J., Frankel, C. B., Camras, L. (2004). On the nature of emotion regulation. *Child Development*, 75 (2), 377-394.

Calkins, S. D., & Hill, A. (2007). Caregiver influences on emerging emotion regulation: Biological and environmental transactions in early development. In J. J. Gross (Ed.) *Handbook of emotion regulation*. New York: Guildford Press.

Cassidy, J., Kirsh, S.J., Scolton, K.L. & Parke, R.D. (1996). Attachment and representations of peerrelationships. *Developmental Psychology*, 32 (5), 892- 904.

Calkins, S. D., Smith, C. L., Gill, K. L., Johnson, M. C. (1998). Maternal İnteractive Style Across Contexts: Relations to Emotional, Behavioral, and Physiological Regulation During Toddlerhood. *Social Development*, 7, 350–369

Cenkseven, F. (2004). *Üniversite öğrencilerinde öznel ve psikolojik iyi olmanın yordayıcılarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

Ceylan, N.M.G.(2017) Romantik ilişkide: İlişkiye odaklanma çatışma çözme tepkileri ve ilişkide affediciliğin algılanan ebeveynlik biçimi ve ebeveyne duygusal erişilebilirlik açısından incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.

Chen, G. M. (1993). Self disclosure and Assian student's abilities to cope with social difficulties in the United States. *Journal of Psychology*, 127(6),108-119.

Cicchetti, D., Ganiban, J., & Barnett, D. (1991). Contributionsfromthestudy of high risk populations to understanding the development of emotionregulation. In J. Garber& K. A. Dodge (Eds.), *The development of emotion regulation and dysregulation*(pp.15-48). New York: Cambridge UniversityPress.

Clark, K.E. &Ladd, G.W. (2000). Connected nessandautono my support in parent-childrelationships: Links to children's social emotional orientation and peer relationships. *Developmental Psychology*, 36 (4), 485-498.

Cole, P. M., Martin, S. E., Dennis, T. A. (2004). Emotion Regulation as a Scientific Construct: Methodological Challenges and Directions for Child Development Research. *Child Development*, 75 (2), 317-333.

Cooper, M. L., Shaver, P. R., ve Collins, N. L. (1998). Attachment styles, emotion regulation, and adjustment in adolescence. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 1380-1397.

Cummings, E. M., ve Davies, P. (1996). Emotional security as a regulatory process in normal development and the development of psychopathology. *Development and Psychopathology*, 8(1), 123-139.

Çakmak, Ö., Hevedanlı, M.(2005). Eğitim ve fen-edebiyat fakülteleri biyoloji bölümü öğrencilerinin kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(115-127).

Çeçen, A.R. (2002). Duyguları yönetme becerileri programının öğretmen adaylarının duyguları yönetme becerileri üzerindeki etkisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Adana.

Dalton III, W. T., Frick-Horbury, D., &Kitzmann, K. M. (2006). Young adults' retrospective reports of parenting by mothers and fathers: Associations with current relationship quality. *The Journal of General Psychology*, 133(1), 5-18.

Daly, K.J: (1993). 'Reshaping Fatherhood', *Journal of Family Issues*, Vol. 14, no.4

Damar, S.B.(2015) Üniversite öğrencilerinde anne-baba tutumu ve benlik saygısı ile umutsuzluk düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.Üsküdar Üniversitesi, İstanbul

Darling, N., & Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin*, 113, 487-496.

Darling- Fisher, C. S. and Tiedje, L.B. (1990). The impact of maternal employment characteristics on father's participation in child care, *Family Relations*, 25.

Deniz, E. (2006), Ergenlerde bağlanma stilleri ile çocukluk istismarları ve suçluluk-utanç arasındaki ilişki. *Eurasian Journal of Educational Research*, 22, pp, 89-99

Demir, K.Y.(2018) Ergenlik ve yetişkinlik dönemlerinde bilişsel duygu düzenleme, algılanan ebeveyn tutumu ve algılanan sosyal destek ile psikolojik belirti düzeyi ilişkisinin incelenmesi. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara.

Dirik, G., Yorulmaz, O., Karancı, A.N. (2014). Çocukluk dönemi ebeveyn tutumlarının değerlendirilmesi: kısaltılmış algılanan ebeveyn tutumları- çocuk formu. *Türk Psikiyatri Dergisi*; 25.

Doherty, W. J, Kouneski, E. F, Ericson, M. F. (1998). *Journal of Marriage and the Family*, University of Minnesota, 285.

Dornbusch, S. M., Ritter, P. L., Leiderman, P. H., Roberts, D. F., & Fraleigh, M. J. (1987). The relation of parenting style to adolescent school performance. *Child Development*, 1244-1257.

Dodge KA. (1991). The development of emotion regulation and dysregulation. Cambridge University Press, Cambridge, pp.129-158.

Dönmezer, İ. (1999). Ailede iletişim ve etkileşim sağlıklı insan sağlıklı aile. Sistem Yayıncılık: İstanbul.

Easterbrooks, M., ve Biringen, Z. (2005). The emotional availability scales: methodological refinements of the construct and clinical implications related to gender and at-risk interactions. *Infant Mental Health Journal*, 26(4), 291- 294.

Easterbrooks M., A., J.,F., Bureau, Lyons-Ruth, (2012). Developmental correlates and predictors of emotional availability in mother–child interaction: A longitudinal study from infancy to middle childhood. *Development and Psychopathology* 24, 65–78

Eisenberg, N., Cumberland, A., ve Spinrad, T. L. (1998). Parental socialization of emotion. *Psychological Inquiry*, 9(4), 241-273.

Eisenberg, N., Cumberland, A., Spinrad, R. A., Shepard, A. S., Reiser, M., Murphy, B. C., Losoya, H. S. & Guthrie, I. K. (2001). The relations of regulation and emotionality to children's externalizing and internalizing problem behavior. *Child Development*, 72, 1112-1134.

Eisenberg, N., & Morris, A. S. (2002). Children's emotion-related regulation. *Advances in child development and behavior*, 30, 189–229.

Eke, K. (2017). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Öz Düzenleme Becerileri ile Anne-Baba Tutumları Arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, Vol: 8 (28), 273-287.

Ekman, P. (1982). What emotion categories ordimensions can observers judge from facial behavior. *Emotions in the human face*, 39-55.

Ekşi, A. (1990). Çocuk, genç, anne babalar, Bilgi Yayınevi, İstanbul, 44 – 45.

Ekşi, A. (1999). Ben hasta değilim, Nobel Tıp Kitapevleri, Ankara, 58 – 67

Ekşi , A. ve Güngörmüş O. (1986). Baba yoksunluğunun benlik kavramına etkisi ve babasız öğrencilerin problemleri, İstanbul Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Elfenbein, H. A., Beaupré, M., Lévesque, M., & Hess, U. (2007). Toward a dialecttheory: cultural differences in the expression and recognition of posed facial expressions. *Emotion*, 7(1), 131.

Emde, R. N., & Easterbrooks, M. A. (1985). Assessing emotional availability in early development. In *Early identification of children at risk* (pp. 79-101). Springer, Boston, MA.

Entwisle, D. R. ; Doering, S. (1988). The emergent father Role. *Sex Roles*, 18(3/4), 119 – 141.

Enns, M. W., Cox, B. J., ve Clara, I. (2002). Parental Bonding and Adult Psychopathology: Results From the US National Comorbidity Survey. *Psychol Med*; 32, 997–1008.

Erkan, S.; Kaya, A. (2005). Üniversite giriş sınavına hazırlanan öğrencilerin ailelerine yönelik bir grup rehberliği programı. Grupla Psikolojik danışma ve rehberlik programı. Ankara: Pegem Yayınevi.

Eysenck SB, Eysenck HJ. The place of impulsiveness in a dimensional system of personality description. *Br J Soc Clin Psychol* 1977; 16:57-68

FeldmanBarrett, L., Russell, J. A. (1998). Independence and bipolarity in the structure of current affect. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 967-984.

FeldmanBarrett, L., Russell, J. A. (1999). The structure of current affect: Controversies and emerging consensus. *Psychological Sciences*, 8, 10-14.

Flouri E., Buchanan A., (2003), The role of father involvement in children's later mental health. *Journal of Adolescence* (26) 63–78.

Forehand, R., & Nousiainen, S. (1993). Maternal and paternal parenting: Critical dimensions in adolescent functioning. *Journal of family psychology*, 7(2), 213.

Fişek, G. O. (1994). Paradoxes of intimacy: Analysis in terms of gender and culture. *Bogaziçi Journal: Review of Social, Economic and Administrative Studies*, 8, 177-186.

Fişek, G. O. (2011). Baba işlevleri, babalık halleri: Araştırmaların düşündürdükleri. Psikanalitik Bakışlar Sempozyumu, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul

Fox, N. and Calkins, S. 2003, “The development of self- control of emotion: intrinsic and extrinsic influences” Motivation and Emotion, 27, 7–26.

Glasgow, K. L., Dornbusch, S. M., Troyer, L., Steinberg, L., &Ritter, P. L. (1997). Parenting styles, adolescents' attributions, and educational outcomes in nine heterogeneous high schools. *Child development*, 68(3), 507-529.

Goleman, D. (1996). Duygusal zeka neden IQ'dan daha önemlidir? İstanbul: varlık Yayınları.

Gratz, K. L., &Roemer, L. (2004). Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation: Development, factor structure, and initial validation of the difficulties in emotion regulation scale. *Journal of Psychopathology&BehavioralAssessment*, 26(1), 41-54.

Gross, J. J. (1998). The emerging field of emotion regulation: An integrativereview. *Review of General Psychology*, 2 (3), 271-299.

Gross, J. J. (2001). Emotion regulation in adulthood: Timing is everything. *Current Directions in Psychological Science*, 10, 214-219.

Gross JJ, John OP (2003) Individual differences in two emotion regulation processes: Implications for affect, relationships, andwell-being. *J Pers SocPsychol*, 85, 348-362.

Gökçe, G. (2013). Ebeveynin duygusal erişilebilirliği ve genel psikolojik sağlık : duygu düzenleme , kişilerarası ilişki tarzı ve sosyal desteğin rolü yüksek lisans tezi. Ankara üniversitesi. Ankara.

Gürsoy, Ç. (2018). Genç erişkinlerde bağlanma stilleri ve dürtüsellik düzeyleri ile yeme bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi, İstanbul.

Grange, D., Lock, J., Loeb, K., & Nicholls, D. (2010). Academy for eating disorders position paper: The role of the family in eating disorders. *International Journal of Eating Disorders*, 43(1), 1.

Heinowitz, J. (1998). İmdat baba oldum, (Çev. Esin Sungur), Beyaz Yayınları, İstanbul, 17, 41.

Hollander E, Evers M. New developments in impulsivity. *Lancet* 2001; 358(9286):949-950.

Hori, M. (2010). Gender differences and cultural contexts: psychological well-being in cross-national perspective. Dissertation for the degree of doctor of philosophy, Louisiana State University, Louisiana, USA.

Illey, M. (1997). Becoming a father, how to make a success of your role as a parent, How to Books Ltd, United Kingdom, 47.

Izard, C. E. (1971). The face of emotion.

Izard, C. E. (2007). Basic emotions, natural kinds, emotion schemas, and a new paradigm. *Perspectives on Psychological Science*, 2, 260-280.

Izard, C. E. (2009). Emotion theory and research: Highlights, unanswered questions, and emerging issues. *Annual Review of Psychology*, 60, 1-25.

Izard, C. E., Woodburn, E. M., Finlon, K. J., Krauthamer-Ewing, S., Grossman, S. R., & Seidenfeld, A. (2011). Emotion knowledge, emotion utilization and emotion regulation. *Emotion Review*, 3(1), 44-52.

Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi. 14. baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kagıtcıbası, C., Sunar, D., & Bekman, S. (2001). Long-term effects of early intervention: Turkish low-income mothers and children. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 22(4), 333-361.

Karaoğlu, T. (2018). Baba ve yetişkin kızları arasındaki ilişkide babaya duygusal erişilebilirlik ve algılanan ebeveyn biçiminin yetişkin kadınlarda duygusal tepkisellik ve dürtüsel davranışlar arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi. Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.

Karacaoğlu, B., & Şahin, N. H. (2016). Bilgece farkındalık ve duygu düzenleme becerisinin iş tatminine etkisi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 8(4), 421-444.

Kaya, M. (1997). Ailede Anne-Baba Tutumlarının Çocuğun Kişilik ve Benlik Gelişimindeki Rolü. 19 Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 9 (9), 193-204.

Kaya, A., Bozaslan, H. ve Genç, G. (2012). Üniversite öğrencilerinin anne-baba tutumlarının problem çözme becerilerine, sosyal kaygı düzeylerine ve akademik başarılarına etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 208-225.

Karim, A. R., Sharafat, T., ve Mahmud, A. Y. (2013). Cognitive Emotion Regulation in Children is Attributable to Parenting Style, Not to Family Type and Child's Gender. *World Academy of Science, Engineering and Technology International Journal of Psychological and Behavioral Sciences*, 7(2), 498-505.

Keendy-Moore, E., & Watson, J. C. (2001). How and when does emotional expression help. *Review of General Psychology*, 5, 187-212.

Kırman, A., & Doğan, Ö. (2017). Anne-baba çocuk ilişkileri: bir meta-sentez çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 4(1), 28-49.

Kirkcaldy, B., Furnham, A.F. & Siefen, R.G. (2010). The effects of gender on physical and psychological well-being and life satisfaction among an adult population. *International Journal of Child Health and Human Development Journals*, 3(3), 307-320.

Kring, A. M., & Werner, K. H. (2004). Emotion regulation and psychopathology. In P. Philippot & R. S. Feldman (Eds.), *The regulation of emotion* (pp. 359–385). Mahwah, NJ: Erlbaum.

Kobak, R. R., ve Sceery, A. (1988). Attachment in late adolescence: Working models, affect regulation, and representations of self and others. *Child Development*, 64, 135-146.

Kuzgun, Y. (1972). Ana-Baba Tutumlarının Bireyin Kendini Gerçekleştirme Düzeyine Etkisi. Yayınlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Lazarus, R. S., & Lazarus, R. S. (1991). *Emotion and adaptation*. Oxford University Press on Demand

Lazarus, R. S. (1982). Thoughts on the relation between emotion and cognition. *American Psychologist*, 37, 1019-1024.

L'Abate L. A family theory of impulsivity. In *The Impulsive Client* (Eds WG McCown, JL Johnson, MB Shure):93-117. Washington DC, American Psychological Association, 1993

Laible, Deborah; Carlo, Gustavo; Torquati, Julia; Ontai, Lenna (2004)./ Children's perceptions of family relationships as assessed in a doll story completion task: Links to parenting, social competence, and externalizing behavior. In: *Social Development*, Vol. 13, No. 4, p. 551-569.

Lamb, M. E. ; Nash, A. ; Teti, D.M. ; Bornstein, M. H. (1996). *Infancy child and adolescent psychiatry*, Ed. Lewis M. , Williams Wilkins, 241 – 261.

Lamb, M. E. (1997). *The role of the father in child development*, Third Edition, Inc. John Willey and Sons, 146 – 147.

Lane, R. D., & Schwartz, G. E. (1987). Levels of emotional awareness: A cognitive – developmental theory and its application to psychopathology. *American Journal of Psychiatry*, 144, 133-143.

Lane, R. D., Quinlan, D. M., Schwartz, G. E., Walker, P. A., & Zeitlin, S. B. (1990). The levels of emotional awareness scale: A cognitive-developmental measure of emotion. *Journal of Personality and Social Psychology*, 55(1/2), 124-134.

Lilley, M. : (1997), ‘ Becoming a father, How to make a success of your role as a parent’ , Hot to Books ltd., United Kingdom. As A Parent, How to Books Ltd. , United Kingdom, 47.

Livingstone, K., Harper, S., & Gillanders, D. (2009). An exploration of emotion regulation in psychosis. *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 16, 418-430.

Lum, J. J., ve Phares, V. (2005). Assessing the emotional availability of parents. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 27(3), 211-226.

Lundh, L. G., Johnsson, A., Sundqvist, K., & Olsson, H. (2002). Alexithymia, memory of emotion, emotional awareness, and perfectionism. *Emotion*, 2(4), 361-379.

Lynn, D. B. (1974). Baba: Çocuk gelişimindeki rolü (The father: His role in child development). Monterey, California: Brooks/Cole.

Jabeen, F., ve Anis-ul-Haque, M. (2013). Parenting Styles as Predictors of Emotion Regulation Among Adolescents. *Pakistan Journal of Psychological Research*, 28(1), 85-105.

Johnstone, J. M., Luty, S. E., Carter, J. D., Mulder, R. T., Frampton, C. A., and Joyce, P. R. (2009). Childhood neglect and abuse as predictors of antidepressant response in adult depression. *Depression And Anxiety*, 26 (8), 711-717.

Maccoby, E.E. ve Martin ,J.A., (1983), “Socialization in the context of the family: Parent-child interaction”. P.H. Mussen ve E.M. Herrington (Ed.) *Handbook of Child Psychology: Socialization, Personality and Social Development Vol.4* . NewYork: Wiley.

Marganska, A., Gallagher, M., ve Miranda, R. (2013). Adult Attachment, Emotion Dysregulation, and Symptoms of Depression and Generalized Anxiety Disorder. *American Journal of Orthopsychiatry*, 83(1), 131-141.

Marsiglio, W. (1995). *Fatherhood contemporary theory research and social policy*, research on men and masculinities, Sage Publications, Inc., 150.

Matsumoto, D., & Kupperbusch, C. (2001). Idiocentric and allocentric differences in emotional expression, experience, and the coherence between expression and experience. *Asian Journal of Social Psychology*, 4(2), 113-131.

Mahler, M., Pine, F., & Bergman, A. (1975). The psychological birth of the infant: Symbiosis and individuation. *New York: Basic*, 263.

McHale, J. P., Johnson, D., & Sinclair, R. (1999). Family dynamics, preschoolers' family representations, and preschool peer relationships. *Early Education and Development*, 10, 373–401.

Mc Graw, M.G. : (1967), 'Fathering' America , Hill Book Company

Mesquita, B., & Frijda, N. H. (1992). Cultural variations in emotions: A review. *Psychological Bulletin*, 98, 224--253.

Mesquita, B., & Albert, D. (2007). The cultural regulation of emotions. In J. J. Gross (Ed.) *Handbook of emotion regulation*. New York: Guildford Press.

Myers, L., & Derakshan, N. (2004). To forget or not to forget: What do repressors forget and when do they forget. *Cognition and Emotion*, 18(4), 495-511.

Moeller G, Barratt E, Dougherty D, Schmitz M, Swann A. Psychiatric aspects of impulsivity. *Am J Psychiatry* 2001; 158:1783-1793

Mikulincer, M. (1995). Attachment style and the mental representation of the self. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69, 1203-1215.

Mikulincer, M., ve Orbach, I. (1995). Attachment styles and repressive defensiveness: The accessibility and architecture of affective memories. *Journal of Personality And Social Psychology*, 68, 917-917.

Millward, C. (1998). Later life parents helping adult children. *Family Matters*, 50, 38-42.

Miller, P. J., Mintz, J., Hoogstra, L., Fung, H., & Potts, R. (1992). The narrated self: Young children's construction of self in relation to others in conversational stories of personal experience. *Merrill-Palmer Quarterly* (1982-), 45-67.

Nazlı, S.(2007). Aile danışmanlığı (4. baskı). Ankara: Anı yayıncılık.

Nelson, L. J., Padilla-Walker, L. M., Carroll, J. S., Madsen, S. D., Barry, C. M., ve Badger, S. (2007). " If you want me to treat you like an adult, start acting like one!" Comparing the criteria that emerging adults and their parents have for adulthood. *Journal of Family Psychology*, 21(4), 665-674.

Nelson, L. J., Padilla-Walker, L. M., Christensen, K. J., Evans, C. A., ve Carroll, J. S. (2011). Parenting in emerging adulthood: An examination of parenting clusters and correlates. *Journal of youth and adolescence*, 40(6), 730-743.

Northoff, G.,Heinzel, A.,De Greck, M.,Berpohl, F., Dobrowolny, H.,Panksepp, J. (2006). Self-referential processing in our brain -a meta- analysis of imaging studies on the self. *Neuroimage*, 31 (1), 440-457.

Oatley, K., Johnson-Laird, P. N. (1987). Towards a cognitivetheory of emotions. *CognitionandEmotion*, 1, 29–50.

Oyserman, D., Coon, H. M., &Kemmelmeyer, M. (2002). Rethinking individual is mand collectivism: Evaluation of the oreticalassumptionsand meta-analysis. *PsychologicalBulletien*, 128, 3- 72.

Özgüven, İ. E. (2001). Ailede iletişim ve yaşam. Ankara: Pdrem Yayınları.

Ölmez, Ö. (2019). Ergenlerde algılanan ebeveyn tutumu ve erken dönem uyumsuz şemaları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi , İstanbul

Parke, R. D. (1981). *Fathers*, Cambridge, Mass. : Harvard University Pres.

Parke, R. D., & Tinsley, B. R. (1981). The father's role in infancy: Determinants of involvement in caregiving and play. *The role of the father in child development*, 2, 429-457.

Patton JH, Stanford MS, Barratt ES. Factor structure of the Barratt Impulsiveness Scale. *J ClinPsychol* 1995; 51:768-774.

Pennebaker, J. W. (1995). Emotion, disclosure, and health: An overview. In J. W. Pennebaker (Ed.), *Emotion, disclosure, and health*. Washington, D.C.: American Psychological Association.

Plutchik, R. (1980). Emotion. *A psychoevolutionary synthesis*.

Radin, N. (1981). The role of the father in cognitive, academic, and intellectual development. *The Role Of The Father In Child Development*, 2, 352-427.

Parker, G. (1983a). Parental 'affectionless control' as an antecedent to adult depression - a risk factor delineated. *Archives of General Psychiatry* 40, 956-960.

Parker, G. (1983b). Parental Overprotection: A Risk Factor in Psychosocial Development. Grune and Stratton, New York.

Pettit, G. S., Laird, R. D., Bates, J. E., Dodge, K. A., ve Criss, M. M. (2001). Antecedents and Behavior-Problem Outcomes Of Parental Monitoring and Psychological Control in Early Adolescence. *Child Development*, 72, 583–598.

Pryor, J., & Rodgers, B. (2001). *Children in changing families: Life after parental separation*. Blackwell Publishing.

Pruett, K. D. (1998). Role of the father. *Pediatrics*, 102(Supplement E1), 1253- 1261.

Rassin, E., Merckelbach, H., Muris, P. ve Schmidt, H. (2001). The thought-action fusion scale: further evidence for its reliability and validity. *Behaviour Research and Therapy*, 39, 537-544.

Roseman, I. J., & Smith, C. A. (2001). (pp. 3-19) *Appraisal Theory*. Oxford: Oxford University Press.

Russell, J. A., & Barrett, L. F. (1999). Core affect, prototypical emotional episodes, and other thing scalle demotion: dissecting the elephant. *Journal of personality and social psychology*, 76(5), 805.

Russell, G. and Russell, A. (1987). Child Development, By Hte Society for Research in Child Development, Inc. , 1574.

Saral, E.(2018). Yetişkinlerde cinsiyet algısı ile algılanan ebeveyn ilişkisinin çocukluk çağı ebeveyn tutumu ilişkilerinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.

Savran, C. ; Kuşin, İ. (1995). Ana babalar ile onların ana babaları arasındaki çocuk yetiştirmeye yönelik tutum ilişkileri, 10. YA – PA Okul öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, Ankara, 171 – 180.

Sancar, N. (2016). Algılanan baba tutumu ve benlik saygısı arasındaki ilişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

Schachter, S., & Singer, J. (1962). Cognitive, social, and physiological determinants of emotional state. *Psychological Review*, 69(5), 379.

Scherer, K. R., & Ceschi, G. (2000). Criteria for emotion recognition from verbal and non verbal expression: Studying baggage loss in the airport. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26(3), 327-339.

Sunar, D. (2002). Change and continuity in the Turkish middle class family. In. E. Ozdalga ve R. Liliestrom (Eds.) *Autonomy and dependence in family: Turkey and Sweden in critical perspective*. İstanbul: Swedish Research Institute.

Snarey, J. (1993). *How fathers care for the next generation, a four decade study*, foreword by George E. Vaillant, London, Harvard University Press, 150 - 151.

Steinberg, L. ; Lamborn, S. ; Dornbusch, S. ; Darling, N. (1992). Impact of parenting practices on adolescent achievement, and authoritative parenting, School Involvement And Encouragement to Succeed, *Child Development*, (63) 1266 -1281.

Steinberg, L., Elmen, J., Mounts, N. (1989). Authoritative parenting, psychosocial maturity and academic success among adolescents to antisocial peer pressure. *Child Development*. 60, 1424-1436.

Steinberg, L., Lamborn, S. D., Darling, N., Mounts, N. S., & Dornbusch, S. M. (1994). Over- time changes in adjustment and competence among adolescents from authoritative, authoritarian, indulgent, and neglectful families. *Child development*, 65(3), 754-770.

Steinberg, S. J., ve Davila, J. (2008). Romantic function and depressive symptoms among early adolescent girls: The moderating role of parental emotional availability. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 37(2), 350-362

Stephan, W., G., Stephan, C. W., & De Vargas, M. C. (1996). Emotional expression in Costa Rica and United States. *Journal of Cross- Cultural Psychology*, 27(2), 147-160.

Shipman, K., ve Zeman, J. (1999). Emotional understanding: A Comparison of Physically Maltreating and Nonmaltreating Mother-Child Dyads. *Journal of Clinical Child Psychology*, 28, 407- 417.

Sorce, J. F., ve Emde, R. N. (1981). Mother's presence is not enough: Effect of emotional availability on infant exploration. *Developmental Psychology*, 17(6), 737-745.

Sroufe, L. A. (2005). Attachment and development: A prospective, longitudinal study from birth to adulthood. *Attachment and Human Development*, 7, 349–367.

Talmadge J, Barkley RA (1983) The interactions of hyperactive and normal boys with their fathers and mothers. *J Abnorm Child Psychol* 11: 565–580

Thompson, R. A. (1991). Emotional regulation and emotional development. *Educational Psychology Review*, 3, 269-307.

Tsai, J. (2007). Ideal affect: Cultural causes and behavioral consequences. *Perspectives on Psychological Sciences*, 2(3), 242-259.

Torucu, K.B. (1990). 13-14 yaşındaki gençlerin sosyo-ekonomik düzeyi ve anababa tutumlarındaki farklılıkların belirlenip benlik saygısına etkisinin araştırılıp karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Ulaşan Özgüle, E. T. (2011). Mediating role of self-regulation between parenting, attachment, and adjustment in middle adolescence. *Yayınlanmamış Doktora Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.*

Yaprak, B. (2007). İlköğretim öğrencilerinin algıladıkları anne-baba tutumunun diskriminant analiziyle belirlenmesi ve benlik saygısı ile olan ilişkisinin değerlendirilmesi üzerine bir uygulama. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.

Yap, M. B., Allen, N. B., ve Ladouceur, C. D. (2008). Maternal socialization of positive affect: The impact of invalidation on adolescent emotion regulation and depressive symptomatology. *Child development*, 79(5), 1415-1431.

Yap, M. B., Schwartz, O. S., Byrne, M. L., Simmons, J. G., ve Allen, N. B. (2010). Maternal positive and negative interaction behaviors and early adolescents' depressive symptoms: Adolescent emotion regulation as a mediator. *Journal of Research on Adolescence*, 20(4), 1014-1043.

Yalçın , A.F.(2010). Genç yetişkinlerin çocuk yetiştirme tutumları ile algıladıkları ana-baba davranışları arasındaki ilişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.Dokuz Eylül Üniversitesi. İzmir

- Yavuzer, H. (2005). Ana baba çocuk: ailede çocuk eğitimi. 18. Baskı, İstanbul: Remzi.
- Yavuzer, H. (2010). Çocuk Psikolojisi. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yargıç, İ., Ersoy, E., & Oflaz, S. B. (2011). UPPS dürtüsel davranış ölçeği ile psikiyatri hastalarında dürtüsellik ölçümü. Klinik Psikofarmakoloji Bülteni-Bulletin of Clinical Psychopharmacology, 21(2),139-146.
- Yazıcı, K., Yazıcı, A.E., 2010, "Dürtüsellik nöroanatomik ve nörokimyasal temelleri" Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 2: pp.254-280.
- Yaman, B. (2018) Ebeveyn tutumlarının çocukların mizaç özellikleri ve duygu düzenleme becerileri üzerindeki rolü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.İşık Üniversitesi, İstanbul
- Young, P. T. (1994). *Feeling and emotion*. New York: John Wiley&Sons.
- Yörükoğlu, A. (1990). Gençlik çağı, ruh sağlığı ruhsal sorunlar, Özgür Yayın Dağıtım, İstanbul, 200-216.
- Vatan, S (2014). Duyguların, duygu düzenleme , obsesif inançların, düşünce kontrolünün ve bağlanmanın, obsesif kompulsif bozukluktaki farklı belirtilerdeki rollerin incelenmesi, Doktora tezi , Hacettepe Üniversitesi , Ankara.
- Veevers, J. E., ve Mitchell, B. A. (1998). Intergenerational exchanges and perceptions of support within" Boomerang Kid" family environments. The International Journal of Aging and Human Development, 46(2), 91-108.
- Walton, A., Flouri, E. (2009). Contextual risk, maternal parenting and adolescent externalizing behavior problems: the role of emotion regulation. Child: Care, Health and Development, 36 (2), 275-284.
- Watson, D., & Tellegen, A. (1985). Toward a consensual structure of mood. *Psychological Bulletin*, 98, 219-235.

Werner, K., Gross, J. J. (2010). Emotion regulation and psychopathology: A conceptual framework. In Kring, Ann M. (Ed); Sloan, Denise M. (Ed), (2010). Emotion regulation and psychopathology: A transdiagnostic approach to etiology and treatment. New York: Guilford Press.

Wei, M., Vogel, D. L., Ku, T. Y., ve Zakalik, R. A. (2005). Adult attachment, affect regulation, negative mood, and interpersonal problems: The mediating roles of emotional reactivity and emotional cut off. *Journal of Counseling Psychology*, 52(1), 14-24.

Whiteside SP, Lynam DR. The five factor model and impulsivity: Using a structural model of personality to understand impulsivity. *Pers Indiv Differ* 2001; 30(4): 669-89.

White, N. R. (2002). "Not Under My Roof!" Young people's experience of home. *Youth & Society*, 34(2), 214-231.

White, R., ve Renk, K. (2012). Externalizing behavior problems during adolescence: An ecological perspective. *Journal of Child and Family Studies*, 21(1), 158- 171.

Winkelman, D. K. (2000). *The relationship among ambivalence over the inhibition and expression of specific emotions, physical health, and psychological well-being*. Yayınlanmamış Doktora tezi, Brandeis University, Massachusetts.

Willén, H. (2012). Cognitive-emotional processes in divorced parental relationships.

Bölüm – I

Bu çalışma ; Üsküdar Üniversitesi Klinik Psikoloji yüksek lisans programında araştırmacının tez çalışması için yapılmaktadır. Aşağıda Babanız ile ilişkisiniz hakkında bir takım sorular yer almaktadır. Cevaplarınız gizli tutulacak ve sadece araştırma kapsamında kullanılacaktır. Kesinlikle boş bırakmamanızı ve tüm samimiyetinizle cevaplandırmanızı dilerim.

Katılımlarınızdan dolayı teşekkür ederim.

1-) Cinsiyetiniz Kadın () Erkek ()

2-) Yaşınız :

3-) Eğitim Durumunuz Okuryazar() ilkokul() Ortaokul() Lise()

Önlisans() Lisans() Yüksek lisans () Doktora()

4-) Medeni durumunuz Bekar() Evli() Boşanmış()

5-) Şu an kim/Kimlerle yaşıyorsunuz ? Yalnız() Ailemle()

Yurt() Arkadaşlarımla()

6-) Siz dahil kaç kardeşsiniz ?

7-) Siz kaçınıcı çocuksunuz ?

8-) Anne ve babanız öz mü ? Her ikisi de öz() Anne öz , Baba üvey()

Baba öz , anne üvey() Her ikisi de üvey()

9-) Anne ve babanız hayatta mı ?

Her ikisi de hayatta()

Anne sağ, Baba vefat etti()

Baba sağ , Anne vefat etti()

Her ikisi de vefat etti()

Babanız vefat etti ise , vefat ettiğinde siz kaç yaşındaydınız ?.....

Anneniz vefat etti ise , vefat ettiğinde siz kaç yaşındaydınız ?

10) Babanızın eğitim düzeyi ?

Okuryazar değil ()

Okuryazar()

İlkokul mezunu()

Ortaokul mezunu()

Lise mezunu()

Yüksekokul mezunu()

Üniversite mezunu ve üzeri()

11-) Babanızla yüz yüze ne sıklıkla görüşürsünüz ? (Hayatta ise şu anı , değil ise ölmeden önceki durumu baz alarak cevaplandırınız)

Her gün beraberiz ()

Haftada birkaç gün görüşürüz ()

Haftada bir görüşürüz ()

Ayda birkaç kez görüşürüz ()

Ayda bir kez görüşürüz ()

Yılda birkaç kez görüşürüz ()

Yılda en fazla bir kere görüşürüz()

Hiç Görüşmeyiz ()

12-) Babanızla fiziksel mesafeniz ?

Babam hayatta değil ()

Aynı evde yaşıyoruz ()

Aynı apartmanda oturuyoruz ()

Bana yürüme mesafesindeler ()

Bana vasıtayla bir saat içinde gidebileceğimiz bir mesafedeler()

Aynı şehirdeyiz ancak ulaşım bir saatten fazla sürüyor()

Şehir dışında ikamet ediyorlar ()

13-) Babanızla yaptığınız yüz yüze görüşme ne şekilde gerçekleşir ? (Hayatta ise şu anı , değil ise ölmeden önceki durumu düşünerek cevaplandırınız)

İkimiz de görüşme talep edebiliriz ()

Genellikle ben görüşme talep ederim ()

Genellikle babam görüşme talep eder ()

Her zaman ben görüşme talep ederim ()

Her zaman babam görüşme talep eder ()

Sadece aile ortamında görüşürüz ()

Bölüm II – Çocuklukta Algılanan Ebeveynlik Biçimi

Aşağıda çocukluğunuz ile ilgili bazı ifadeler yer almaktadır. Anketi doldurmadan önce aşağıdaki yönergeyi lütfen dikkatle okuyunuz

1. Anketi doldururken, babanızın size karşı olan davranışlarını nasıl algıladığınızı hatırlamaya çalışmanız gerekmektedir. Babanızın çocukken size karşı davranışlarını tam olarak hatırlamak bazen zor olsa da her birimizin çocukluğumuzda babamızın kullandıkları prensiplere ilişkin bazı anılarımız vardır.
2. Her bir soru için Babanızın size karşı davranışlarına uygun seçeneği yuvarlak içine alın. Her soruyu dikkatlice okuyun ve muhtemel cevaplardan hangisinin sizin için uygun cevap olduğuna karar verin.

	Hiçbir zaman	Arada sırada	Sık sık	Her zaman
1. Babam, nedenini söylemeden bana kızardı ya da ters davranırdı.				
2. Babam beni överdi.				
3. Babamın yaptıklarım konusunda daha az endişeli olmasını isterdim.				
4. Babam, bana hak ettiğimden daha çok fiziksel ceza verirdi.				
5. Eve geldiğimde , babama ne yaptığımın hesabını vermek zorundaydım.				

Bölüm – III –

Aşağıda kişilerin kendilerini tanımlarken kullandıkları birtakım ifadeler verilmiştir. Lütfen her bir maddeyi okuyarak o maddede yer alan ifadenin sizi ne kadar iyi tanımladığına, size ne derece uygun olduğuna karar veriniz. Verdiğiniz karara göre yandaki bölmeye (X) işareti koyunuz.

	Bana Çok Uyuyor	Bana Uyuyor	Bana Uymuyor	Bana Hiç Uymuyor
1. İhtiyatlı ve tedbirli biriyimdir.				
2. Düşüncelerim ölçülü ve bir amaca yöneliktir.				
3. Düşünmeden konuşan biri değilim.				
4. Harekete geçmeden önce biraz durup yapacağım şey üzerine düşünürüm.				
5. Nasıl yürüteceğimi tam olarak bilmediğim bir projeye başlamak istemem.				

Bölüm IV

Aşağıda BABANIZ ilgili çeşitli ifadeler yer almaktadır. Babanız hayatta değil ise hayatta olduğu zamanı düşünerek soruları cevaplandırınız. Her bir ifade babanızın size nasıl davrandığıyla ilgilidir. Her bir ifadeyi dikkatlice okuyarak BABANIZIN size yönelik davranışlarını 6 dereceli ölçek üzerinden değerlendiriniz. Bu ölçekte doğru – yanlış ya da verilmesi gerek bir yanıt söz konusu değildir. Bu nedenle , her bir ifadeyi lütfen kendi değerlendirmenize göre işaretleyiniz.

(Nadiren) 1-----2-----3-----4-----5-----6
(Hiçbir zaman) (Sık sık) (Her zaman) (Bazen) (Çok sık)

BABAM ;

1. Bana destek olur.	1	2	3	4	5	6
2. Üzgün olduğumda beni teselli eder. (Örneğin , mutsuz olduğumda kendimi daha iyi hissetmemi sağlar)	1	2	3	4	5	6
3. Beni önemsediyini gösterir.	1	2	3	4	5	6
4. Benimle içten bir şekilde ilgilenildiğini gösterir. (Örneğin , bana değer verir ve benim için endişelenir)	1	2	3	4	5	6
5. Benim için önemli olan şeyleri hatırlar.	1	2	3	4	5	6

Bölüm V

Aşağıda insanların duygularını ifade etmekte kullandıkları bazı yöntemler verilmiştir. Lütfen her durumu dikkatlice okuyunuz ve her birinin sizin için ne kadar doğru olduğunu içtenlikle yanıtlayınız.

(ÇOK AZ Doğru) 1-----2-----3-----4-----5-----6
(HİÇ DOĞRU Değil) (KISMEN Doğru) (TAMAMEN Doğru) (BAZEN Doğru) (OLDUKÇA Doğru)

1. Duygularımı içinde bulunduğum durum hakkındaki düşüncelerimi değiştirerek kontrol ederim.	1	2	3	4	5	6
2. Hissettiğim olumsuz duyguları azaltmak istediğimde , içinde bulunduğum durum hakkındaki düşüncelerimi değiştiririm.	1	2	3	4	5	6
3. Hissettiğim olumlu duyguları arttırmak istediğimde , içinde bulunduğum durum hakkındaki düşüncelerimi değiştiririm.	1	2	3	4	5	6
4. Hissettiğim olumlu duyguları (sevinç veya eğlence/çoşku gibi) arttırmak istediğimde düşündüğüm şeyleri değiştiririm.	1	2	3	4	5	6
5. Hissettiğim olumsuz duyguları (üzüntü veya kızgınlık gibi) azaltmak istediğimde düşündüğüm şeyleri değiştiririm.	1	2	3	4	5	6

Bölüm – VI

Aşağıda insanların duygularını ifade etmekte kullandıkları bazı yöntemler verilmiştir. Lütfen her durumu dikkatlice okuyunuz ve her birinin sizin için ne kadar doğru olduğunu içtenlikle yanıtlayınız.

1 Kesinlikle Katılmıyorum 2 Katılmıyorum 3 Pek Katılmıyorum 4 Kararsızım 5 Biraz Katılıyorum 6 Katılıyorum 7 Kesinlikle Katılıyorum

1. İnsanlara sık sık onları sevdiğimi söylerim.	1	2	3	4	5	6	7
2. Öfkeli olduğum zaman genellikle çevremdeki insanlar bunu anlar	1	2	3	4	5	6	7
3. Sohbet esnasında genellikle arkadaşlarıma dokunurum.	1	2	3	4	5	6	7
4. Çok gülerim	1	2	3	4	5	6	7
5. İnsanlar yüz ifadelerime bakarak ne hissettiğimi söyleyebilirler.	1	2	3	4	5	6	7